

ผลของการให้ภัยและการผูกมัดระหว่างบุคคลต่อสุขภาวะทางจิต

นางสาวพิมลรัตน์ ทิศาภาคย์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-14-1973-2

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE EFFECTS OF FORGIVENESS AND INTERPERSONAL COMMITMENT
ON PSYCHOLOGICAL WELL-BEING

Miss Phimonrat Thisaphak

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Social Psychology

Faculty of Psychology

Chulalongkorn University

Academic Year 2005

ISBN 974-14-1973-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ผลของการให้อภัยและการผูกมัดระหว่างบุคคลต่อสุขภาวะทางจิต

โดย

นางสาวพิมพ์รัตน์ ทิศาภาคย์

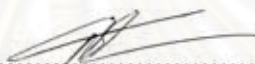
สาขาวิชา

จิตวิทยาสังคม

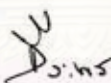
อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์นางค์ มณีศรี

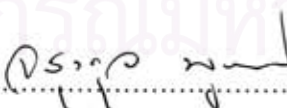
คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีคณะจิตวิทยา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมโภชน์ เอี่ยมสุภาคิต)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ธีระพร อุวรรณโณ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์นางค์ มณีศรี)

..... กรรมการ
(อาจารย์จรุงกุล นูรพวงค์)

พิมลรัตน์ ทิศาภาคย์ : ผลของการให้อภัยและการผูกมัดระหว่างบุคคลต่อสุขภาวะทางจิต.
(THE EFFECTS OF FORGIVENESS AND INTERPERSONAL COMMITMENT ON
PSYCHOLOGICAL WELL-BEING) อ. ที่ปรึกษา : ผศ.ดร. ศักดิ์นางค์ มณีศรี, 86 หน้า.
ISBN 974-14-1973-2

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการให้อภัยและการผูกมัดระหว่างบุคคลต่อสุขภาวะทางจิต
กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีจากสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ จำนวน 240 คน ผู้วิจัยสุ่มผู้ร่วม
การทดลองเข้าสู่เงื่อนไขการทดลอง เงื่อนไขละ 60 คน โดยให้ผู้ร่วมการทดลองจินตนาการถึงความขัดแย้ง
แบบรุนแรงที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่มีการผูกมัดสูงหรือผูกมัดต่ำ แล้วให้ผู้ร่วมการทดลองตัดสินใจให้อภัยหรือไม่ให้
อภัยบุคคลนั้น จากนั้นให้ผู้ร่วมการทดลองประเมินมาตรวัดสุขภาวะทางจิตที่ประกอบด้วยความพึงพอใจใน
ชีวิต ความรู้สึกทางบวก ความรู้สึกทางลบ และภาวะการเห็นคุณค่าในตนเอง

ผลการวิจัยพบว่า

1. ในเงื่อนไขการผูกมัดสูง การให้อภัยผู้กระทำผิดก่อให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตและ
ความรู้สึกทางบวกมากกว่า แต่มีความรู้สึกทางลบน้อยกว่าการไม่ให้อภัย ($p < .001$ สำหรับ
ทุกตัวแปร) ในขณะที่ภาวะการเห็นคุณค่าในตนเองไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติ
2. ในเงื่อนไขการผูกมัดต่ำ การให้อภัยผู้กระทำผิดก่อให้เกิดความรู้สึกทางบวกมากกว่า ($p < .001$) แต่มีความรู้สึกทางลบ ($p < .01$) น้อยกว่าการไม่ให้อภัย ในขณะที่ความพึงพอใจใน
ชีวิตและภาวะการเห็นคุณค่าในตนเองไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบมากกว่าการให้อภัย
ผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำ ($p < .001$) ในขณะที่ความพึงพอใจในชีวิต ความรู้สึกทางบวก
และภาวะการเห็นคุณค่าในตนเองไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
4. การไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดความพึงพอใจในชีวิต และความรู้สึก
ทางบวกน้อยกว่า แต่มีความรู้สึกทางลบมากกว่าการไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำ
($p < .001$ สำหรับทุกตัวแปร) ในขณะที่ภาวะการเห็นคุณค่าในตนเองไม่มีความแตกต่างอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติ
5. การให้อภัยก่อให้เกิดความพึงพอใจในชีวิต และความรู้สึกทางบวกมากกว่า แต่มีความรู้สึก
ทางลบน้อยกว่าการไม่ให้อภัย ($p < .001$ สำหรับทุกตัวแปร) ในขณะที่ภาวะการเห็นคุณค่าใน
ตนเองไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สาขาวิชา.....จิตวิทยาสังคม.....ลายมือชื่อนิสิต.....พิมลรัตน์ ทิศาภาคย์.....
ปีการศึกษา.....2548.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....ศักดิ์นางค์ มณีศรี.....

4778139338 : MAJOR SOCIAL PSYCHOLOGY

KEY WORD: FORGIVENESS / INTERPERSONAL COMMITMENT / PSYCHOLOGICAL WELL-BEING

PHIMONRAT THISAPHAK: THE EFFECTS OF FORGIVENESS AND INTERPERSONAL COMMITMENT ON PSYCHOLOGICAL WELL-BEING. THESIS ADVISOR : ASST.PROF. KAKANANG MANEESRI, Ph. D. 86 pp. ISBN 974-14-1973-2

The purpose of this research was to examine the effects of forgiveness and the interpersonal commitment on psychological well-being. Two hundred and forty undergraduate students were randomly assigned to 4 experimental conditions. They were asked to think of a serious conflict with a person to whom they felt weak versus strong commitment and to imagine they had forgiven versus not forgiven this person. Then they were assessed psychological well-being with measures of life satisfaction, positive affect, negative affect, and state self-esteem.

Results are as follows;

1. When commitment is strong, forgiving the wrongdoers elicits higher level of life satisfaction, positive affect, and lower level of negative affect than not forgiving (all $ps < .001$); there is no significant difference in state self-esteem.
2. When commitment is weak, forgiving the wrongdoers elicits higher level of positive affect ($p < .001$) and lower level of negative affect ($p < .01$) than not forgiving; there are no significant differences in life satisfaction and state self-esteem.
3. Forgiving wrongdoers to whom we feel strong commitment elicits higher level of negative affect than those to whom we feel weak commitment ($p < .001$); there are no significant differences in life satisfaction, positive affect, and state self-esteem.
4. Absence of forgiving the wrongdoers to whom we feel strong commitment exhibits lower level of life satisfaction, positive affect, and higher level of negative affect than those to whom we feel weak commitment (all $ps < .001$); there is no significant difference in state self-esteem.
5. Forgiving elicits higher level of life satisfaction, positive affect, and lower level of negative affect than not forgiving (all $ps < .001$); there is no significant difference in state self-esteem.

Field of studySOCIAL PSYCHOLOGY.... Student's signature.....Phimonrat Thisaphak.....
 Academic year...2005..... Advisor's signature.....Kakanang Maneesri.....

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้ไม่อาจสำเร็จล่วงไปได้ หากไม่ได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลเหล่านี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณางค์ มณีศรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่คอยให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์เล่มนี้ของผู้วิจัย อีกทั้งยังเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดความคิดใหม่ๆ อย่างสร้างสรรค์ ให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ และเข้าใจผู้วิจัยเสมอมา

ศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพร อูวรรณโณ และอาจารย์จรวงศ์ บุรพวงศ์ ที่ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้อันมีค่ายิ่ง รวมถึงคำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร.เอกชัย ลีลาวัณย์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ รองศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์สุดา ปทุมานนท์ และรองศาสตราจารย์จามรี อาระยานิมิตสกุล คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ อาจารย์ อภิษฎา ไชยวุฒิภรณ์วานิช และอาจารย์ทิพย์นภา หวนสุริยา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาจารย์พิทักษ์ศักดิ์ ทิศภาคย์ และอาจารย์วิภาวดี เกษมสันต์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ อาจารย์นฤดี บุรณะจรรยากุล คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ อาจารย์โสภา อ่วมเพ็ง สถาบันเทคโนโลยีช่างกลปทุมวัน และคุณถึงดิน มุ่งมาจน ชุมชนราชธานีโอศก สำหรับความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งนิสิต นักศึกษาและบุคคลในหน่วยงานต่างๆ ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

คุณพ่อพิชิต และคุณแม่ทิพย์รัตน์ ทิศภาคย์ สำหรับทุนชีวิต ทุนการศึกษา ความรัก ความเข้าใจและการดูแลเอาใจใส่ที่มีต่อผู้วิจัยเสมอมาอย่างไม่เคยลดลง อาจารย์พิทักษ์ศักดิ์ และคุณพิพัฒน์ศักดิ์ ทิศภาคย์ พี่ชายที่แสนดีของผู้วิจัย สำหรับความรัก ความเอาใจใส่ การให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย และการให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยในทุกๆ เรื่องตลอดมา

คุณวิทิต และคุณวรางคณา วรภู สำหรับการส่งเสริมความคิดและมุมมองเชิงบวก คำแนะนำดีๆ ที่ช่วยให้ผู้วิจัยได้เกิดการต่อยอดความรู้และความเข้าใจในเรื่องต่างๆ อีกทั้งยังให้โอกาสผู้วิจัยได้เรียนรู้การทำงานไปพร้อมกับการทำงานที่เป็นนิสิตได้อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง รวมถึงพี่ๆ และน้องๆ ทุกท่านในบริษัท จินตนาการ จำกัด ที่คอยให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยเสมอ

รุ่นพี่ และเพื่อนๆ สาขาวิชาจิตวิทยาสังคมทุกท่าน สำหรับคำแนะนำอันเปี่ยมไปด้วยความเข้าใจ และมีมิตรภาพอันอบอุ่นที่ไม่เคยจืดจาง

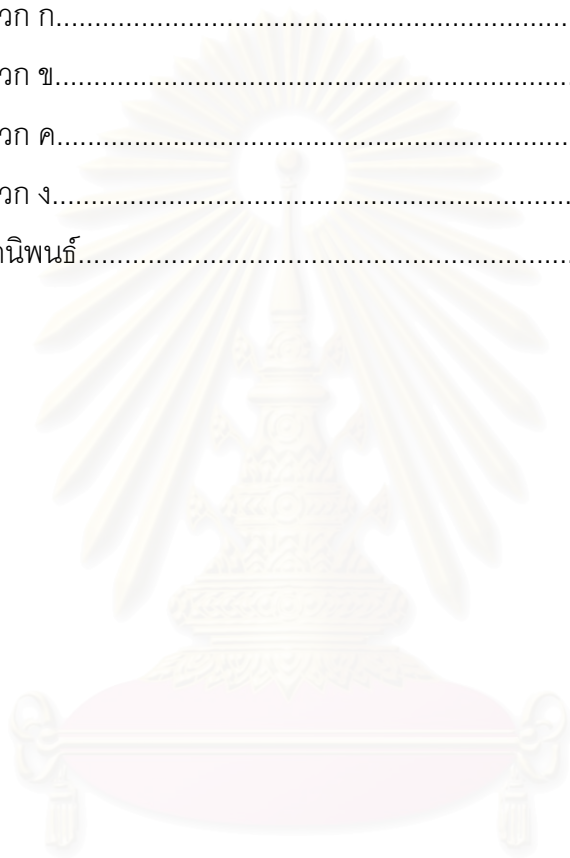
ผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณทุกๆ ท่านมา ณ ที่นี้ด้วย

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกเรื่องราวที่ผ่านเข้ามาในชีวิต ที่ทำให้ได้เรียนรู้ มีประสบการณ์ที่ดี มีมุมมองความคิดที่กว้างไกลมากขึ้น และช่วยเสริมสร้างให้ผู้วิจัยก้าวเดินต่อไปในอนาคตได้อย่างมั่นคง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพประกอบ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
แนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับการให้อภัยระหว่างบุคคล.....	4
ทฤษฎีการมีอิทธิพลต่อกัน.....	7
- แนวคิดการผูกมัดระหว่างบุคคล.....	8
- แนวคิดการให้อภัย.....	11
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	23
สมมติฐานในการวิจัย.....	23
ขอบเขตของการวิจัย.....	25
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	25
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	27
บทที่ 2 วิธีดำเนินการวิจัย.....	28
กลุ่มตัวอย่าง.....	28
รูปแบบการวิจัย.....	28
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	28
วิธีการทดลอง.....	36
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....	38
บทที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	39

บทที่ 4 อภิปรายผลการวิจัย.....	48
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	57
รายการอ้างอิง.....	62
ภาคผนวก.....	66
ภาคผนวก ก.....	67
ภาคผนวก ข.....	70
ภาคผนวก ค.....	75
ภาคผนวก ง.....	78
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	86

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1. การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในชีวิตของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ..... 32
2. ผลการตรวจสอบการจัดกระทำกับตัวแปร จำแนกตามเงื่อนไขการทดลอง..... 40
3. ข้อมูลทั่วไปของผู้ร่วมการทดลอง..... 41
4. ค่ามัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสุขภาวะทางจิต
จำแนกตามเงื่อนไขการทดลอง..... 42
5. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนความพึงพอใจในชีวิต..... 43
6. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนความรู้สึกลึกทางบวก..... 44
7. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนความรู้สึกลึกทางลบ..... 45
8. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนภาวะการเห็นคุณค่า
ในตนเอง..... 46
9. สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน..... 46

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่

หน้า

1. ระดับความพึงพอใจและระดับการขึ้นกับกันและกัน ที่ได้รับจาก
ความสัมพันธ์ที่มีอยู่และความสัมพันธ์อื่น ในรูปแบบความสัมพันธ์ต่างๆ..... 8

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์เราเมื่ออยู่ในสังคมจะต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเพื่อแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้สึก ข้อมูลข่าวสาร หรือผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งการมีปฏิสัมพันธ์นี้อาจก่อให้เกิดผลดี เช่น เกิดความรู้สึกเป็นมิตรต่อกัน รู้สึกปลอดภัย และมีการสนับสนุนทางสังคมซึ่งกันและกัน แต่ในบางครั้งการมีปฏิสัมพันธ์กันก็ทำให้เกิดความขัดแย้งได้ เมื่อความคิดเห็นหรือการกระทำของบุคคลทั้งสองไม่สอดคล้องกันหรือการกระทำที่บุคคลหนึ่งคิดว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมกลับเป็นสิ่งที่อีกฝ่ายหนึ่งไม่เข้าใจ และไม่เห็นด้วย ซึ่งหากมีการพูดคุยทำความเข้าใจกันได้ ก็จะทำให้ทั้งคู่สามารถดำเนินความสัมพันธ์กันต่อไปได้อย่างราบรื่น แต่หากไม่มีการพูดคุยกันหรือไม่ทำความเข้าใจกัน ก็จะนำไปสู่การเกิดความขัดแย้งขึ้นได้

สาเหตุของความขัดแย้งมีมากมายหลายประการ เช่น การไม่ทำตามข้อตกลงที่ได้ตกลงร่วมกันไว้ การเปิดเผยข้อมูลของอีกฝ่ายหนึ่งให้ผู้อื่นรู้ หรือแม้กระทั่งการยึดมั่นถือมั่นในความเป็นตัวของตัวเองหรือยึดมั่นในความถูกต้องมากเกินไปจนลืมนองบริบทแวดล้อมต่างๆ

เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น บุคคลมีวิธีการเผชิญกับความขัดแย้งที่แตกต่างกันออกไป กล่าวคือ บุคคลอาจเลือกที่จะแก้แค้นอีกฝ่ายหนึ่งให้สาสมกับความผิดที่เขาได้กระทำแค้น หรือหลีกเลี่ยงจากความสัมพันธ์กับบุคคลที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้น หรือบุคคลอาจเลือกที่จะให้อภัยฝ่ายที่กระทำผิดต่อตน เพื่อสานต่อความสัมพันธ์ที่เคยดีต่อกันไว้ต่อไป

ในทุกสังคม ทุกศาสนามีการอบรมสั่งสอนมาช้านานว่าให้บุคคลรู้จักให้อภัยกับบุคคลอื่นที่กระทำผิดต่อเรา ในศาสนาคริสต์การให้อภัยเปรียบเสมือนการแสดงความรักต่ออีกฝ่ายหนึ่ง เช่นเดียวกับที่พระเยซูจะให้อภัยแก่ผู้ที่สำนึกผิด และพยายามปรับปรุงตัว (Landman, 1941 อ้างถึงใน Enright & Gassin, 1992) สำหรับในสังคมไทยเองการให้อภัยนั้นถือเป็นการแสดงออกอย่างเป็นรูปธรรมของการแสดงความเมตตา (สันติกโรภิกขุ, 2548) และเป็นกรกระทำที่ช่วยลดอัตรา หรือความยึดมั่นถือมั่นในตนเอง เพราะการเอาผิดต่อกันและกันนั้นไม่ใช่สิ่งที่สำคัญที่สุด แต่การรู้จักขอโทษและให้อภัยกันนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญกว่า เพราะนอกจากจะช่วยให้ทั้งสองฝ่ายมีอารมณ์ที่สงบเย็นขึ้น และทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อไปได้แล้วนั้น การกระทำที่ผิดพลาดยังก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีอีกด้วย (ไพศาล วิสาโล, 2548)

ในหลักธรรมหรือประวัติของพระพุทธเจ้าเราจะพบว่า มีเรื่องของกาไรให้อภัยที่เป็นการแสดงออกซึ่งความเมตตาที่สอดแทรกอยู่ เช่น ในขณะที่พระพุทธเจ้าถูกพระเวททัตใส่ความหรือพยายามจะล้มน้ำพระพุทธเจ้าเพื่อสถาปนาตนให้เป็นพระพุทธเจ้าเสียเองนั้น พระพุทธเจ้ามิได้ตอบโต้ด้วยการใช้กำลังหรือโมหะโทสะ กลับใช้ความเมตตา ไม่คิดแค้น และให้อภัยแก่การกระทำอันเลวร้ายของพระเวททัต (ว.วชิรเมธี, 2547) นอกจากนี้การให้อภัยยังถือเป็นหนึ่งในสิบข้อของทศพิธราชธรรม (ธรรมของผู้ปกครอง) คือ ทานัง ซึ่งหมายถึงการให้ โดยมีกาไรให้อภัย เป็นสิ่งสูงสุดแห่งการให้ (พายุพั วนาสุวรรณ, 2548)

สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับการให้อภัยนั้นมีมาช้านาน แต่เริ่มมีอย่างจริงจังและเป็นระบบในสาขาจิตวิทยาในช่วงปี 1980 เป็นต้นมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของจิตวิทยาพัฒนาการและจิตวิทยาการศึกษา (McCullough, Worthington, & Rachal, 1997) ซึ่งนิยามของกาไรให้อภัยและกระบวนการหรือปัจจัยที่ก่อให้เกิดการให้อภัยก็มีหลากหลาย เช่น Enright และ Gassin (1992) กล่าวว่า การให้อภัย หมายถึง การที่บุคคลที่ได้รับการปฏิบัติที่ทำให้รู้สึกเสียใจอย่างมากพยายามเอาชนะความรู้สึกที่ไม่ดีต่อฝ่ายที่กระทำผิดต่อตน และได้ให้ของขวัญที่ปราศจากเงื่อนไข (unconditional gift) ต่ออีกฝ่ายหนึ่งเพื่อเป็นการยอมรับในความเป็นมนุษย์ของเขา ในส่วนของจิตวิทยาสังคม McCullough, Pargament, และ Thoresen (2000) ได้นิยามการให้อภัยไว้ว่า เป็นกระบวนการภายในบุคคลที่เป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเชิงบวกต่อการรับรู้การกระทำผิดที่เกิดขึ้นในบริบทที่จำเพาะระหว่างบุคคล โดยเสนอว่าปัจจัยที่ก่อให้เกิดการให้อภัยมากที่สุด คือ การเข้าอกเข้าใจ (empathy) (McCullough, Worthington, et al.) นอกจากนี้การขอโทษ และการที่ผู้กระทำผิดรู้สึกสำนึกผิดกับการกระทำที่ตนได้ทำลงไปก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้เกิดการให้อภัยด้วย (Andrews, 2000; McCullough, Worthington, et al.) อีกทั้งปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เช่น การผูกมัดระหว่างบุคคล ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมให้เกิดการให้อภัยด้วยเช่นกัน (Finkel, Rusbult, Kumashiro, & Hannon, 2002)

การให้อภัยนั้นก่อให้เกิดผลดีตามมามากมาย โดยสิ่งที่เป็นรูปธรรมที่สุดคือ การทำให้ความสัมพันธ์ที่มีความขัดแย้งหรือไม่ลงรอยกันนั้นกลายมาเป็นความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และช่วยให้เกิดการสานสัมพันธ์กันต่อไปได้ นอกจากนี้แล้วยังมีงานวิจัยที่พบว่ากาไรให้อภัยนั้นส่งผลให้ผู้ให้อภัยมีความสุขภาวะทางจิตที่ดีอีกด้วย (เช่น งานของ Al-Mabuk & Enright, 1995; Maltby, Macaskill, & Day, 2001; McCullough, Bellah, Kilpatrick, & Johnson, 2001; Thompson et al., 2005) อย่างไรก็ตาม Karremans, Van Lange, Ouwerkerk, และ Kluwer (2003) ได้ตั้งข้อสังเกตว่าการให้อภัยแก่บุคคล

อื่นนั้น อาจก่อให้เกิดสุขภาวะทางจิตที่ดีแตกต่างกันไป โดยจะมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัย ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

Karremans และคณะ (2003) ได้ทำการวิจัยเพื่อทดสอบสมมติฐานดังกล่าว โดยนำปัจจัยการผูกมัดระหว่างบุคคล (interpersonal commitment) มาเป็นตัวแปรที่ใช้เพื่อดูความแตกต่างของสุขภาวะทางจิตที่เกิดขึ้นหลังจากการให้อภัย ซึ่งผลการวิจัยในภาพรวมสามารถสรุปได้ว่าการให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีความผูกมัดสูงกับผู้ที่ได้รับการกระทำผิดนั้นก่อให้เกิดสุขภาวะทางจิตที่ดีมากกว่าการให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีความผูกมัดต่ำ

จากการวิจัยดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาเพื่อทบทวนงานวิจัยของ Karremans และคณะ (2003) ในบริบทของสังคมไทยว่าผลการทดลองจะมีความแตกต่างกันในเรื่องของวัฒนธรรมหรือไม่ เพราะสังคมไทยมีการอบรมสั่งสอน และส่งเสริมให้บุคคลรู้จักให้อภัยผู้อื่น ไม่ว่าผู้กระทำผิดจะเป็นใคร อีกทั้งสังคมไทยยังเป็นสังคมแบบคตินิยมหมู่ (collectivism) ที่มีความเมตตา และเกื้อกูลต่อกันที่เป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนสังคม การให้อภัยแก่บุคคลใดก็ตามอาจจะก่อให้เกิดผลดีไม่แตกต่างกัน เพราะต่างก็แสดงให้เห็นถึงการลดอึดอัด ที่เป็นสิ่งทีก่อให้เกิดผลดีต่อจิตใจอยู่แล้ว อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเองก็ไม่สามารถตัดสินชี้ขาดลงไปได้ว่า การให้อภัยบุคคลที่มีการผูกมัดสูงจะไม่มี ความแตกต่างจากการให้อภัยบุคคลที่มีการผูกมัดต่ำ เพราะยังบุคคลมีความผูกมัดกันมากเท่าไร ความต้องการที่จะรักษาหรือดำเนินความสัมพันธ์กันต่อไปก็มีสูงขึ้นด้วย ดังนั้นการให้อภัยแก่บุคคลที่มีการผูกมัดสูงอาจจะช่วยลดความรู้สึกกดดันภายในจิตใจ หรือความรู้สึกว่าจะต้องสิ้นสุดความสัมพันธ์ลง ทำให้เกิดสุขภาวะทางจิตที่ดีมากกว่าการให้อภัยแก่บุคคลที่มีความผูกมัดต่ำ ซึ่งการคงอยู่หรือสิ้นสุดความสัมพันธ์ไม่ใช่สิ่งสำคัญ นอกจากนี้ ผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ อาจนำไปสู่การทำ ความเข้าใจเรื่องของการให้อภัยในบริบทของสังคมไทยได้มากขึ้น อีกทั้งอาจทำให้มีการศึกษาหรือการเรียน การสอนเกี่ยวกับการให้อภัยในสังคมไทยอย่างเป็นทางการมากขึ้นด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับการให้อภัยระหว่างบุคคล

McCullough และคณะ (2000) ได้เสนอว่าการศึกษารื่องการให้อภัยในส่วนของจิตวิทยานั้น คาดว่าเริ่มมีตั้งแต่ปี ค.ศ. 1930 แต่ยังไม่ได้เป็นการศึกษาอย่างเป็นระบบมากนัก เป็นแค่เพียงการนำเอาการให้อภัยไปเป็นหนึ่งในตัวแปรที่ต้องการศึกษาหรือนำการให้อภัยมาใช้ประกอบการให้คำปรึกษาของผู้เชี่ยวชาญทางด้านสุขภาพจิต ต่อมาในช่วงปี 1980 จึงได้เริ่มมีการศึกษากันอย่างเป็นระบบมากขึ้น มีการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการให้อภัย และนำไปใช้ในจิตวิทยาสาขาต่างๆ เช่น Enright, Santos, และ Al-Mabuk (1989 อ้างถึงใน McCullough et al.) เชื่อมโยงการพัฒนาเหตุผลของการให้อภัยในทฤษฎีของ Kohlberg ที่เป็นทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการตัดสินใจ โดยเพิ่มเติมว่าการให้อภัยนั้นเป็นสิ่งที่ซับซ้อนมากกว่า อีกทั้งยังมีเรื่องของคุณธรรม ความรัก และความเมตตา เป็นพื้นฐานด้วย (Enright & Gassin, 1992) ส่วนในสาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษานั้น เป็นการเน้นการศึกษาความเชื่อมโยงของการให้อภัยกับสุขภาพจิต (mental health) และการรักษาสุขภาพจิต (mental health treatment) อีกทั้งยังเริ่มมีการตีพิมพ์เนื้อหาเกี่ยวกับการใช้การให้อภัยในห้องปฏิบัติการการปรึกษา (clinical setting) ด้วย รวมไปถึงมีงานวิจัยเชิงประจักษ์ที่ใช้ความสุจริตใจ (bona fide empirical research) เป็นหนึ่งในกลยุทธ์ที่กระตุ้นให้เกิดการให้อภัยในการให้คำปรึกษาและจิตบำบัด (psychotherapy) และขยายไปถึงการใช้ศักยภาพของการให้อภัยในประชากรที่หลากหลายขึ้นด้วย

แนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับการให้อภัยระหว่างบุคคลในสาขาวิชาจิตวิทยาสังคม

การอธิบายเรื่องการให้อภัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพและจิตวิทยาสังคมนั้น ปรากฏอยู่ในหนังสือชื่อ The psychology of interpersonal relations ของ Heider (1958 อ้างถึงใน McCullough, Rachal, Sandage, Worthington, Brown, & Hight, 1998) โดยในบทที่ว่าด้วยเรื่องผลประโยชน์และความเสียหาย (benefit and harm) Heider ได้อธิบายถึงการอนุมานสาเหตุต่างๆ ที่เน้นไปที่การแสวงหาการแก้แค้น หลังจากที่บุคคลถูกอีกฝ่ายหนึ่งกระทำผิดต่อตน โดย Heider ได้อธิบายถึงการให้อภัยว่าเป็นการล้มเลิกพฤติกรรมความคิดแก้แค้น เมื่อผู้กระทำผิดแสดงนัยว่ารู้สึกผิดในการกระทำนั้น ซึ่งจากแนวคิดของ Heider นี้ทำให้งานวิจัยเรื่องการให้อภัยในช่วงต่อมาได้ศึกษาอยู่ภายใต้หลักของการอนุมานสาเหตุเพื่อค้นหาปัจจัยทางสังคมและปัญญาที่ก่อให้เกิดการให้อภัย เช่น การที่ผู้กระทำผิดแสดงความรับผิดชอบหรือมีความตั้งใจที่จะรับผิดชอบ (Darby & Schlenker, 1982 อ้างถึงใน McCullough et al., 1998) และความรุนแรงของสถานการณ์ (Boon & Sulsky, 1997 อ้างถึงใน

McCullough et al.) นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยบางส่วนที่เน้นว่าการให้อภัยเป็นการตอบสนองแบบร่วมมือที่เกิดขึ้นหลังจากมีการตอบสนองแบบแข่งขันในเกมการตัดสินใจเลือกที่เรียกว่า Prisoner's dilemma game

McCullough และคณะ (1997) ได้เสนอว่าการให้อภัยเป็นการเปลี่ยนแปลงแรงจูงใจที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลที่ได้รับการกระทำผิดต้องการที่จะ

1. ลดความคิดแค้นที่มีต่อผู้กระทำผิด
2. ลดความหึงเหินต่อผู้กระทำผิด
3. เพิ่มความรู้สึกปรองดองและปรารถนาดีต่อผู้กระทำผิด

โดย McCullough และคณะ (1998) ได้บอกถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการให้อภัยไว้ดังนี้ (เรียงลำดับจากปัจจัยที่มีอิทธิพลมากไปสู่ปัจจัยที่มีอิทธิพลน้อย)

1. ปัจจัยทางปัญญาและสังคม (Social-cognitive determinants)

เป็นปัจจัยที่เชื่อมโยงการให้อภัยกับความคิดและความรู้สึกของผู้ได้รับการกระทำผิดที่มีต่อผู้กระทำผิด โดยปัจจัยทางปัญญาและสังคมที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจที่จะให้อภัยมากที่สุดคือ ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้กระทำผิด (affective empathy) นอกจากนี้ยังมีตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการอนุমানสาเหตุต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการให้อภัยด้วย เช่น การพิจารณาถึงการแสดงความรับผิดชอบ การกล่าวโทษ การรับรู้ความตั้งใจ การหลีกเลี่ยงการกระทำผิด และการครุ่นคิดอยู่กับการกระทำผิดนั้น

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของการกระทำผิดนั้น (Offense-related determinants)

ลักษณะของการกระทำผิดนั้นสามารถส่งผลให้เกิดการให้อภัยหรือไม่ให้อภัยได้ เช่น การรับรู้ความรุนแรงของการกระทำผิด กล่าวคือ ยิ่งการกระทำผิดนั้นรุนแรงมากเท่าไร การให้อภัยก็เกิดขึ้นยากมากเท่านั้น นอกจากนี้ การขอโทษและการแสดงความต้องการที่จะได้รับการยกโทษให้ ก็เป็นลักษณะที่เอื้อให้เกิดการให้อภัย โดยการให้อภัยและการขอโทษนั้นมีความเชื่อมโยงกันอย่างชัดเจน เพราะการขอโทษเป็นตัวแปรที่ทำให้ผู้ที่ได้รับการกระทำผิดเกิดความเข้าใจ (empathy) ผู้กระทำผิด ซึ่งจะนำไปสู่การให้อภัยมากขึ้นด้วย

3. ปัจจัยความสัมพันธ์กับผู้กระทำผิด (Relational determinants)

ปัจจัยนี้เป็นปัจจัยที่มีความเชื่อมโยงกับทฤษฎีการมีอิทธิพลต่อกัน (Interdependence theory) ของ Kelly และ Thibaut (1978) ที่อธิบายถึงการโอนถ่ายแรงจูงใจ (transformation of motivation) ที่มีต่ออีกฝ่ายหนึ่งเมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้น ตัวอย่างของปัจจัยความสัมพันธ์กับผู้กระทำ

ผิด ได้แก่ ระดับความใกล้ชิดสนิทสนม ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ และการผูกมัด ซึ่งหากปัจจัยเหล่านี้มีอยู่ระดับสูงจะส่งผลให้เกิดการให้อภัยมากขึ้นด้วย เพราะต้องการที่จะคงความสัมพันธ์ที่มีไว้ (เช่นเดียวกับ ความเต็มใจที่จะเสียสละ และพฤติกรรมการรวมซอม) McCullough และคณะ (1998) ได้ให้เหตุผลเพิ่มเติมจากทฤษฎีการมีอิทธิพลต่อกันว่าความสัมพันธ์ในระดับสูงนั้นสามารถส่งผลต่อการให้อภัยได้ก็เพราะบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันสูงจะมีการแบ่งปันประสบการณ์ร่วมกันและเข้าใจความคิดความรู้สึกภายในของอีกฝ่ายหนึ่ง ทำให้สามารถหาเหตุผลที่เอื้อต่อการเข้าอกเข้าใจอีกฝ่ายหนึ่งได้มากกว่า อีกทั้งบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันสูงจะตีความหมายของการกระทำผิดในลักษณะที่เอื้อต่อความสัมพันธ์ที่ดี (for one's own good) หรือตีความว่าการกระทำผิดนั้นไม่รุนแรงนัก ในขณะที่หากเป็นการกระทำผิดแบบเดียวกัน แต่จากบุคคลที่มีความสัมพันธ์น้อยกว่าจะถูกตีความว่าเป็นความผิดที่ร้ายแรงและไม่เหมาะสม นอกจากนี้ความสัมพันธ์กันในระดับสูงนั้น ผู้กระทำผิดมีแนวโน้มที่จะขอโทษหรือสื่อสารทำความเข้าใจได้มากกว่า อีกทั้งผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก็มีแนวโน้มที่จะยอมรับผิดและขอโทษมากกว่า เพราะไม่ต้องการสิ้นสุดความสัมพันธ์ ซึ่งการกระทำดังกล่าวนั้นก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้ที่ได้รับผลแห่งการกระทำผิดนั้นเข้าอกเข้าใจและให้อภัยผู้กระทำผิด

4. ปัจจัยบุคลิกภาพ (Personality-level determinants)

บุคลิกภาพของผู้ได้รับการกระทำผิดสามารถส่งผลต่อการเกิดการให้อภัยได้เพราะบุคลิกภาพต่างๆ มีอิทธิพลที่ทำให้เกิดลักษณะของความสัมพันธ์บางประการ และส่งผลต่อกระบวนการทางปัญญา เช่น การอนุมานสาเหตุหรือส่งผลกระทบต่อกระบวนการทางอารมณ์ เช่น การเข้าอกเข้าใจ ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจว่าจะให้อภัยหรือไม่ในที่สุด เช่น คนที่มีบุคลิกด้านความเป็นมิตร (agreeableness) สูงจะมีแนวโน้มที่จะให้อภัยผู้อื่น ในขณะที่บุคคลที่มีบุคลิกแบบหลงตนเอง ก็มักจะไม่ใช่ให้อภัยผู้อื่น (Brown, 2004; Exline, Baumeister, Bushman, Campbell, & Finkel, 2004) นอกจากนี้ เจตคติที่มีต่อการคิดแค้น ลักษณะของการตอบสนองต่ออารมณ์โกรธ ก็สามารถส่งผลให้เกิดการให้อภัยหรือไม่ด้วย

แม้ว่าปัจจัยทั้ง 4 ข้อข้างต้นจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจให้อภัย แต่ McCullough และคณะ (1998) ก็ได้เสนอว่าความเข้าอกเข้าใจผู้กระทำผิดถือเป็นตัวแปรส่งผ่าน (mediator) ที่สำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดการให้อภัย

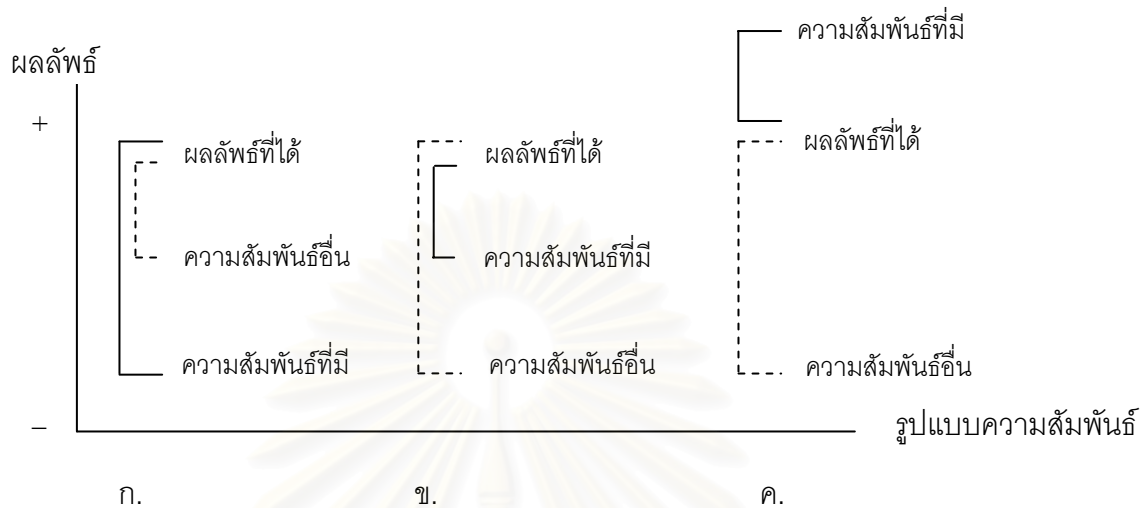
ทฤษฎีการมีอิทธิพลต่อกัน (Interdependence theory)

การมีอิทธิพลต่อกันระหว่างบุคคล (Interpersonal interdependence) หมายถึง กระบวนการที่การกระทำของบุคคลหนึ่งส่งอิทธิพลไปยังประสบการณ์ (experience) ของอีกบุคคลหนึ่ง เช่น ส่งอิทธิพลไปยังแรงจูงใจ ความชอบ พฤติกรรม หรือผลลัพธ์ต่างๆ (Rusbult & Van Lange, 1996) ดังนั้น ทฤษฎีการมีอิทธิพลต่อกัน (Interdependence theory) จึงเป็นกรอบแนวคิดที่ต้องการทำความเข้าใจกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม เช่น กระบวนการผูกมัดระหว่างบุคคล (Wieselquist, Rusbult, Foster, & Agnew, 1999) กระบวนการยอมขอม (accommodation) (Rusbult, Verette, Whitney, Slovik, & Lipkus, 1991) เป็นต้น

ทฤษฎีการมีอิทธิพลต่อกันนี้ Thibaut และ Kelly ได้เริ่มคิดขึ้นในปี 1959 ในหนังสือชื่อ The social psychology of groups จากนั้นได้เพิ่มเติมเนื้อหาในหนังสือชื่อ Interpersonal relations: A theory of interdependence (Kelly & Thibaut, 1978) โดยมีโมทัศน์การขึ้นกับกันและกัน (dependence) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของทฤษฎี (Agnew, Van Lange, Rusbult, & Langston, 1998)

ระดับของการขึ้นกับกันและกัน (dependence level) หมายถึง ระดับที่บุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์กันนั้นจะไม่เป็นอิสระจากความสัมพันธ์ของพวกเขา หรือจะต้องพึ่งพาความสัมพันธ์ของพวกเขา เพื่อให้พวกเขามีความพึงพอใจ มีสุขภาพที่ดี (well-being) หรือเพื่อเติมเต็มความต้องการของเขาได้ โดยระดับของการไม่เป็นอิสระจากกันนี้จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับผลลัพธ์ที่ได้จากความสัมพันธ์ที่มีอยู่ (Comparison level หรือ CL) เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับผลลัพธ์ที่จะได้จากการมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (Comparison level for alternative หรือ CL-alt) จากภาพที่ 1 ในความสัมพันธ์รูปแบบ ก. จะเห็นว่า ผลลัพธ์ที่ได้จากการมีความสัมพันธ์ที่มีอยู่นั้นมีสูง บุคคลนั้นก็จะมีความพึงพอใจในความสัมพันธ์นี้มาก แต่เมื่อบุคคลพิจารณาถึงผลลัพธ์ที่จะได้หากมีความสัมพันธ์อื่นก็ไม่แตกต่างกันนัก บุคคลนั้นก็จะพึ่งพาอยู่กับความสัมพันธ์เดิมของตนในระดับปานกลาง ซึ่งแตกต่างจากความสัมพันธ์รูปแบบ ข. ที่ผลลัพธ์ที่ได้จากการมีความสัมพันธ์นั้นมีสูง และมีมากกว่าผลลัพธ์ที่จะได้จากความสัมพันธ์อื่น บุคคลนั้นก็จะมีความพึงพอใจสูง ในขณะที่เดียวกันก็มีการพึ่งพาอยู่กับความสัมพันธ์นั้นๆ สูงด้วย อย่างไรก็ตามในสังคม ยังมีความสัมพันธ์รูปแบบ ค. ด้วย ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นความสัมพันธ์แบบไม่เต็มใจ (nonvoluntary relationship) ซึ่งหมายถึงผลลัพธ์ที่ได้จากความสัมพันธ์ที่ตนมีอยู่นั้นมีน้อยกว่าผลลัพธ์ที่ตนคาดหวัง แต่ตนเองก็ไม่มีทางเลือกอื่นๆ หรือในบางครั้งทางเลือกอื่นๆ ก็ให้ผลลัพธ์ที่แย่กว่าที่มีในปัจจุบัน เช่น ผู้หญิงบางคนอาจจะต้องทนอยู่กับสามีที่ทุบตีเธอ เพราะไม่มีทางเลือกอื่นที่ดีกว่า หรือในบางครั้งสามีที่ทุบตีเธอ ก็อาจจะพอมีเงินที่จะเลี้ยงดูเธอและลูกได้ ในขณะที่หากเธอเลิกกับสามี เธออาจจะไม่มีเงินพอที่จะเลี้ยงดูตนเองและลูก

- แสดงระดับความพึงพอใจ (discrepancy defines satisfaction level)
- - - - แสดงระดับการขึ้นกับกันและกัน(discrepancy defines dependence level)

ภาพที่ 1 แสดงระดับความพึงพอใจและระดับการขึ้นกับกันและกัน ที่ได้รับจากความสัมพันธ์ที่มีอยู่และความสัมพันธ์อื่น ในรูปแบบความสัมพันธ์ต่างๆ (ดัดแปลงจากภาพที่ 19.2 ของ Rusbult & Van Lange, 1996)

เมื่อพิจารณาการขึ้นกับกันและกันแล้วจะพบว่าได้รับอิทธิพลมาจากระดับความพึงพอใจและคุณค่าของทางเลือกอื่น ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้บุคคลตัดสินใจที่จะคงอยู่กับความสัมพันธ์เดิมหรือละทิ้งความสัมพันธ์นี้ไปสู่ความสัมพันธ์อื่น อย่างไรก็ตามปัจจัยที่ทำให้บุคคลตัดสินใจว่าจะคงความสัมพันธ์เดิมหรือเริ่มความสัมพันธ์ใหม่ ก็มีแสดงให้เห็นอยู่อีกหลายปัจจัย ซึ่งหนึ่งในนั้นคือ การผูกมัดระหว่างบุคคล

- แนวคิดการผูกมัดระหว่างบุคคล

Drigotas และ Rusbult (1992) กล่าวว่า การขึ้นกับกันและกัน และการผูกมัดระหว่างบุคคลเป็นภาวะสันนิษฐานที่เกี่ยวข้องกัน และทั้งสองตัวก็มีความเชื่อมโยงกับการตัดสินใจว่าจะดำรงหรือละทิ้งความสัมพันธ์เดิม นอกจากนั้นเมื่อการขึ้นกับกันและกัน และการผูกมัดระหว่างบุคคลเพิ่มขึ้นก็จะทำให้บุคคลเห็นว่าทางเลือกอื่นมีคุณภาพน้อยลงด้วย (Agnew et al., 1998; Van Lange, Agnew et al., 1997)

Agnew และคณะ (1998) ได้บอกไว้ว่า การขึ้นทับกันและกันเป็นคุณลักษณะเชิงโครงสร้าง (structure property) ที่อธิบายถึงระดับที่แต่ละคนต้องการความสัมพันธ์หนึ่งๆ ซึ่งบุคคลนั้นอาจตระหนักหรือไม่ตระหนักในการขึ้นทับกันและกันก็ได้ เช่น ในภาวะวิกฤต นาย ก. อาจใคร่ครวญได้ว่าเขาไม่เป็นอิสระจากนางสาว ข. กล่าวคือ ตระหนักถึงความพึงพอใจ คุณค่าของทางเลือกอื่น แต่หากเป็นเวลาอื่น นาย ก. อาจไม่ตระหนักถึงการไม่เป็นอิสระจากนางสาว ข. และไม่ได้พิจารณาถึงความต้องการของตนก็ได้ ในขณะที่การผูกมัดเป็นภาวะอัตนัย (subjective state) ที่บุคคลที่ไม่เป็นอิสระจากความสัมพันธ์นั้นได้รับจากการมีความสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน ซึ่งบุคคลจะตระหนักถึงการผูกมัดได้มากกว่า เช่น การที่นาย ก. มีบุญคุณต่อนาย ข. ทำให้นาย ข. จงรักภักดีต่อนาย ก. เป็นต้น

Van Lange, Rusbult และคณะ (1997) กล่าวว่า การผูกมัดเป็นคุณลักษณะของการขึ้นทับกันและกันที่ปรากฏออกมาให้เห็น หรือแสดงให้เห็นถึงผลขององค์ประกอบเชิงโครงสร้างที่เกิดขึ้น หรืออาจกล่าวได้ว่าการผูกมัดระหว่างบุคคลเป็นผลที่ได้จากการขึ้นทับกันและกัน

Rusbult (1983) ได้ทดสอบภาวะสันนิษฐานของการผูกมัดระหว่างบุคคลด้วยโมเดลการลงทุนลงแรง (investment model) ที่มีสมมติฐานว่า บุคคลจะมีความพึงพอใจในความสัมพันธ์เมื่อใด ผลตอบแทนมากกว่าที่ได้ลงทุนลงแรงไป และยิ่งมีความพึงพอใจในความสัมพันธ์มากเท่าไร ก็จะยิ่งก่อให้เกิดการผูกมัดในความสัมพันธ์มากขึ้นเท่านั้น อย่างไรก็ตามการผูกมัดระหว่างบุคคลยังได้รับอิทธิพลมาจากคุณภาพของทางเลือกอื่นๆ และการลงทุนลงแรงในความสัมพันธ์ด้วย

Rusbult (1983) ได้เสนอองค์ประกอบของการผูกมัดระหว่างบุคคล ดังนี้

1. เจตนาที่จะคงความสัมพันธ์นั้นไว้ (intent to persist)
2. การคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นในระยะยาว (long-term orientation) กล่าวคือ การกระทำหรือการตัดสินใจที่เกิดขึ้นในตอนนั้นก็เพื่อผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
3. ความรู้สึกผูกพันทางจิตใจ (feelings of psychological attachment) หรือการมีสุขภาวะที่ดีของบุคคลขึ้นอยู่กับอีกบุคคลหนึ่งหรือขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของทั้งคู่

Agnew และคณะ (1998) ได้เสนอไว้ด้วยว่าองค์ประกอบของการผูกมัดระหว่างบุคคลเป็นประสบการณ์ทางจิตที่เป็นผลของการขึ้นทับกันและกัน กล่าวคือ ความต้องการที่จะคงความสัมพันธ์ไว้เป็นประสบการณ์ทางจิตในด้านเจตนา (conative) การคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นในระยะยาวเป็นประสบการณ์ทางจิตในด้านปัญญา (cognitive) และการมีความผูกพันกันทางจิตใจ เป็นประสบการณ์ทางจิตในด้านความรู้สึก (affective)

การผูกมัดระหว่างบุคคลจะเพิ่มขึ้นเมื่อ

1. มีความพึงพอใจในความสัมพันธ์นั้นสูง (satisfaction level is high) หรือความสัมพันธ์นั้นสามารถตอบสนองของความต้องการสำคัญๆ ได้ เช่น การต้องการความใกล้ชิด การต้องการความเป็นมิตร การต้องการความปลอดภัย
2. ทางเลือกอื่นๆ มีคุณภาพพลดลง (quality of alternative is poor) หรือความต้องการที่สำคัญๆ ของบุคคลนั้นๆ ไม่ได้รับการทำให้พึงพอใจจากทางเลือกอื่นๆ เช่น จากเพื่อนคนอื่น จากสมาชิกอื่นในครอบครัว
3. มีการลงทุนลงแรงในความสัมพันธ์นั้นสูง (investment size is high) ซึ่งการลงทุนลงแรงนี้หมายรวมถึงการลงทุนลงแรงจากภายใน (intrinsic) คือ การใช้ทรัพยากรที่มุ่งตรงต่อความสัมพันธ์นั้น เช่น การใช้เวลา การเปิดเผยตนเอง และการลงทุนลงแรงจากภายนอก (extrinsic) คือ ทรัพยากรที่ไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับความสัมพันธ์ แต่ไม่สามารถตัดออกไปจากการมีสัมพันธ์ได้ เช่น การมีเพื่อนร่วมกัน การแบ่งปันประสบการณ์ การเป็นเจ้าของร่วมกัน

โดยที่ Rusbult (1983) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลน้อยที่สุดต่อการที่คนจะมีการผูกมัดต่อกันเพิ่มขึ้นหรือไม่ นั่นคือ ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ เพราะอาจเป็นไปได้ว่าบุคคลอาจไม่พึงพอใจในความสัมพันธ์ แต่ยังคงพึ่งพาหรือผูกมัดกับความสัมพันธ์นั้น ในทางกลับกัน แม้ว่าบุคคลจะมีความพึงพอใจในความสัมพันธ์ แต่หากทางเลือกอื่นมีความน่าพึงปรารถนามากกว่า และลงทุนลงแรงน้อยกว่า บุคคลนั้นก็อาจไม่พึ่งพาหรือผูกมัดกับความสัมพันธ์นั้น ซึ่งพื้นฐานของการเพิ่มขึ้นของการผูกมัดระหว่างบุคคลนี้สอดคล้องกับพื้นฐานการขึ้นกับกันและกันดังที่ได้กล่าวไปแล้วในเบื้องต้น แต่เพิ่มเติมในส่วนของการลงทุนลงแรงในความสัมพันธ์ขึ้นมาด้วย

บุคคลที่มีการผูกมัดสูงจะให้ความใส่ใจ และให้เวลากับบุคคลหรือสิ่งที่เขาผูกมัดอยู่มากกว่าสิ่งอื่น อีกทั้งการผูกมัดยังทำให้บุคคลไม่ให้ความสนใจในการหาข้อมูลเกี่ยวกับทางเลือกอื่นๆ ซึ่งจะยิ่งทำให้บุคคลรู้สึกว่สิ่งที่เขาผูกมัดอยู่นั้นเป็นสิ่งที่ดีกว่าสิ่งอื่น (Miller, 1997)

การผูกมัดระหว่างบุคคลนี้เป็นตัวส่งเสริมให้บุคคลยังคงรักษาความสัมพันธ์นั้นอยู่ต่อไป อีกทั้งช่วยส่งเสริมให้เกิดความพึงพอใจในการเสียสละ (Van Lange, Rusbult, et al., 1997) พฤติกรรมการยอมขอม (accommodation) (Rusbult et al., 1991) การมีอิทธิพลต่อกันทางปัญญา (cognitive interdependence) หรือ แนวโน้มที่จะคิดในรูปแบบที่คำนึงถึงการเป็น “พวกเรา” (we, us, our) มากกว่าการคิดแบบตนเองเดี่ยวๆ (I, me, mine) (Agnew et al., 1998) ภาพลวงตาเชิงบวก (positive

illusion) หรือแนวโน้มที่จะเห็นข้อดี หรือมีความรู้สึกทางบวกมากเกินไปต่ออีกฝ่ายหนึ่ง (Murray, Holmes, & Griffin, 1996) และการให้อภัย (Finkel et al., 2002; Karremans et al., 2003)

- แนวคิดการให้อภัย

ทฤษฎีการมีอิทธิพลต่อกันได้อธิบายว่า ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กันนั้นจะสามารถดำเนินต่อไปหรือจะสิ้นสุดลงขึ้นอยู่กับผลลัพธ์ที่ได้จากการความสัมพันธ์นั้นๆ กล่าวคือ เมื่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นมีความสอดคล้องกันในทั้งสองฝ่าย ความสัมพันธ์นั้นก็จะสามารถดำเนินต่อไปได้โดยไม่มีความขัดแย้งเกิดขึ้น แต่เมื่อใดก็ตามที่ผลลัพธ์ที่ได้จากความสัมพันธ์มีความสอดคล้องกันน้อย เช่น มีการแสดงความชื่นชมที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของอีกฝ่ายหนึ่ง หรือผลลัพธ์ที่ได้ไม่สอดคล้องกันเลยก็จะทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้น แล้วก็จะนำไปสู่ความโกรธ การกล่าวโทษอีกฝ่ายหนึ่ง การดูถูก จนกระทั่งถึงการไม่ใส่ใจในความสัมพันธ์ ซึ่งก็จะทำให้ความสัมพันธ์นั้นสิ้นสุดลง

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนี้เหมือนเป็นสิ่งที่ยากต่อการตัดสินใจของบุคคล (dilemma) ที่จะแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อเหตุการณ์นั้น บุคคลมีการตอบสนองต่อความขัดแย้งอยู่ 2 แบบ คือ การตอบสนองโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเอง (self-interest) เป็นหลัก เช่น การคิดแค้น การแก้แค้น หรือการทิ้งห่างจากอีกฝ่ายหนึ่งทั้งทางด้านสังคม และด้านจิตใจ และการตอบสนองโดยการพยายามที่จะส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีให้คงอยู่ต่อไป ซึ่งการที่บุคคลจะตอบสนองด้วยวิธีการใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับระดับของการใช้ความพยายาม และการคิดคำนวณถึงผลได้ผลเสียของตน (Wisesequist, Rusbult, Foster, & Agnew, 1991) ยกตัวอย่างเช่น เมื่อนางสาว ข. แสดงกิริยาที่ไม่เหมาะสม หรือพูดจาดูถูกเหยียดหยาม นาย ก. ทำให้นาย ก. รู้สึกเสียชื่อเสียง ต่ำต้อย นาย ก. เกิดความรู้สึกคิดแค้น และต้องการได้ตอบกลับไปให้สาสม จึงต่อว่านางสาว ข. ด้วยวาจาที่หยาบคาย และอาจจะพยายามหาทางแก้แค้นนางสาว ข. ด้วยวิธีอื่นๆ อีก เช่น การทำร้ายร่างกาย ซึ่งการกระทำใดๆ ในทางลบตอบกลับไปนี้ Rusbult, Verette, Whitney, Slovik, และ Lipkus (1991) ถือว่าเป็นสิ่งที่ค่อนข้างรุนแรง อย่างไรก็ตาม การตอบสนองด้วยวิธีการทางลบกลับไปอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ความขัดแย้งยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการตอบสนองที่ส่งผลร้ายต่อความสัมพันธ์ระหว่างเขาทั้งคู่ด้วย ดังนั้นแม้ว่านาย ก. จะรู้สึกว่าตนเองถูกดูหมิ่น เหยียดหยาม แต่ นาย ก. ก็อาจพยายามที่จะไม่ไปคำนึงถึงศักดิ์ศรีของตนเอง และพยายามระงับความคิดแค้น โกรธเคือง แล้วแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่มีลักษณะในทางที่เอื้อต่อความสัมพันธ์ เพื่อให้เขาทั้งสองสามารถกลับมา มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้

ทฤษฎีนี้ได้แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างการตอบสนองไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น (given situation) และการตอบสนองอย่างมีการควบคุมสถานการณ์ (effective situation) ที่ช่วยให้เราสามารถเข้าใจได้ว่า เพราะเหตุใดบางคนถึงยอมที่จะเสียผลประโยชน์ของตน และพยายามที่จะคงความสัมพันธ์ที่ดีกับอีกฝ่ายหนึ่งไว้ (Kelly & Thibaut, 1978)

การตอบสนองไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น หมายถึง การที่บุคคลตอบสนองแบบทันทีทันใด ต่อเหตุการณ์หนึ่งๆ ที่เกิดขึ้น โดยมีสมมติฐานว่าแต่ละบุคคลมีระดับที่เป็นแก่นของตนเอง และแสดงออกแบบยึดความพึงพอใจของตนเองเป็นศูนย์กลาง เช่น การเกิดแรงจูงใจที่จะตอบสนองนางสาว ข. ด้วยวิธีการทางลบ แต่ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ใช่ว่าบุคคลจะแสดงออกแบบยึดตนเองเป็นศูนย์กลางในทุกๆ ครั้งที่มีความขัดแย้งเกิดขึ้น เพราะบ่อยครั้งที่พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมานั้น เกิดจากการคิดพิจารณาในมุมมองที่กว้างขึ้น รวมไปถึงการคิดคำนึงถึงเป้าหมายในระยะยาว หรือความปรารถนาที่จะส่งเสริมสุขภาวะที่ดีของทั้งตนเองและอีกฝ่ายหนึ่งไว้ ซึ่งก็หมายถึง การคำนึงถึงผลที่จะเกิดตามมาจากสถานการณ์นั่นเอง

การไม่แสดงออกแบบตอบสนองไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นมีสมมติฐานว่าเป็นผลมาจากการโอนถ่ายแรงจูงใจ (transformation of motivation) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลลดการคิดถึงผลประโยชน์ส่วนตน แล้วแสดงออกบนพื้นฐานความคิดที่มีมุมมองที่กว้างขึ้น (Rusbult, & Van Lange, 1996) อีกทั้งการคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นตามมาที่เป็นผลมาจากกระบวนการนี้สามารถนำมาใช้ในการทำนายพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริงได้มากกว่าการตอบสนองไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น (Rusbult et al., 1991; Wisesselquist et al., 1999)

ตัวอย่างที่เด่นชัดของกระบวนการโอนถ่าย (transformation process) นี้ คือ การยอมขอม (accommodation) ซึ่งหมายถึงว่า ในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งแสดงออกซึ่งการทำลายความสัมพันธ์ เราจะตอบสนองโดยการใช้ความพยายามที่จะคงความสัมพันธ์ที่ดีไว้ การยอมขอมจะปรากฏได้ชัดเจนหรือมากขึ้น เมื่อบุคคลมีเวลาที่เพียงพอในการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและผลที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งนั้น โดยคำนึงถึงตนเอง อีกฝ่ายหนึ่ง และความสัมพันธ์ของทั้งสอง (Rusbult et al., 1991)

Karremans และคณะ (2003) กล่าวว่า การให้อภัยก็คล้ายคลึงกับการยอมขอม เพราะเมื่อเกิดความขัดแย้งหรืออีกฝ่ายหนึ่งกระทำผิดต่อเรา เราก็มักจะคิดแค้น และต้องการที่จะแก้แค้นกลับไปให้สาสมกับที่เขาได้ทำร้ายเรา มา แต่บ่อยครั้งที่ผู้ที่ถูกกระทำผิดมักจะแสดงความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจ ในตัวผู้กระทำผิด และให้อภัยผู้ที่กระทำผิด การแสดงออกเหล่านี้เองเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการโอนถ่ายแรงจูงใจไปสู่การคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นตามมา เพราะผู้ที่ได้รับการกระทำผิดไม่ได้คิดถึงแต่ผลประโยชน์ส่วนตนฝ่ายเดียว แต่กลับคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตนและอีกฝ่ายหนึ่งเป็นหลัก

จึงพยายามรักษาไว้ซึ่งสุขภาพะที่ดีของตนเองและของอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อให้ความสัมพันธ์ระหว่างตนและอีกฝ่ายหนึ่งดำเนินต่อไปได้อย่างเป็นสุข

ความเชื่อมโยงระหว่างการผูกมัดระหว่างบุคคลและการให้อภัย

Finkel และคณะ (2002) กล่าวถึงการผูกมัดระหว่างบุคคลไว้ว่าเป็นคุณลักษณะพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดความรู้สึกทางบวก รวมไปถึงการให้อภัย เพราะการผูกมัดมีความเกี่ยวข้องกับการคำนึงถึงผลประโยชน์ที่มีอยู่ 2 ประเภท คือ การคำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเอง และการคำนึงถึงผลประโยชน์ของอีกฝ่ายหนึ่ง หรือผลประโยชน์ของความสัมพันธ์ควบคู่ไปด้วย

การผูกมัดระหว่างบุคคลช่วยส่งเสริมให้เกิดการให้อภัยได้อย่างไร Finkel และคณะ (2002) ได้เสนอให้พิจารณาถึงองค์ประกอบของการผูกมัดระหว่างบุคคลซึ่งจะพบว่า องค์ประกอบเบื้องต้นคือความต้องการที่จะคงความสัมพันธ์ไว้ หรือการตัดสินใจที่จะพึ่งพาอยู่กับความสัมพันธ์นั้น ทำให้เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้น บุคคลที่มีการผูกมัดสูงมักจะเต็มใจที่จะให้อภัยแก่ผู้กระทำผิด เพราะต้องการที่จะรักษาความสัมพันธ์ของพวกเขาไว้ให้คงอยู่

องค์ประกอบต่อมา คือ การคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นในระยะยาวหรือความเกี่ยวข้องในผลประโยชน์ถาวร กล่าวคือ แม้ว่าผลที่เกิดขึ้นในความสัมพันธ์ระยะสั้นนั้นอาจเป็นสิ่งที่ดี เพราะก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางตรงต่อตนเอง แต่ในความสัมพันธ์ระยะยาวนั้นผลประโยชน์ที่ได้รับมีความจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ของการร่วมมือซึ่งกันและกัน ซึ่งการให้อภัยที่เกิดขึ้นถือเป็นการลงทุนลงแรง (costs) เพื่อหวังผลในระยะยาวที่จะเกิดขึ้น เช่น ในความขัดแย้งหรือความผิดครั้งนี้ บุคคลได้ให้อภัยกับอีกฝ่ายหนึ่ง ก็เพราะคาดว่าหากตนเองได้ทำในสิ่งที่ผิดพลาดในอนาคต อีกฝ่ายหนึ่งก็น่าจะให้อภัยตนเช่นกัน อย่างไรก็ตาม การให้อภัยอาจเป็นสิ่งที่บุคคลตระหนักรู้ถึงผลที่จะได้กลับมาหรือไม่ตระหนักรู้ก็ได้

องค์ประกอบสุดท้ายของการผูกมัดระหว่างบุคคล คือ การผูกพันกันทางจิตใจที่อยู่บนการรับรู้ที่เชื่อมโยงกันว่าตนเองและอีกฝ่ายหนึ่งจะมีสุขภาพะที่ดี การผูกมัดระหว่างบุคคลจึงช่วยลดการคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตนและหันมาสนใจผลประโยชน์ในความสัมพันธ์ร่วมกันทั้งสองฝ่าย (communal orientation) ทำให้บุคคลตอบสนองความต้องการของอีกฝ่ายหนึ่งอย่างไม่มีเงื่อนไข บุคคลที่มีการผูกมัดสูงจะใช้เวลาพยายามในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีโดยไม่หวังผลตอบแทน หรือไม่ได้คิดว่าตนจะได้ผลประโยชน์กลับมาหรือไม่ ดังนั้นการผูกมัดจึงอาจเป็นแรงบันดาลใจให้บุคคลให้อภัยต่ออีกฝ่ายหนึ่งได้โดยไม่มีเงื่อนไข

จากการทบทวนแนวคิดของทฤษฎีการผูกมัดระหว่างบุคคลสามารถสรุปได้ว่าการผูกมัดระหว่างบุคคลเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งเสริมให้บุคคลทั้งสองฝ่ายดำเนินความสัมพันธ์กันต่อไป เพราะการผูกมัดระหว่างบุคคลนำมาซึ่งการคิดในรูปแบบของความเป็นเรา และเมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นบุคคลที่ผูกมัดสูงจะยอมขอม เสียสละ เข้าอกเข้าใจอีกฝ่ายหนึ่งและให้อภัยอีกฝ่ายหนึ่งมากกว่าผู้ที่ผูกมัดต่ำเพื่อลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในความสัมพันธ์ ดังนั้น การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงน่าจะก่อให้เกิดสุขภาวะทางจิตที่ดีมากกว่าการไม่ให้อภัย กล่าวคือ การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงจะทำให้ผู้ให้อภัยเกิดความพึงพอใจในชีวิตสูง มีความรู้สึกทางบวกสูง แต่ความรู้สึกทางลบต่ำ และมีภาวะการเห็นคุณค่าในตนเอง (state self-esteem) สูง แต่การให้อภัยหรือไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำนั้นไม่น่าจะก่อให้เกิดสุขภาวะทางจิตที่แตกต่างกัน กล่าวคือ การให้อภัยหรือไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่ผูกมัดต่ำนั้นน่าจะทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิต มีความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกทางลบ รวมถึงภาวะการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกัน (สมมติฐานข้อที่ 1-4) เพราะการให้อภัยผู้ที่มีการผูกมัดสูงจะช่วยให้ทั้งสองฝ่ายสามารถดำเนินความสัมพันธ์ที่ต่างฝ่ายต่างต้องพึ่งพาหรือมีอิทธิพลต่อกันไว้ได้ แต่ในความสัมพันธ์กับบุคคลที่มีการผูกมัดต่ำนั้น แรงจูงใจในการสานสัมพันธ์น่าจะมีน้อยกว่าบุคคลที่มีการผูกมัดสูง

นอกจากนี้ การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงน่าจะก่อให้เกิดสุขภาวะทางจิตที่ดีมากกว่าการให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำ กล่าวคือ การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงจะทำให้ผู้ให้อภัยมีความพึงพอใจในชีวิตสูง มีความรู้สึกทางบวกสูง แต่มีความรู้สึกทางลบต่ำ และมีภาวะการเห็นคุณค่าในตนเองสูงมากกว่าการให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำ แต่การไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงจะก่อให้เกิดสุขภาวะทางจิตที่ดีน้อยกว่าการไม่ให้อภัยผู้ที่มีการผูกมัดต่ำ กล่าวคือ การไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงจะทำให้ผู้ไม่ให้อภัยมีความพึงพอใจในชีวิตต่ำ มีความรู้สึกทางบวกต่ำ แต่มีความรู้สึกทางลบสูง และมีภาวะการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำกว่าการไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำ (สมมติฐานข้อ 5-8) เพราะระดับความสัมพันธ์ที่มีต่อบุคคลที่ผูกมัดสูงแตกต่างจากระดับความสัมพันธ์ของบุคคลที่มีความผูกมัดต่ำ ดังนั้นการให้อภัยผู้ที่ผูกมัดในระดับต่างกันน่าจะส่งผลให้เกิดสุขภาวะทางจิตที่แตกต่างกันด้วย นอกจากนี้การไม่ให้อภัยบุคคลที่ผูกมัดสูงก็แสดงให้เห็นว่าไม่สามารถรักษาความสัมพันธ์ที่มีอยู่ในระดับสูงไว้ได้ ซึ่งน่าจะนำมาซึ่งสุขภาวะทางจิตที่น้อยกว่าการไม่ให้อภัยผู้ที่ผูกมัดต่ำ เพราะการรักษาความสัมพันธ์กับผู้ที่มีการผูกมัดต่ำนั้นไม่มีความสำคัญเทียบเท่ากับผู้ที่มีการผูกมัดสูง

และจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการให้อภัยแสดงให้เห็นว่าการให้อภัยนั้นก่อให้เกิดผลดีต่างๆ ทั้งในส่วนของผู้ให้อภัยเอง โดยผู้ให้อภัยจะมีความพึงพอใจในชีวิตมากขึ้น ความวิตกกังวลและความโกรธลดลง และในส่วนของความสัมพันธ์ โดยการให้อภัยช่วยให้ผู้ให้อภัยและผู้กระทำผิดสามารถดำเนินความสัมพันธ์กันต่อไปได้ ซึ่งช่วยให้ทั้งผู้ให้อภัยและผู้กระทำผิดมี

สุขภาวะทางจิตที่ดีขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมติฐานว่าการให้อภัยจะก่อให้เกิดสุขภาวะทางจิตที่ ดีมากกว่าการไม่ให้อภัย กล่าวคือ การให้อภัยจะทำให้ผู้ให้อภัยมีความพึงพอใจในชีวิตสูง มี ความรู้สึกทางบวกสูง แต่มีความรู้สึกทางลบต่ำ และมีภาวะการเห็นคุณค่าในตนเองสูงมากกว่าการ ไม่ให้อภัย (สมมติฐานข้อที่ 9-12)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเกี่ยวกับการให้อภัย

วิลเลียม รุง เรืองอนันต์ (2543) ศึกษาผลของความใกล้ชิดและการรับรู้ความรุนแรงของ สถานการณ์ที่มีผลต่อการให้อภัยระหว่างบุคคลที่มีความสัมพันธ์ฉันเพื่อน โดยให้ผู้ร่วมการทดลองนึก ถึงเหตุการณ์ที่เพื่อนของผู้ร่วมการทดลองได้กระทำผิดต่อผู้ร่วมการทดลอง จากนั้นให้ผู้ร่วมการทดลอง ประเมินว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นเหตุการณ์ที่ทำให้ผู้ร่วมการทดลองรู้สึกเสียใจหรือโกรธเคือง และ ประเมินการรับรู้ความรุนแรงของสถานการณ์ (รุนแรงมากหรือรุนแรงน้อย) รวมถึงให้ผู้ร่วมการทดลอง ตอบมาตราวัดการให้อภัยที่พัฒนามาจาก Transgression-Related Interpersonal Motivations Inventory หรือ TRIM ผลการวิจัยพบว่า ทั้งในสถานการณ์ที่ทำให้โกรธเคืองและสถานการณ์ที่ทำให้ เสียใจ ความใกล้ชิดในระดับสูง และการรับรู้สถานการณ์มีความรุนแรงน้อยทำให้เกิดการให้อภัย มากกว่าความใกล้ชิดในระดับต่ำ และการรับรู้สถานการณ์มีความรุนแรงมาก อีกทั้งยังพบว่า สถานการณ์ที่ทำให้เสียใจมีระดับการให้อภัยมากกว่าสถานการณ์ที่ทำให้โกรธเคือง

Al-Mabuk และ Enright (1995) ทำการศึกษาที่ฝึกให้ผู้ร่วมการทดลองที่คิดว่าตนเองเป็นคนที พ้อหรือแม่ หรือทั้งพ่อและแม่ไม่เคยให้ความรักให้อภัยแก่พ่อและแม่ของตน โดยในการศึกษาที่ 1 ผู้ ร่วมการทดลองจะเข้าร่วมการฝึกเป็นเวลา 4 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง (2 ครั้งต่อสัปดาห์) ซึ่งในการฝึกครั้ง แรกนั้นจะเป็นการแนะนำเกี่ยวกับการให้อภัยโดยทั่วไป เช่น นิยามของการให้อภัย การไม่ได้รับความ รักจากพ่อหรือแม่ หรือทั้งพ่อและแม่ วิธีการป้องกันความเจ็บปวดทางจิต การหาเหตุผล (rationalization) เป็นต้น จากนั้นค่อยๆ เพิ่มรายละเอียดให้มากขึ้นในการฝึกครั้งต่อๆ มา เช่น การใช้ การให้อภัยในการลดความรู้สึกเจ็บปวด เสียใจที่ได้รับจากพ่อหรือแม่ หรือทั้งพ่อและแม่ ผลการทดลอง พบว่า เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุมแล้ว ผู้ร่วมการทดลองที่ได้รับการฝึกจะมีความหวังมากขึ้นใน อนาคต มีความเต็มใจที่จะให้อภัยมากขึ้น มีการเห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้น มีความวิตกกังวลและ ความหดหู่ลดลง ในการศึกษาที่ 2 แบ่งการฝึกให้ละเอียดมากขึ้นและเพิ่มเนื้อหาการฝึกอบรมให้มาก ขึ้นด้วย คือ เพิ่มเป็น 6 วัน และเพิ่มวิธีการบำบัดตามแนวของ Enright และ the Human

Development Study Group (1991 อ้างถึงใน Al-Mabuk & Enright, 1995) ซึ่งถือว่าเป็นการฝึกที่
สมบูรณ์แบบมากขึ้นกว่าในการศึกษาที่ 1 ผลการวิจัยในการศึกษาที่ 2 สอดคล้องกับการศึกษาที่ 1 ซึ่ง
สามารถสรุปได้ว่าการฝึกให้เกิดการให้อภัยนั้นเป็นการฝึกที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งการให้อภัยยัง
ก่อให้เกิดสุขภาพจิต (mental health) ที่ดีด้วย

Brown (2004) กล่าวว่าการศึกษาวิจัยต่างๆ แสดงให้เห็นว่าการให้อภัยและแนวโน้มในการแก้แค้น
นั้นมีความเกี่ยวข้องกัน โดยคนที่ให้อภัยจะไม่คิดที่จะแก้แค้น แต่ยังไม่มีการวิจัยที่ศึกษาว่าคนที่ไม่ให้
อภัยจะคิดแก้แค้นเสมอไปหรือไม่ อีกทั้ง Brown ยังได้นำเอาบุคลิกภาพแบบหลงตัวเองมาเป็นตัวแปร
เพิ่มเติมในการจำแนกคนที่ให้หรือไม่ให้อภัยอีกด้วย ผลการวิจัยพบว่า การแก้แค้นมีสหสัมพันธ์ทาง
ลบกับการให้อภัย แต่สำหรับการไม่ให้อภัยนั้นมีความสัมพันธ์กับการแก้แค้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทาง
สถิติ และเมื่อนำเอาบุคลิกภาพแบบหลงตัวเองมาใช้พิจารณา ก็พบว่า บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบหลง
ตัวเองสูง จะเป็นคนที่ให้อภัยผู้อื่นต่ำ ในขณะที่เดียวกันก็มีแนวโน้มที่จะแก้แค้นสูงด้วย งานวิจัยของ
Brown นี้มีข้อค้นพบเพิ่มเติมเกี่ยวกับการให้อภัยด้วยว่า การให้อภัยจะมีเพิ่มขึ้นเมื่อผู้กระทำผิดเป็น
บุคคลที่ผู้ให้อภัยมีความสนิทสนมด้วย โดย Brown ให้เหตุผลว่าเป็นเพราะการไม่ให้อภัยบุคคลที่มี
ความสนิทสนมสูงจะนำไปสู่ความสัมพันธ์ที่ห่างเหิน ซึ่งก่อให้เกิดผลร้ายต่อจิตใจของผู้ไม่ให้อภัยด้วย

Exline และคณะ (2004) ต้องการศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลให้เกิดการให้อภัย โดยมี
สมมติฐานหลักว่าบุคลิกภาพแบบหลงตัวเองเป็นตัวทำนายที่ดีของการไม่ให้อภัย เพราะบุคคลที่มี
บุคลิกภาพแบบนี้เชื่อว่าตนเองมีความเหนือกว่าผู้อื่น และเรียกร้องให้ผู้อื่นปรนนิบัติตนอย่างเป็นพิเศษ
รวมถึงมีความต้องการให้ผู้อื่นชดใช้สิ่งที่ผู้อื่นได้กระทำผิดต่อตน คณะผู้วิจัยทำการศึกษา 6
การศึกษา โดยการศึกษาที่ 1-3 เป็นการศึกษาเพื่อดูความเชื่อมโยงของบุคลิกภาพแบบหลงตัวเองกับ
การให้อภัย ซึ่งผลการทดลองสามารถสรุปได้ว่า คนที่มีบุคลิกภาพแบบคนหลงตัวเองจะให้อภัยผู้อื่นต่ำ
ทั้งในกรณีทั่วไป และกรณีที่บุคคลอื่นกระทำผิดโดยตรงต่อเขา บุคลิกภาพแบบหลงตัวเองยังเชื่อมโยง
กับการคิดแก้แค้น ความต้องการการชดใช้เมื่อมีการกระทำผิด อีกทั้งยังมองว่าการให้อภัยนั้น
เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมด้วย การศึกษาที่ 4 ต้องการดูความเชื่อมโยงระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง
กับบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ (Big Five) ที่จะใช้ทำนายการให้อภัย ผลการทดลองพบว่า บุคลิกภาพ
แบบหลงตัวเองมีสหสัมพันธ์ทางลบกับบุคลิกภาพด้านความเป็นมิตร (agreeableness) และ
บุคลิกภาพด้านความไม่มั่นคงทางอารมณ์ (neuroticism) ในส่วนของการทำนายการให้อภัยนั้น เมื่อนำ
บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบมาเข้าร่วมในการคำนวณ พบว่าบุคลิกภาพแบบหลงตนเองนั้นสามารถใช้
ทำนายการให้อภัยได้ แต่นัยสำคัญทางสถิติลดลง การศึกษาที่ 5 เป็นการทดลอง โดยให้ผู้ร่วมการ
ทดลองเล่นเกมการตัดสินใจที่เรียกว่า Prisoner's Dilemma Game และให้ผู้ร่วมการทดลองได้พิมพ์

ข้อความผ่านจอคอมพิวเตอร์เพื่อคุยกับอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งข้อความของอีกฝ่ายหนึ่งนั้นเป็นข้อความที่ คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นตามเงื่อนไขการทดลอง ผลการทดลองพบว่า บุคลิกภาพแบบหลงตัวเองใช้ทำนาย การไม่ให้อภัยเมื่อมีการตอบสนองอย่างเป็นปฏิปักษ์ของผู้ร่วมการทดลองต่อข้อความทางลบและการที่ ผู้ร่วมการทดลองจะได้เงินน้อยกว่าคนที่เล่นเกมด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบุคลิกภาพแบบหลงตัวเอง สามารถใช้ทำนายได้ทั้งจากการรายงานด้วยตนเอง (self-report) และพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริงในการ ทดลองได้ ในการศึกษาที่ 6 เป็นการศึกษาแบบระยะยาว (6 เดือน) กับผู้ร่วมการทดลองที่มีคูรัก ผลการทดลองพบว่า นอกจากบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตัวเองจะไม่ค่อยให้อภัยคูรักของตนที่ทำ ผิดต่อตนแล้ว ตัวแปรของระยะเวลาที่มีความสัมพันธ์กันก็ไม่มีผลให้ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตัวเอง ให้อภัยคู่ของตนเพิ่มขึ้น

Karremans และคณะ (2003) ศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างการให้อภัยและการผูกมัดระหว่าง บุคคลว่าจะส่งผลให้เกิดสุขภาวะทางจิตที่แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร โดยในการศึกษาที่ 1 เป็นการ ตรวจสอบการให้อภัยในเบื้องต้น โดยให้ผู้ร่วมการทดลองนึกถึงเหตุการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ระหว่างเขากับอีกฝ่ายหนึ่งที่มีการให้อภัย (ในเงื่อนไขการให้อภัย) หรือไม่ให้อภัย (ในเงื่อนไขไม่ให้อภัย) โดยที่อีกฝ่ายหนึ่งนั้นต้องไม่ใช่บุคคลที่มีความใกล้ชิดกับผู้ร่วมการทดลอง เช่น คูรัก หรือญาติ จากนั้น ให้ผู้ร่วมการทดลองประเมินว่าบุคคลนั้นมีการผูกมัดกับเขามากน้อยเพียงไร รวมไปถึงให้รายงาน ลักษณะความขัดแย้ง การรับรู้ความรุนแรงของสถานการณ์ ระยะเวลาที่ความขัดแย้งเกิดขึ้น และสุข ภาวะทางจิต ผลการทดลองพบว่า การให้อภัยมักเกิดขึ้นเมื่อความขัดแย้งนั้นไม่รุนแรง และเหตุการณ์ ดังกล่าวเกิดขึ้นมาเป็นเวลานานแล้ว นอกจากนี้ยังพบว่า การให้อภัยมีผลทำให้เกิดสุขภาวะทางจิตที่ดี และการให้อภัยกับการผูกมัดระหว่างบุคคลส่งผลต่อความพึงพอใจในชีวิต ความรู้สึกทางบวก และการ เห็นคุณค่าในตนเอง ในการศึกษาที่ 2 คณะผู้วิจัยให้ผู้ร่วมการทดลองนึกถึงบุคคลที่มีความผูกมัดสูง (ในเงื่อนไขการผูกมัดสูง) หรือบุคคลที่มีความผูกมัดต่ำ (ในเงื่อนไขการผูกมัดต่ำ) โดยทั้งสองเงื่อนไข จะต้องไม่ใช่บุคคลที่มีความใกล้ชิดกับผู้ร่วมการทดลอง จากนั้นให้จินตนาการว่ามีความขัดแย้งเกิด ขึ้นกับบุคคลดังกล่าว แล้วให้ผู้ร่วมการทดลองให้อภัย (ในเงื่อนไขให้อภัย) หรือไม่ให้อภัย (ในเงื่อนไข ไม่ให้อภัย) จากนั้นให้ตอบแบบสอบถามที่วัดการผูกมัดระหว่างบุคคล ความตึงเครียดทางจิต (psychological tension) และสุขภาวะทางจิต ผลการทดลองพบว่า ในเงื่อนไขการให้อภัยกับบุคคลที่ มีการผูกมัดสูง ทำให้เกิดสุขภาวะทางจิตที่ดีมากกว่ากลุ่มอื่น และในเงื่อนไขการผูกมัดสูง การไม่ให้อภัยจะก่อให้เกิดความตึงเครียดทางจิตมากกว่าการไม่ให้อภัย แต่ไม่พบความแตกต่างของการเกิด ความตึงเครียดทางจิตในกลุ่มที่มีการผูกมัดต่ำไม่ว่าจะให้หรือไม่ให้อภัยก็ตาม ในการศึกษาที่ 3 นำเอาการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย (Implicit Association Test หรือ IAT) มาใช้หลังจากที่ให้ผู้ร่วม การทดลองนึกถึงบุคคลและเหตุการณ์ความขัดแย้งตามเงื่อนไขการทดลองแล้ว โดยใช้ IAT ในการให้

ข้อมูลป้อนกลับหลอก (false feedback) และในการศึกษาที่ 4 ใช้ผู้ร่วมการทดลองที่เป็นคู่รักกัน โดยคณะผู้วิจัยส่งแบบประเมินไปให้ทั้งคู่แยกกันทำ แล้วนำส่งคืนคณะผู้วิจัยอีกครั้ง ผลการทดลองสรุปได้ว่าสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า การให้อภัยจะก่อให้เกิดสุขภาวะทางจิตที่ดีมากขึ้นเมื่อมีการผูกมัดระหว่างบุคคลเป็นตัวแทนสื่อกลาง และการให้อภัยกับการผูกมัดดังกล่าวยังส่งผ่านให้เกิดความตั้งใจที่ดีทางจิตที่สามารถเพิ่มหรือลดสุขภาวะทางจิตได้อีกด้วย

McCullough และคณะ (1997) ต้องการศึกษามโนทัศน์ของการให้อภัยในเชิงจิตวิทยาสังคม โดยมีแนวคิดว่าการให้อภัยเป็นการถ่ายโอนแรงจูงใจจากการแสวงหาการแก้แค้นหรือถอยหนีจากความสัมพันธ์ที่มีอยู่ไปสู่การทำพฤติกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการกลับมาคืนดีกัน อีกทั้งยังเชื่อว่าความเข้าใจที่ลึกซึ้งเป็นเงื่อนไขสำคัญที่เอื้อให้เกิดการให้อภัย ซึ่งในการศึกษาที่ 1 คณะผู้วิจัยได้พัฒนาการวัดความเข้าใจและการให้อภัย โดยให้ผู้ร่วมการทดลองนึกถึงเหตุการณ์ที่มีบุคคลเพียงคนเดียวที่กระทำต่อเขา จากนั้นให้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะของเหตุการณ์นั้น การรับรู้การให้อภัย ความรู้สึกเข้าใจ การให้อภัย การคืนดี และการหลีกเลี่ยงจากความสัมพันธ์ ในการศึกษาที่ 2 เป็นการทดสอบโมเดลระหว่างการให้อภัยและความเข้าใจ เพื่อทำความเข้าใจถึง การให้อภัย และการเข้าใจมากขึ้น ด้วยการทำการทดลองที่มีทั้งหมด 3 เงื่อนไข (การสัมมนาแบบเข้าใจ การสัมมนาแบบเปรียบเทียบ และเงื่อนไขควบคุม) ซึ่งได้ข้อสรุปว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการขอโทษและการให้อภัยแก่ผู้กระทำผิดเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้ได้รับการกระทำผิดรู้สึกเข้าใจผู้กระทำผิดมากขึ้น อีกทั้งการให้อภัยยังมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการกลับมาคืนดีกัน และพฤติกรรมหลีกเลี่ยงที่มีต่อผู้กระทำผิด งานวิจัยของ McCullough และคณะนี้ทำให้เราทราบว่า การเข้าใจเป็นพื้นฐานของการให้อภัยระหว่างบุคคล อีกทั้งการให้อภัยยังช่วยให้ความสัมพันธ์นั้นยังคงดำเนินต่อไปได้ เพราะการให้อภัยช่วยยับยั้งการทำลายความสัมพันธ์ ในขณะที่เดียวกันก็ทำให้เกิดพฤติกรรมความสัมพันธ์ต่อไปด้วย

Maltby, Macaskill, และ Day (2001) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการให้อภัยตนเอง การให้อภัยผู้อื่น บุคลิกภาพ และสุขภาพโดยทั่วไป โดยการใช้แนวคิดเกี่ยวกับการให้อภัยของ Mauger และคณะ (1992 อ้างถึงใน Maltby, Macaskill, & Day) เป็นหลัก ซึ่งได้กล่าวไว้ว่าการไม่ให้อภัยผู้อื่นเป็นการลงโทษขั้นพิเศษ (extra-punitive) ในขณะที่การไม่ให้อภัยตนเองเป็นการลงโทษเบื้องต้น (intro-punitive) ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการไม่ให้อภัยผู้อื่นนั้นพบว่า การไม่ให้อภัยผู้อื่นจะก่อให้เกิดความซึมเศร้า (depression) มากขึ้น อีกทั้งเพศชายที่ไม่ให้อภัยผู้อื่นจะมีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว (introversion) ในขณะที่ผู้หญิงนั้นจะมีความวิตกกังวลสูง และมีความผิดปกติทางด้านสังคม และอาการด้านจิตใจ

McCullough, Bellah, Kilpatrick, และ Johnson (2001) ศึกษาเรื่องการอาฆาตพยาบาท (vengefulness) ว่ามีความเชื่อมโยงกับการให้อภัย การครุ่นคิด (rumination) และสุขภาวะ (well-being) อย่างไร โดย McCullough และคณะ ได้เสนอว่าการอาฆาตพยาบาทเป็นการกระทำเพื่อให้ได้รับความสมดุล กล่าวคือ เมื่อมีคนทำผิดต่อเรา เราก็ควรจะแก้แค้นเขาคืนกลับไป อีกทั้งยังเป็นการกระทำเพื่อต้องการให้บทเรียนเชิงจริยธรรมแก่ผู้กระทำผิด และเป็นการกระทำเพื่อรักษาหน้าของผู้ที่ได้รับการกระทำผิดคิดว่าผู้กระทำผิดควรให้ความเคารพและไม่กระทำผิดต่อเขาซ้ำอีก การอาฆาตพยาบาทนี้มีความเชื่อมโยงกับการครุ่นคิดถึงการกระทำผิดของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งการครุ่นคิดนี้เองที่ทำให้บุคคลให้อภัยผู้กระทำผิดน้อยลง นอกจากนี้เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นก็จะก่อให้เกิดการครุ่นคิดซึ่งมีผลต่อสุขภาวะด้วย McCullough และคณะ ทำการศึกษา 2 การศึกษา โดยการศึกษาแรกต้องการศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างการอาฆาตพยาบาท การให้อภัย การครุ่นคิดและสุขภาวะ (ความพึงพอใจในชีวิต และความรู้สึกทางลบ) โดยผู้ร่วมการทดลองต้องเป็นผู้ที่เคยได้รับการกระทำผิดอย่างรุนแรงต่อตนเอง แล้วให้เล่าเหตุการณ์ดังกล่าว จากนั้นให้ตอบแบบสอบถาม ผลการทดลองพบว่าบุคคลที่มีการอาฆาตพยาบาทสูงจะมีการครุ่นคิดในปริมาณมาก มีแรงจูงใจที่จะหลีกเลี่ยงหรือหาทางแก้แค้นผู้กระทำผิด มีการให้อภัยต่ำ ไม่พึงพอใจในชีวิต และมีอารมณ์ทางลบสูง นอกจากนี้คณะผู้วิจัยยังเห็นว่าการอาฆาตพยาบาทมีบทบาทสำคัญต่อการให้อภัยอีกด้วย ในการศึกษาที่ 2 ศึกษาบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบ และการอาฆาตพยาบาท ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การอาฆาตพยาบาทมีสหสัมพันธ์ทางลบกับบุคลิกภาพด้านความเป็นมิตร (agreeableness) แต่มีสหสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิกภาพด้านความไม่มั่นคงทางอารมณ์ (neuroticism) และอารมณ์ทางลบ

Thompson และคณะ (2005) ศึกษาการให้อภัยที่เป็นลักษณะบุคลิกภาพ (dispositional forgiveness) เพื่อพัฒนามาตรวัดการให้อภัย (The Heartland Forgiveness Scale: HFS) โดยมีมาตราย่อย (subscale) 3 มาตร คือ การให้อภัยตนเอง การให้อภัยผู้อื่น และการให้อภัยสถานการณ์ (เช่น การให้อภัยเมื่อมีภัยธรรมชาติที่สร้างความเสียหายเกิดขึ้น) คณะผู้วิจัยแบ่งการศึกษาดังกล่าวออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ ส่วนที่หนึ่งเป็นการพัฒนาและทดสอบความตรงตามภาวะสันนิษฐานของมาตร HFS ในส่วนที่ 2 เป็นการนำมาตร HFS ไปใช้ตรวจสอบการให้อภัย โดยมีการศึกษาที่ 3b เป็นการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างการให้อภัยและสุขภาวะทางจิต (ความซึมเศร้า ความโกรธ ความวิตกกังวล และความพึงพอใจในชีวิต) ผลการทดลองพบว่า ลักษณะการให้อภัยสามารถทำนายความซึมเศร้า ความโกรธ ความวิตกกังวลในระดับต่ำ และความพึงพอใจในชีวิตในระดับสูง การให้อภัยตนเองสามารถใช้อธิบายความแปรปรวนของความซึมเศร้า ความวิตกกังวล และความพึงพอใจในชีวิต การให้อภัยผู้อื่นสามารถอธิบายความแปรปรวนของความโกรธได้ และการให้อภัยสถานการณ์

สามารถใช้ทำนายสภาวะทางจิตได้ทั้ง 4 ตัว คณะผู้วิจัยให้ข้อสรุปว่าการให้อภัยตนเองและการให้อภัยสถานการณ์มีความเชื่อมโยงกับสภาวะทางจิตมากกว่าการให้อภัยผู้อื่น

งานวิจัยเกี่ยวกับการผูกมัดระหว่างบุคคล

Agnew และคณะ (1998) ต้องการศึกษว่าการผูกมัดระหว่างบุคคลมีความเกี่ยวข้องกับการพึ่งพากันทางความคิด (cognitive interdependence) หรือไม่ คณะผู้วิจัยให้นิยามของการพึ่งพากันทางความคิดไว้ว่าเป็นการคิดในเชิงที่จะนำอีกบุคคลหนึ่งเข้ามาเป็นตัวแทนหรือเป็นส่วนหนึ่งของตนเองในความสัมพันธ์ (self-in-representation) เช่น แทนที่จะคิดว่าเป็นตัวฉัน ของฉัน ก็คิดในรูปแบบพวกเรา ของพวกเรา เป็นต้น มีความรู้สึกว่าการผูกมัดที่มีความสัมพันธ์นั้นมีความสำคัญและเป็นศูนย์กลางของตนเอง คณะผู้วิจัยทำการศึกษา 2 การศึกษา โดยในการศึกษาที่ 1 เป็นการสำรวจแบบข้ามช่วง (cross sectional survey) ในขณะที่การศึกษาที่ 2 เป็นการศึกษาแบบระยะยาว (longitudinal study) และเพิ่มเติมการเปรียบเทียบกระบวนการคิดแบบมีอิทธิพลต่อกันระหว่างความสัมพันธ์แบบคู่รัก และความสัมพันธ์ฉันเพื่อน โดยทั้ง 2 การศึกษาใช้การวัดการใช้คำสรรพนามของบุคคลในความสัมพันธ์ วัดความใกล้ชิด (IOS Scale) และวัดระดับความสำคัญของความสัมพันธ์ (centrality of relationship) ผลการทดลองพบว่า บุคคลที่มีการผูกมัดสูงจะมีแนวโน้มที่จะมีการพึ่งพากันทางความคิดมากกว่า บุคคลที่มีการผูกมัดต่ำ อีกทั้งบุคคลที่มีการผูกมัดสูงและมีความสัมพันธ์แบบคู่รักจะมีการพึ่งพากันทางความคิดมากกว่าบุคคลที่มีการผูกมัดสูงแต่มีความสัมพันธ์ฉันเพื่อน

Finkel และคณะ (2002) ทำการศึกษา 3 การศึกษา เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ว่า การผูกมัดระหว่างบุคคลสูงทำให้มีการให้อภัยสูงขึ้นหรือไม่ ในการศึกษาที่ 1 ทำการทดลองโดยใช้การกระตุ้น (priming) ให้ผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขที่ 1 รู้สึกผูกมัดสูง และผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขที่ 2 รู้สึกผูกมัดต่ำ จากนั้นให้ผู้ร่วมการทดลองประเมินการตอบสนอง 4 แบบเมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น คือ การออกห่าง (exit) การใช้คำพูด (voice) การจงรักภักดี (loyalty) และการเพิกเฉย (neglect) ซึ่งการใช้คำพูดถือเป็นการกระทำเชิงสร้างสัมพันธ์ (actively constructive) เช่น เสนอให้อีกฝ่ายหนึ่งหันมาพูดจาทำความเข้าใจกัน ส่วนการจงรักภักดีนั้นเป็นการถูกกระทำเชิงสร้างสัมพันธ์ (passive constructive) เช่น การที่ยังคงสนับสนุนอีกฝ่ายหนึ่งต่อไป แม้ว่าตนจะรู้สึกไม่พึงพอใจ ผลการทดลองคือ ผู้ร่วมการทดลองที่ถูกกระตุ้นให้มีความผูกมัดสูงจะตอบสนองในเชิงสร้างสัมพันธ์มากกว่า ในการศึกษาที่ 2 เพิ่มเติมตัวแปรเวลาเข้ามาด้วย เพราะคณะผู้วิจัยคาดว่า เมื่อเวลาผ่านไป คนเราจะใช้กระบวนการทางปัญญาพิจารณาถึงสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างรอบด้านขึ้นและตัดสินใจให้อภัยอีกฝ่ายหนึ่งมากขึ้น อีกทั้งยังตรวจสอบลักษณะของเหตุการณ์ความขัดแย้ง (ความรุนแรงของเหตุการณ์ ระยะเวลา

ตั้งแต่ที่เหตุการณ์เกิดขึ้น) และคุณลักษณะของความสัมพันธ์ (ระยะเวลาที่มีความสัมพันธ์ร่วมกัน ระหว่างในความสัมพันธ์) โดยให้ผู้ร่วมการทดลองที่มีคู่รัก เขียนบรรยายเหตุการณ์การกระทำผิดของ อีกฝ่ายหนึ่งที่เคยเกิดขึ้น และระยะเวลาที่เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น จากนั้นให้ผู้ร่วมการทดลองตอบ แบบสอบถามวัดการตอบสนองแบบทันทีกับการตอบสนองเมื่อเวลาผ่านไป แบบสอบถามวัดการ ดีความทางปัญญาเชิงบวก และอารมณ์ทางบวก รวมไปถึงแบบสอบถามที่ใช้ในการทดลองที่ 1 ด้วย ผลการทดลองพบว่า แม้ว่าผู้ที่มีการผูกมัดสูงจะมีความรู้สึกเสียใจและโกรธเมื่ออีกฝ่ายหนึ่งกระทำผิด ต่อตนเอง ซึ่งอาจจะมีความรู้สึกทางลบต่ออีกฝ่ายหนึ่งมากกว่าผู้ที่มีการผูกมัดต่ำ แต่คนที่มีการผูกมัด สูงจะพยายามหาวิธีที่จะให้อภัยผู้กระทำผิดด้วย โดยการทำความเข้าใจ โอนอ่อน หรือใจอ่อนผ่อนตาม ในการศึกษาที่ 3 เป็นการศึกษาระยะยาว เพื่อดูผลที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน โดยให้ผู้ร่วมการ ทดลองบันทึกเหตุการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น รวมไปถึงการตอบสนองที่เกิดขึ้นทันที และเมื่อเวลาผ่านไป อีกทั้งยังศึกษาเพิ่มเติมด้วยว่าองค์ประกอบใดของการผูกมัดที่เป็นตัวส่งเสริมให้เกิดการให้อภัยมาก ที่สุด ซึ่งผลการทดลองสอดคล้องกับการศึกษาที่ 2 และเมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบของการผูกมัดก็ พบว่า องค์ประกอบความต้องการที่จะคงความสัมพันธ์ไว้เป็นตัวแปรที่ทำให้เกิดการให้อภัยมากที่สุด เพราะยังบุคคลมีความต้องการที่จะคงความสัมพันธ์ไว้มากเท่าไร ก็แสดงว่าเขายังคงต้องพึ่งพา ความสัมพันธ์นี้มากเท่านั้น ทำให้ยิ่งเต็มใจที่จะพยายามรักษาความสัมพันธ์ที่ตนมีไว้ จึงจำเป็นที่ จะต้องให้อภัย เพื่อให้สามารถดำเนินความสัมพันธ์กันต่อไปได้

Miller (1997) มีสมมติฐานว่า ความพึงพอใจในระดับสูง การลงทุนลงแรง และการผูกมัด ระหว่างบุคคลจะลดความสนใจที่มีต่อทางเลือกอื่นๆ แม้ว่าจะเป็นทางเลือกที่ดีกว่าที่มีอยู่ Miller คาดว่าการไม่ให้ความสนใจกับทางเลือกอื่นนั้นจะช่วยรักษาความสัมพันธ์ทางด้านบวกไว้ และ สามารถทำนายได้ว่าความสัมพันธ์นั้นๆ จะดำเนินต่อไปได้มากกว่าที่จะสิ้นสุดลง Miller ทำการศึกษา แบบระยะยาว (longitudinal study) โดยใช้ทั้งการสำรวจความสัมพันธ์ของผู้ร่วมการทดลองความพึง พอใจในความสัมพันธ์ ทางเลือกต่างๆ การลงทุนลงแรง การผูกมัดระหว่างบุคคล และผลที่ได้จาก ความสัมพันธ์ที่มีในปัจจุบัน และใช้การทดลอง โดยการฉายภาพโฆษณาที่มีนายแบบหรือนางแบบ หรือโฆษณาที่มีเฉพาะผลิตภัณฑ์ ให้ผู้ร่วมการทดลองดู จากนั้นวัดระยะเวลาที่ผู้ร่วมการทดลองใช้ใ นการดู วัดการตอบสนองทางผิวหน้าด้วย ในขั้นตอนสุดท้าย Miller ใช้แบบสอบถามติดตามผล (follow-up questionnaire) เพื่อวัดความสัมพันธ์ที่มีในปัจจุบันว่ายังคงเดิม สิ้นสุด หรือเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งผล การทดลองพบว่า การผูกมัดในความสัมพันธ์และการไม่ให้ความสนใจต่อทางเลือกอื่นนั้นมี ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เพราะการไม่ใส่ใจในทางเลือกอื่นนั้นเป็นกลไกที่ช่วยรักษาความสัมพันธ์ไว้ และทำให้บุคคลยิ่งมีการผูกมัดมากขึ้น อีกทั้งเมื่อพิจารณาถึงความพึงพอใจในความสัมพันธ์ การ ลงทุนลงแรง การผูกมัด และการปรับตัวในความสัมพันธ์จะพบว่า ทั้งหมดมีความสัมพันธ์ทางลบกับ

ทางเลือกอื่นๆ ที่น่าพึงปรารถนา ในส่วนของผลการทดลองพบว่า ผู้ร่วมการทดลองที่ถูกบอกให้ใส่ใจพิจารณา จะใช้เวลาในการสังเกตภาพที่น่าดึงดูดที่เป็นเพศตรงกันข้ามกับตนมากกว่า และพบว่าการไม่ใส่ใจในทางเลือกอื่นก็ยังคงเป็นกลไกที่ช่วยรักษาความสัมพันธ์ที่มีอยู่ไว้ได้ Miller เปรียบผลการทดลองของตนเองไว้ว่า แม้ว่าหญ้าในสวนอื่นจะสวยกว่า แต่คนทำสวนที่มีความสุขอยู่กับสวนของตัวเองก็ไม่ได้ตระหนักรู้ถึงความสวยงามของหญ้าในสวนอื่น

Rusbult และคณะ (1991) ศึกษากระบวนการรวมชอม โดยระบุว่ากระบวนการรวมชอม หมายถึงความเต็มใจที่จะตอบสนองแบบคงความสัมพันธ์หรือรักษาความสัมพันธ์กับอีกฝ่ายหนึ่งไว้ แม้ว่าอีกฝ่ายหนึ่งนั้นจะแสดงท่าทีไม่พึงปรารถนา หรือแสดงท่าทีไม่ใส่ใจในความสัมพันธ์นั้นก็ตาม โดยในการศึกษาที่ 3-5 คณะผู้วิจัยต้องการศึกษาว่ามีตัวแปรใดบ้างที่ส่งผลต่อการเกิดความเต็มใจที่จะรวมชอม โดยใช้วิธีการสำรวจข้ามช่วงเวลา (cross-sectional survey) ผลการทดลองพบว่า การรวมชอมเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ การผูกมัด ปริมาณการลงทุนลงแรง ระดับความสำคัญของความสัมพันธ์ (centrality of relationship) ลักษณะความเป็นผู้ใหญ่ เช่น การเรียกร้อง การต้องการผู้อื่น เป็นต้น มุมมองที่อีกฝ่ายหนึ่งยึดถือ (partner perspective taking) เช่น เวลาที่มีความขัดแย้งเกิดขึ้น บุคคลจะคิดในมุมมองของเขาหรือมุมมองของอีกฝ่ายหนึ่ง เป็นต้น และคุณภาพของทางเลือกอื่น โดยที่การผูกมัดนั้นมีบทบาทสำคัญในการก่อให้เกิดความเต็มใจที่จะรวมชอม

Van Lange, Agnew, และคณะ (1997) วิเคราะห์การเสียสละ โดยดูความเชื่อมโยงระหว่างการเสียสละและการผูกมัดระหว่างบุคคล อีกทั้งยังวิเคราะห์ด้วยว่าความเชื่อมโยงดังกล่าวเกิดขึ้นจากความแตกต่างของค่านิยมทางสังคม (social-value orientation) เช่น การมุ่งการเป็นปัจเจก (individual orientation) หรือ การมุ่งการแข่งขัน (competitive orientation) ของแต่ละบุคคลหรือไม่ โดยคณะผู้วิจัยได้ทำการทดลอง 2 การทดลอง คือ ในการทดลองที่ 1 เป็นการทดลองที่ผู้ร่วมการทดลองไม่รู้จักกันมาก่อน และเป็นการศึกษาแบบข้ามเชื้อชาติ (cross-national study) ส่วนการทดลองที่ 2 นั้น ผู้ร่วมการทดลองเป็นคู่ที่มีความสัมพันธ์กันและเป็นการศึกษาแบบระยะยาว โดยทั้งสองการทดลองจะให้ผู้ร่วมการทดลองเล่นเกม 9 เกม เป็นเกมที่ต้องตัดสินใจเลือก (decision-making task) ว่าผู้ร่วมการทดลองต้องการที่จะตัดสินใจเลือกแบบใด เช่น หากเลือกแบบที่ 1 ผู้ร่วมการทดลองจะได้คะแนน 480 คะแนน ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งจะได้ 280 คะแนน ซึ่งรูปแบบนี้จะหมายถึงการตัดสินใจแบบแข่งขัน เพราะมีส่วนต่างของคะแนนที่ผู้ร่วมการทดลองได้กับอีกฝ่ายหนึ่งได้มาก รูปแบบที่ 2 ผู้ร่วมการทดลองจะได้คะแนน 540 คะแนน ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งจะได้คะแนน 280 คะแนน ซึ่งรูปแบบนี้หมายถึงการตัดสินใจแบบปัจเจก เพราะคะแนนที่ผู้ร่วมการทดลองได้มีมากกว่าคะแนนที่ผู้ร่วมการทดลองจะได้รับในรูปแบบที่ 1 สำหรับรูปแบบที่ 3 นั้นผู้ร่วมการทดลองจะได้คะแนน 480 คะแนน ในขณะที่อีก

ฝ่ายหนึ่งก็ได้คะแนน 480 คะแนนเช่นกัน ซึ่งเป็นรูปแบบของการตัดสินใจที่จะร่วมมือกัน เพราะคะแนนที่ผู้ร่วมการทดลองและอีกฝ่ายหนึ่งได้นั้นเท่ากัน เมื่อผู้ร่วมการทดลองเลือกรูปแบบการตัดสินใจครบทั้ง 9 เกมแล้ว ให้ผู้ร่วมการทดลองตอบแบบสอบถามวัดการผูกมัดระหว่างบุคคล และความเต็มใจที่จะเสียสละ ผลการทดลองพบว่าความเต็มใจที่จะเสียสละมีความเกี่ยวข้องกับการมีการผูกมัดสูง และความเชื่อมโยงนี้สามารถเห็นได้ชัดเจนในบุคคลที่มีลักษณะแบบปัจเจกมากกว่าลักษณะการร่วมมือ

Wieselquist และคณะ (1999) ต้องการตรวจสอบโมเดลพื้นฐานของการมีอิทธิพลต่อกัน (Interdependence-based model) ที่ประกอบด้วย การผูกมัด พฤติกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ (pro-relationship behavior) โดยทำการศึกษาแบบระยะยาวกับผู้ร่วมการทดลองที่เป็นคู่รัก (การศึกษาที่ 1) และกับผู้ร่วมการทดลองที่เป็นคู่สามีภรรยา (การศึกษาที่ 2) คณะผู้วิจัยมีสมมติฐานว่าระดับการพึ่งพาในความสัมพันธ์ของบุคคลจะก่อให้เกิดการผูกมัดระหว่างบุคคล ซึ่งการผูกมัดนี้จะทำให้เกิดการแสดงพฤติกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ที่จะทำให้อีกฝ่ายหนึ่งรับรู้ได้ และการรับรู้ถึงการแสดงพฤติกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์นี้จะทำให้อีกฝ่ายนั้นรู้สึกไว้วางใจ และรู้สึกไม่เป็นอิสระจากบุคคลนั้น ซึ่งเป็นเหมือนวัฏจักรที่เกิดขึ้นร่วมกันทั้งสองฝ่าย ผลการทดลองสนับสนุนสมมติฐาน โดยการกระทำที่มีการผูกมัดเป็นแรงดลใจ (commitment-inspired acts) เช่น การยอมขอม ความพึงพอใจ เป็นตัวที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในความสัมพันธ์ทางบวก และความไว้วางใจของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อรับรู้ว่าอีกฝ่ายหนึ่งนั้นแสดงพฤติกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ คือ เป็นการกระทำที่ไม่ได้หวังผลส่วนตนในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาว่า

1. การให้อภัยผู้กระทำผิดทำให้เกิดสุขภาวะทางจิตหรือไม่ อย่างไร
2. การปฏิสัมพันธ์ระหว่างการผูกมัดระหว่างบุคคลและการให้อภัยแก่ผู้กระทำผิดมีอิทธิพล

ต่อการเกิดสุขภาวะทางจิตอย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

- สมมติฐานเกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างการให้อภัยหรือไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดระหว่างบุคคลในระดับเดียวกันต่อสุขภาวะทางจิต

1. การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตมากกว่าการไม่ให้อภัย แต่การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำก่อให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตไม่แตกต่างจากการไม่ให้อภัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง

นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี จากสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ จำนวน 240 คน โดยมีเพศหญิง 120 คน และเพศชาย 120 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. การให้อภัย แบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่
 - 1.1 การให้อภัย
 - 1.2 การไม่ให้อภัย
2. การผูกมัดระหว่างบุคคล แบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่
 - 2.1 การผูกมัดระหว่างบุคคลสูง
 - 2.2 การผูกมัดระหว่างบุคคลต่ำ

ตัวแปรตาม ได้แก่ สุขภาวะทางจิต ประกอบด้วย

1. ความพึงพอใจในชีวิต
2. ความรู้สึกทางบวก
3. ความรู้สึกทางลบ
4. การเห็นคุณค่าในตนเอง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. **การให้อภัย** หมายถึง การที่บุคคลซึ่งถูกกระทำผิดทางร่างกาย และ/หรือ จิตใจจากอีกฝ่ายหนึ่ง แล้วไม่ถือโทษ โกรธเคือง หรือคิดแค้นต่อผู้ที่ได้กระทำผิดต่อตน อีกทั้งพยายามทำความเข้าใจกับการกระทำผิดของอีกฝ่ายหนึ่ง และมีพฤติกรรมที่ส่งเสริมให้ความสัมพันธ์ที่เคยมีอยู่ระหว่างตนเองและผู้กระทำผิดดำเนินต่อไปได้

2. **การไม่ให้อภัย** หมายถึง การที่บุคคลซึ่งถูกกระทำผิดทางร่างกาย และ/หรือ จิตใจจากอีกฝ่ายหนึ่งแล้วเกิดความอาฆาต พยาบาท คิดแค้นต่อผู้ที่ได้กระทำผิดต่อตน หรือพยายามหลีกเลี่ยง ไม่ปรับความเข้าใจกับอีกฝ่ายหนึ่ง และไม่ดำเนินความสัมพันธ์กับอีกฝ่ายหนึ่งต่อไป

การให้อภัยและไม่ให้อภัยในงานวิจัยนี้ เป็นการจัดกระทำตามเงื่อนไขการทดลองที่ให้
ผู้ร่วมการทดลองให้อภัยหรือไม่ให้อภัยบุคคลที่กระทำผิดต่อเขาในเหตุการณ์ที่ผู้ร่วมการทดลอง
จินตนาการถึง

3. การผูกมัดระหว่างบุคคล หมายถึง การมีความผูกพันทางด้านจิตใจกับอีกฝ่ายหนึ่ง
มีเจตนาที่จะรักษาความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและอีกฝ่ายหนึ่งไว้ รวมถึงการคิดคำนึงถึงผลที่อาจ
กระทบต่อความสัมพันธ์ที่มีอยู่ โดยการผูกมัดระหว่างบุคคลนี้แบ่งออกเป็น

การผูกมัดระหว่างบุคคลสูง หมายถึง มีการผูกมัดในความสัมพันธ์ของตนกับอีกบุคคลหนึ่ง
สูง มีการพึ่งพาและผูกพันกับบุคคลนั้นมาก มีแนวโน้มที่จะยอมขอม เสียสละ เข้าอกเข้าใจ ร่วมมือ หรือ
ให้ความช่วยเหลือบุคคลนั้นมาก รวมทั้งพยายามที่จะรักษาความสัมพันธ์ที่มีอยู่นั้นเอาไว้

การผูกมัดระหว่างบุคคลต่ำ หมายถึง มีการผูกมัดในความสัมพันธ์ของตนกับอีกบุคคลหนึ่ง
น้อย ไม่ผูกพันหรือไม่จำเป็นที่จะต้องพึ่งพาอาศัยบุคคลนั้น และหากความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลที่มี
การผูกมัดด้วยต่ำต้องสิ้นสุดลง ก็จะไม่เศร้าโศกหรือเสียใจ

การผูกมัดระหว่างบุคคลสูงและต่ำในการวิจัยนี้ เป็นการจัดกระทำที่ให้ผู้ร่วมการทดลองใน
เงื่อนไขการผูกมัดระหว่างบุคคลสูงนึกถึงบุคคลที่เขามีกการผูกมัดด้วยสูง และผู้ร่วมการทดลองใน
เงื่อนไขการผูกมัดระหว่างบุคคลต่ำนึกถึงบุคคลที่เขามีกการผูกมัดด้วยต่ำ

4. สุขภาวะทางจิต หมายถึง สภาพทางด้านปัญญาและด้านอารมณ์ของบุคคลเกี่ยวกับ
ตนเอง ซึ่งประกอบด้วย

4.1 ความพึงพอใจในชีวิต หมายถึง การที่บุคคลประเมินสภาพชีวิตโดยทั่วๆ ไปหรือ
ภาพรวมของชีวิตตนเอง

ในการวิจัยนี้ ความพึงพอใจในชีวิต หมายถึง คะแนนที่ได้จากมาตรวัดความพึงพอใจ
ในชีวิตที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามแนวคิดของ Diener, Emmons, Larsen, และ Griffin (1985) เป็นมาตร
ประมาณค่าแบบ 7 ช่วง โดยให้ผู้ร่วมการทดลองประเมินความคิดเห็นของตนหลังจากสิ้นสุดการจัด
กระทำตามเงื่อนไขการทดลองของตน

4.2 ความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกทางลบ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่เกิดขึ้นใน
ช่วงเวลาต่างๆ หรือในช่วงที่มีเหตุการณ์ต่างๆ เกิดขึ้น

ในการวิจัยนี้ความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกทางลบ หมายถึง คะแนนที่ได้จากมาตรวัดความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกทางลบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามแนวคิดของ Watson, Clark, และ Tellegen (1988) เป็นมาตรประมาณค่าแบบ 7 ช่วง ซึ่งให้ผู้ร่วมการทดลองประเมินความรู้สึกทั้งทางบวกและทางลบของคนที่เกิดขึ้นหลังจากสิ้นสุดการจัดกระทำตามเงื่อนไขการทดลองของตน

4.3 การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลประเมินคุณค่าของตนเอง

ในการวิจัยนี้ การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง คะแนนที่ได้จากมาตรวัดภาวะการเห็นคุณค่าในตนเองที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามแนวคิดของ Heatherton และ Polivy (1991) เป็นมาตรประมาณค่าแบบ 7 ช่วง ซึ่งให้ผู้ร่วมการทดลองประเมินภาวะการเห็นคุณค่าในตนเอง ในด้านความสามารถ ด้านสังคม และด้านการปรากฏกาย ที่เกิดขึ้นหลังจากสิ้นสุดการจัดกระทำตามเงื่อนไขการทดลองของตน

โดยในการวิจัยนี้ สุขภาวะทางจิตที่ดี หมายถึง การได้คะแนนสูงในมาตรวัดความพึงพอใจในชีวิต ได้คะแนนสูงในมาตรวัดความรู้สึกทางบวก แต่ได้คะแนนต่ำในมาตรวัดทางลบ และได้คะแนนสูงในมาตรวัดภาวะการเห็นคุณค่าในตนเอง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบว่าการให้อภัยก่อให้เกิดสุขภาวะทางจิตที่ดีหรือไม่
2. ทำให้ทราบถึงความเชื่อมโยงระหว่างการให้อภัยและการผูกมัดระหว่างบุคคลที่ส่งผลต่อการก่อให้เกิดสุขภาวะทางจิตที่ดี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี จากสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ จำนวน 240 คน โดยมีเพศหญิง 120 คน และเพศชาย 120 คน

รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นแบบ 2x2 แฟคทอเรียลดีไซน์ (factorial design) โดยมีการให้อภัย (ให้อภัยและไม่ให้อภัย) และการผูกมัดระหว่างบุคคล (การผูกมัดสูงและการผูกมัดต่ำ) เป็นตัวแปรอิสระ และมีสุขภาวะทางจิต ซึ่งแบ่งเป็นตัวแปรย่อย 4 ตัว ได้แก่ ความพึงพอใจในชีวิต ความรู้สึกทางบวก ความรู้สึกทางลบ และการเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นตัวแปรตาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. **แบบสอบถามที่ใช้ในการจัดกระทำ** เพื่อให้ผู้ร่วมการทดลองปฏิบัติตามเงื่อนไขของการทดลอง ซึ่งประกอบด้วย แบบสอบถามถึงบุคคลที่มีการผูกมัด แบบประเมินการผูกมัดระหว่างบุคคล แบบสำรวจเหตุการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่มีการผูกมัด และแบบประเมินการให้อภัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 แบบสอบถามถึงบุคคลที่มีการผูกมัด

เป็นแบบสอบถามที่ต้องการให้ผู้ร่วมการทดลองนึกถึงบุคคลที่มีการผูกมัดกับตนซึ่งจะแตกต่างกันไปในแต่ละเงื่อนไข กล่าวคือ ให้ผู้ร่วมการทดลองนึกถึงบุคคลที่มีการผูกมัดสูง (ในเงื่อนไขการผูกมัดสูง) หรือนึกถึงบุคคลที่มีการผูกมัดกับตนต่ำ (ในเงื่อนไขการผูกมัดต่ำ)

1.2 แบบประเมินการผูกมัดระหว่างบุคคล

เป็นแบบประเมินที่ต้องการตรวจสอบว่าบุคคลที่ผู้ร่วมการทดลองนึกถึงมีการผูกมัดกับผู้ร่วมการทดลองตรงตามเงื่อนไขการทดลองของเขาหรือไม่ แบบประเมินการผูกมัดระหว่างบุคคลนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาภาวะสັນนิฐานของการผูกมัดระหว่างบุคคลแล้วนำข้อมูลที่ได้มาเขียนเป็นข้อคำถามจำนวน 3 ข้อ โดยให้ผู้ร่วมการทดลองประเมินแต่ละข้อคำถามบนมาตรา 7 ช่วงที่มีปลายมาตราว่าไม่จริงที่สุดถึงจริงที่สุด ดังนี้

1. หากความสัมพันธ์ระหว่างคุณและบุคคลที่คุณนึกถึงจะต้องสิ้นสุดลง คุณจะรู้สึกเสียใจมาก

ไม่จริงที่สุด	1	2	3	4	5	6	7	จริงที่สุด
---------------	---	---	---	---	---	---	---	------------

ทั้ง 2 ข้าง

พอๆ กัน

2. หากคุณมีปัญหา คุณจะนึกถึงบุคคลนั้นเป็นบุคคลแรกๆ

ไม่จริงที่สุด	1	2	3	4	5	6	7	จริงที่สุด
---------------	---	---	---	---	---	---	---	------------

ทั้ง 2 ข้าง

พอๆ กัน

3. หากคุณต้องวางแผนการต่างๆ ในอนาคต คุณจะคิดถึงผลที่อาจจะกระทบไปถึง

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณและบุคคลผู้นั้น

ไม่จริงที่สุด	1	2	3	4	5	6	7	จริงที่สุด
---------------	---	---	---	---	---	---	---	------------

ทั้ง 2 ข้าง

พอๆ กัน

ผู้ร่วมการทดลองที่อยู่ในเงื่อนไขการผูกมัดระหว่างบุคคลต่ำจะต้องประเมินการผูกมัดระหว่างบุคคลในแต่ละข้อคำถามให้อยู่ในช่วงคะแนน 1-3 คะแนน และผู้ร่วมการทดลองที่อยู่ในเงื่อนไขการผูกมัดระหว่างบุคคลสูงจะต้องประเมินการผูกมัดระหว่างบุคคลในแต่ละข้อคำถามให้อยู่ในช่วงคะแนน 5-7 คะแนน หากผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขหนึ่งๆ ประเมินการผูกมัดระหว่างบุคคลผิดไปจากข้อกำหนดในเงื่อนไขที่เขาได้รับ ผู้วิจัยได้คัดข้อมูลของผู้ร่วมการทดลองคนนั้นออก ไม่นำมาใช้ในการวิจัย นอกจากนี้หากผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขใดๆ ก็ตามประเมินคะแนนที่ 4 คะแนน ซึ่งถือเป็นค่ากลาง ผู้วิจัยก็คัดข้อมูลของผู้ร่วมการทดลองคนนั้นออก และไม่นำมาใช้ในการวิจัยเช่นกัน

1.3 แบบสำรวจเหตุการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่มีการผูกมัด

เป็นแบบสำรวจที่ให้ผู้ร่วมการทดลองจินตนาการถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ร่วมการทดลองกับบุคคลที่ได้นึกถึงไปในแบบสอบถามถึงบุคคลที่มีการผูกมัด โดยเหตุการณ์ดังกล่าวต้องเป็นเหตุการณ์ความขัดแย้งที่รุนแรงที่อีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้กระทำผิด และผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขให้อภัยต้องตัดสินใจให้อภัยในความผิดนั้น ในขณะที่ผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขไม่ให้อภัยต้องตัดสินใจไม่ให้อภัย

1.4 แบบประเมินการให้อภัย

เป็นแบบประเมินที่ใช้ตรวจสอบเหตุการณ์ความขัดแย้งที่ผู้ร่วมการทดลองจินตนาการถึงว่าตรงตามเงื่อนไขของการทดลองหรือไม่ โดยใช้คำถาม 1 ข้อที่ผู้วิจัยคิดขึ้น คือ “เมื่อเหตุการณ์ข้างต้นนั้นได้เกิดขึ้นมาจริงๆ และคุณก็ได้ตัดสินใจให้อภัย (ในเงื่อนไขให้อภัย) หรือไม่ให้อภัย (ในเงื่อนไขไม่ให้อภัย) คุณคิดว่าคุณและบุคคลที่คุณนึกถึงจะสามารถดำเนินความสัมพันธ์กันต่อไปได้หรือไม่” โดยให้ผู้ร่วมการทดลองประเมินว่า “ได้” หรือ “ไม่ได้” ซึ่งหากเป็นผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขให้อภัยจะต้องตอบว่า “ได้” แต่หากเป็นผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขไม่ให้อภัยจะต้องตอบว่า “ไม่ได้” เพราะเมื่อพิจารณาตามภาวะสันนิษฐานของการให้อภัย ก็จะพบว่าการให้อภัยนำมาซึ่งการสานความสัมพันธ์ของคุณต่อไป

2. **มาตรวัดสุขภาวะทางจิต** ที่ใช้เพื่อตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกระทำ ซึ่งมาตรวัดสุขภาวะทางจิตนี้ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ความพึงพอใจในชีวิต ความรู้สึกทางบวก ความรู้สึกทางลบ และการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยมีรายละเอียดในขั้นตอนการพัฒนามาตรวัดดังนี้

2.1 ความพึงพอใจในชีวิต

ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามแนวคิดของมาตรวัดความพึงพอใจในชีวิต (Satisfaction With Life Scale: SWLS) ของ Diener และคณะ (1985) ซึ่งเป็นมาตรประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 7 ช่วง โดยให้ผู้ร่วมการวิจัยประเมินว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยมากน้อยเพียงใดกับข้อกระทงแต่ละข้อ ซึ่ง 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง และ 7 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยนำข้อกระทงเดิมที่มีอยู่ 5 ข้อ (เป็นข้อกระทงทางบวกทั้งหมด) มาแปลและเรียบเรียงให้เป็นภาษาไทย และได้คิดข้อกระทงเพิ่มอีก 5 ข้อ (เป็นข้อกระทงทางลบทั้งหมด) โดยข้อกระทงทั้ง 10 ข้อ ได้รับการตรวจทานและแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาว่ามีความถูกต้องและเหมาะสม

การประเมินคุณภาพของเครื่องมือ (ความพึงพอใจในชีวิต)

ผู้วิจัยนำข้อกระทงทั้ง 10 ข้อมาเรียบเรียงเป็นแบบสอบถามโดยสุ่มลำดับข้อกระทงทางบวก และข้อกระทงทางลบให้คละกัน แล้วนำไปให้กลุ่มตัวอย่างในชั้นการพัฒนามาตรที่เป็นนิสิตนักศึกษา ระดับปริญญาตรีจากสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ จำนวน 282 คน ประเมิน จากนั้นนำคำตอบมาหาค่าอำนาจจำแนกระหว่างกลุ่มสูง (เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 73 หรือสูงกว่า) และกลุ่มต่ำ (เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 27 หรือต่ำกว่า) แล้วจึงนำมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงกับคะแนนรวมของ ข้อกระทงอื่นๆ (Corrected Item-Total Correlation หรือ CITC) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่าทุกข้อ กระทงผ่านเกณฑ์ โดยมีค่าแอลฟาเท่ากับ .8122 (ดูภาคผนวก ก ตารางที่ ก1)

ในการหาความตรงของมาตร ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) โดยใช้ วิธีการวิเคราะห์ส่วนประกอบมุขสำคัญ (Principal Component Analysis) ซึ่งผู้วิจัยตรวจสอบเบื้องต้น โดยการพิจารณาค่าสถิติดัชนีไกเซอร์-ไมเยอร์-ออลคิน (Kaiser-Meyer-Olkin measure of sampling adequacy หรือ KMO) ที่เป็นดัชนีบอกความแตกต่างระหว่างเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ กับเมทริกซ์สหสัมพันธ์แอนติอิมเมจ ซึ่งเป็นเมทริกซ์ของสหสัมพันธ์พาร์เชียลระหว่างตัวแปรแต่ละคู่ เมื่อ ขจัดความแปรปรวนของตัวแปรอื่นๆ ออกไปแล้ว โดยค่า KMO นี้ควรมีค่าเข้าใกล้หนึ่ง เพื่อแสดงว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมีมากและเหมาะสมที่จะวิเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ซึ่งค่า KMO จากการวิเคราะห์ครั้งนี้ มีค่าเท่ากับ .801 ซึ่งมากกว่า .5 และ เข้าใกล้ 1 จึงแสดงให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมากและมีความเหมาะสมที่จะใช้วิธีการ วิเคราะห์องค์ประกอบ

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับเมทริกซ์สหสัมพันธ์ว่าเป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์ (identity matrix) หรือไม่โดยใช้ Bartlett's test of sphericity ซึ่งเป็นการทดสอบค่าโค-สแควร์ของ ดีเทอร์มิแนนท์ (determinant) ของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ (Norusis, 1988 อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ซึ่งจากการวิเคราะห์ครั้งนี้ได้ค่าโค-สแควร์เท่ากับ 842.68, $p = .000$ แสดงว่าค่าสหสัมพันธ์ แตกต่างจากศูนย์ และตัวแปรมีความสัมพันธ์กันหรือมีองค์ประกอบร่วมกัน จึงเหมาะสมที่จะนำ เมทริกซ์สหสัมพันธ์นี้ไปวิเคราะห์องค์ประกอบ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542)

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบโดยการจัดกระทำให้เป็น 1 องค์ประกอบ (single factor) ให้ ตรงกับแนวคิดของมาตรวัดความพึงพอใจของ Diener และคณะ พบว่าองค์ประกอบหนึ่งนั้น สามารถอธิบายความแปรปรวนในตัวแปรทั้ง 10 ตัว ได้ 37.64 เปอร์เซ็นต์ และจากการพิจารณา น้ำหนักตัวประกอบแล้วพบว่าข้อกระทงข้อที่ 8 "มีหลายสิ่งหลายอย่างที่ฉันคิดว่าควรจะทำ แต่ฉันไม่ได้ ทำ" (ดูภาคผนวก ก ตารางที่ ก2) มีค่าเท่ากับ .415 ซึ่งต่ำกว่า .45 แสดงว่าเป็นตัวแปรที่มีความ สัมพันธ์กับตัวแปรอื่นน้อยกว่า 20 เปอร์เซ็นต์ (Comrey, 1973 อ้างถึงใน จารึก อาจวารินทร์, 2528)

ผู้วิจัยจึงได้ตัดข้อกระทงข้อที่ 8 ออก แล้วนำไปวิเคราะห์หาค่าองค์ประกอบอีกครั้ง (ดูภาคผนวก ก ตารางที่ ก3) จากนั้นนำข้อกระทงที่เหลือทั้ง 9 ข้อไปหาค่าความเที่ยงพบว่ามีค่าแอลฟาเท่ากับ .8141 (ดูภาคผนวก ก ตารางที่ ก1)

ต่อมา ผู้วิจัยได้นำข้อกระทงทั้ง 9 ข้อมาเรียบเรียงเป็นมาตรวัดความพึงพอใจในชีวิต และนำมาตรวจที่ได้ไปเก็บข้อมูลเพื่อหาความตรงของมาตรวัดอีกครั้ง ด้วยเทคนิคกลุ่มที่รู้อยู่แล้ว (Known group technique) โดยให้กลุ่มที่มีความพึงพอใจในชีวิตสูงเป็นชาวนุญนิยมจากราชธานีโสภณ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 40 คน และกลุ่มที่มีความพึงพอใจในชีวิตต่ำเป็นพนักงานจากบริษัทเอกชนต่างๆ จำนวน 40 คน

จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติ t -test เพื่อทดสอบความตรงของมาตรวัดในการแบ่งคนที่มีความพึงพอใจในชีวิตสูงออกจากคนที่มีความพึงพอใจในชีวิตต่ำ โดยผลที่ได้ดังแสดงในตารางที่ 1 พบว่า มาตรวัดความพึงพอใจในชีวิตนี้ สามารถแยกคนที่มีความพึงพอใจในชีวิตสูงออกจากคนที่มีความพึงพอใจในชีวิตต่ำได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 1

การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในชีวิตของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ

ระดับความพึงพอใจในชีวิต	จำนวน (คน)	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
กลุ่มที่มีความพึงพอใจในชีวิตสูง	40	4.85	0.97	2.16	.017
กลุ่มที่มีความพึงพอใจในชีวิตต่ำ	40	4.34	1.13		

2.2 ความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกทางลบ

ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามแนวคิดของมาตรวัดความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกทางลบ (Positive Affect and Negative Affect Schedule Scale: PANAS Scale) ของ Watson และคณะ (1988) ซึ่งเป็นมาตรประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ช่วง ที่ให้ผู้ร่วมการวิจัยประเมินว่ามีความรู้สึกตรงหรือไม่ตรงมากน้อยเพียงใดกับข้อกระทงที่แสดงความรู้สึกต่างๆ ซึ่ง 1 หมายถึง มีความรู้สึกไม่ตรงอย่างยิ่ง และ 5 หมายถึง มีความรู้สึกตรงอย่างยิ่ง โดยมาตรวัดความรู้สึกทางบวกและทางลบนี้สามารถนำไปใช้วัดความรู้สึกได้ในหลายช่วงเวลา เช่น ในขณะนี้ วันนี้ ในสัปดาห์นี้ โดยทั่วไป เป็นต้น

ผู้วิจัยได้แปลและเรียบเรียงข้อกระทงเดิมซึ่งมีอยู่ 20 ข้อ (ความรู้สึกทางบวก 10 ข้อ ความรู้สึกทางลบ 10 ข้อ) ให้เป็นภาษาไทย และคิดข้อกระทงเพิ่มอีก 20 ข้อ (ความรู้สึกทางบวก 10 ข้อ ความรู้สึกทางลบ 10 ข้อ) โดยข้อกระทงทั้งหมดได้รับการตรวจทานและแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษา

ว่ามีความถูกต้องและเหมาะสม นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ปรับการประมาณค่าแบบลิเคิร์ตจาก 5 ช่วงไปเป็น 7 ช่วง เพื่อให้มาตรวัดมีความละเอียดในการประเมินมากขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การประเมินคุณภาพของเครื่องมือ (ความรู้สึกลึกทางบวกและความรู้สึกลึกทางลบ)

ผู้วิจัยนำข้อกระทงทั้ง 40 ข้อมาเรียบเรียงเป็นแบบสอบถามโดยสุ่มลำดับข้อกระทงที่เป็นความรู้สึกลึกทางบวกและข้อกระทงที่เป็นความรู้สึกลึกทางลบให้คละกัน จากนั้นนำไปให้กลุ่มตัวอย่างในชั้นการพัฒนามาตรที่เป็นนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีจากสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ จำนวน 282 คน ประเมิน จากนั้นนำคำตอบที่ได้มาแยกวิเคราะห์เป็นรายด้าน คือ ด้านความรู้สึกลึกทางบวกและด้านความรู้สึกลึกทางลบ โดยทั้ง 2 ด้านใช้การวิเคราะห์แบบเดียวกันคือ คือ หาค่าอำนาจจำแนกระหว่างกลุ่มสูง (เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 73 หรือสูงกว่า) และกลุ่มต่ำ (เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 27 หรือต่ำกว่า) แล้วจึงคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงกับคะแนนรวมของข้อกระทงอื่นๆ (Corrected Item-Total Correlation หรือ CITC) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่าทุกข้อกระทงผ่านเกณฑ์ โดยด้านความรู้สึกลึกทางบวกมีค่าแอลฟาเท่ากับ .9336 (ดูภาคผนวก ข ตารางที่ ข1) และความรู้สึกลึกทางลบมีค่าแอลฟาเท่ากับ .9347 (ดูภาคผนวก ข ตารางที่ ข2)

ในการหาความตรงของมาตร ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ส่วนประกอบमुखสำคัญ (Principal Component Analysis) ซึ่งผู้วิจัยตรวจสอบเบื้องต้นโดยการพิจารณาค่าสถิติ KMO พบว่ามีค่าเท่ากับ .915 ซึ่งมากกว่า .5 และเข้าใกล้ 1 จึงแสดงให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมากและมีความเหมาะสมที่จะใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ สำหรับค่า Bartlett's test of sphericity ได้ค่าไค-สแควร์เท่ากับ 6,972.70, $p = .000$ แสดงว่าค่าสหสัมพันธ์แตกต่างจากศูนย์ และตัวแปรมีความสัมพันธ์กันหรือมีองค์ประกอบร่วมกัน จึงเหมาะสมที่จะนำเมทริกซ์สหสัมพันธ์นี้ไปวิเคราะห์องค์ประกอบ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542)

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบโดยการจัดกระทำให้เป็น 2 องค์ประกอบ ให้ตรงกับแนวคิดของมาตรวัดความรู้สึกลึกทางบวกและความรู้สึกลึกทางลบของ Watson และคณะ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบพบว่าองค์ประกอบแรกเป็นองค์ประกอบความรู้สึกลึกทางลบ ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนในตัวแปรทั้ง 40 ตัวได้ 23.35 เปอร์เซ็นต์ และองค์ประกอบที่สองเป็นองค์ประกอบความรู้สึกลึกทางบวก ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนในตัวแปรทั้ง 40 ตัวได้ 23.31 เปอร์เซ็นต์ เมื่อหมุนแกนด้วยวิธีแวนิแมกซ์ (Varimax) แล้ว พบว่าไม่มีข้อกระทงใดมีค่าต่ำกว่า .45 ซึ่งแสดงว่าข้อกระทงทั้งหมดสามารถนำไปใช้ในการทดลองจริงได้ (ดูภาคผนวก ข ตารางที่ ข3) โดยปัจจัยทั้งสองสามารถอธิบายความแปรปรวนในตัวแปรทั้ง 40 ตัวได้ 46.66 เปอร์เซ็นต์

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่าจำนวนข้อกระทงของมาตรวัดความรู้สึกลึกทางบวกและความรู้สึกลึกทางลบนี้มีจำนวนมากเกินไป จึงคัดเลือกข้อกระทงที่มีค่าน้ำหนักตัวแปรสูง 10 อันดับแรกในแต่ละปัจจัยมาใช้ในการทดลองจริงเท่านั้น จากนั้นจึงนำข้อกระทงที่จะนำไปใช้จริง 20 ข้อ (ความรู้สึกลึกทางบวก 10 ข้อ ความรู้สึกลึกทางลบ 10 ข้อ) ไปวิเคราะห์ปัจจัยอีกครั้ง พบว่าทุกข้อกระทงผ่านเกณฑ์ (ดูภาคผนวก ข ตารางที่ ข4) โดยความรู้สึกลึกทางบวกมีค่าแอลฟาเท่ากับ .9274 และความรู้สึกลึกทางลบมีค่าแอลฟาเท่ากับ .9156

2.3 การเห็นคุณค่าในตนเอง

ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามแนวคิดของมาตรวัดภาวะการเห็นคุณค่าในตนเอง (State Self-Esteem) ของ Heatherton และ Polivy (1991) ซึ่งเป็นมาตรประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ช่วง ที่ให้ผู้ร่วมการวิจัยประเมินว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองอย่างไรในขณะนั้น ซึ่ง 1 หมายถึงไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง และ 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยได้แปลและเรียบเรียงข้อกระทงเดิมให้เป็นภาษาไทย ซึ่งข้อกระทงเดิมนี้มีอยู่ 20 ข้อ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

1. ด้านความสามารถ (performance) 7 ข้อ เป็นข้อกระทงทางบวก 3 ข้อ ข้อกระทงทางลบ 4 ข้อ
2. ด้านสังคม (social) 7 ข้อ เป็นข้อกระทงทางลบทั้งหมด
3. ด้านการปรากฏกาย (appearance) 6 ข้อ เป็นข้อกระทงทางบวก 4 ข้อ ข้อกระทงทางลบ 2 ข้อ

จากนั้นผู้วิจัยคิดข้อกระทงเพิ่มอีก 20 ข้อ คือ

1. ด้านความสามารถ 7 ข้อ เป็นข้อกระทงทางบวก 3 ข้อ ข้อกระทงทางลบ 4 ข้อ
2. ด้านสังคม 7 ข้อ เป็นข้อกระทงทางบวกทั้งหมด
3. ด้านการปรากฏกาย 6 ข้อ เป็นข้อกระทงทางบวก 2 ข้อ ข้อกระทงทางลบ 4 ข้อ

โดยข้อกระทงทั้งหมดได้รับการตรวจทานและแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาว่ามีความถูกต้องและเหมาะสม นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ปรับการประมาณค่าแบบลิเคิร์ตจาก 5 ช่วงไปเป็น 7 ช่วง เพื่อให้มาตรวัดมีความละเอียดในการประเมินมากขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การประเมินคุณภาพของเครื่องมือ (การเห็นคุณค่าในตนเอง)

ผู้วิจัยนำข้อกระทงทั้ง 40 ข้อมาเรียบเรียงเป็นแบบสอบถามโดยสุ่มลำดับข้อกระทงทางบวกและข้อกระทงทางลบ รวมถึงด้านต่างๆ ของภาวะการเห็นคุณค่าในตนเองให้คละกัน จากนั้นนำไปให้

กลุ่มตัวอย่างในขั้นการพัฒนามาตรที่เป็นนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีจากสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ จำนวน 282 คน ประเมิน จากนั้นนำคำตอบที่ได้มาแยกวิเคราะห์เป็นรายด้าน คือ ด้านความสามารถ ด้านสังคม และด้านการปรากฏกาย โดยทั้ง 3 ด้านใช้การวิเคราะห์แบบเดียวกันคือ คือ หาค่าอำนาจ จำแนกระหว่างกลุ่มสูง (เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 73 หรือสูงกว่า) และกลุ่มต่ำ (เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 27 หรือต่ำกว่า) แล้วจึงคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงกับคะแนนรวมของข้อกระทงอื่นๆ (Corrected Item-Total Correlation หรือ CITC) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่าทุกข้อกระทงผ่านเกณฑ์ โดยด้านความสามารถมีค่าแอลฟาเท่ากับ .8186 (ดูภาคผนวก ค ตารางที่ ค1) ด้านสังคมมีค่าแอลฟาเท่ากับ .8192 (ดูภาคผนวก ค ตารางที่ ค2) และด้านการปรากฏกายมีค่าแอลฟาเท่ากับ .8310 (ดูภาคผนวก ค ตารางที่ ค3)

เนื่องจากในงานวิจัยของ Heatherton และ Polivy (1991) พบว่ามาตรวัดภาวะการเห็นคุณค่าในตนเองนี้มีสหสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเอง (self-esteem) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจึงได้นำมาตรวัดภาวะการเห็นคุณค่าในตนเองมาหาความสัมพันธ์กับมาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-Esteem Scale) ที่สิรินธรณ์ ศรีสรพล (2547) ได้พัฒนาขึ้นตามแนวคิดของ Rosenberg (1979 อ้างถึงในสิรินธรณ์ ศรีสรพล, 2547) ที่เป็นมาตรการประเมินค่าแบบลิเคิร์ต 4 ช่วง มีข้อกระทงทั้งหมด 24 ข้อ แบ่งเป็นข้อกระทงทางบวก 12 ข้อ และข้อกระทงทางลบ 12 ข้อ ซึ่งสิรินธรณ์ได้วิเคราะห์ความเที่ยงจากข้อกระทงทั้งมาตรแล้วพบว่ามีความสัมพันธ์กับค่าแอลฟาเท่ากับ .9106 และจากการประเมินคุณภาพของเครื่องมือโดยใช้การเปรียบเทียบค่ามัธยฐานเลขคณิตของคะแนนความนับถือตนเอง จากกลุ่มตัวอย่างที่รู้จักขณะอยู่แล้ว (Known Group) 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง เป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 40 คน และกลุ่มที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ เป็นนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 40 คน พบว่า มาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองสามารถจำแนกคนที่มี การเห็นคุณค่าในตนเองสูง ($M = 81.28, SD = 5.97$) และคนที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ($M = 66.85, SD = 5.11$) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 11.60, p = .000$)

จากการประเมินมาตรวัดภาวะการเห็นคุณค่าในตนเองและมาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตระดับปริญญาตรีจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 74 คน เมื่อนำมาคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างมาตรทั้งสองแล้ว พบว่า ภาวะการเห็นคุณค่าในตนเองมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .733, p < .01$)

ผู้วิจัยรวบรวมเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด ซึ่งจะมีรายละเอียดแตกต่างกันไปตามแต่ละเงื่อนไขการทดลอง (ดูตัวอย่างแบบสอบถามในภาคผนวก ง)

วิธีการทดลอง

ผู้วิจัยเข้าไปในชั้นเรียนที่ได้รับความอนุเคราะห์จากอาจารย์ประจำวิชานั้นๆ จากนั้นผู้วิจัยแนะนำตัวเองกับนิสิตนักศึกษา และขอความร่วมมือให้ตอบแบบสอบถามคนละ 1 ชุด ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลส่วนตัว แบบสอบถามถึงบุคคลที่มีการผูกมัด แบบประเมินการผูกมัดระหว่างบุคคล แบบสำรวจเหตุการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่มีการผูกมัด แบบประเมินการให้อภัย และมาตรวัดสุขภาวะทางจิต โดยแบบสอบถามดังกล่าวมีค่าชี้แจงในส่วนของแบบสอบถามถึงบุคคลที่มีการผูกมัด และแบบสำรวจเหตุการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่มีการผูกมัดแตกต่างกันไปตามเงื่อนไขการทดลอง ดังนี้

เงื่อนไขที่ 1 การผูกมัดระหว่างบุคคลสูง และให้อภัย

- ค่าชี้แจงในแบบสอบถามถึงบุคคลที่มีการผูกมัด มีรายละเอียดดังนี้

“ขอให้คุณนึกถึงบุคคลบุคคลหนึ่งที่คุณมีการผูกมัดด้วยมากที่สุด กล่าวคือ คุณมีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งซึ่งแนบแน่นกันมาก และมีความพึงพอใจในความสัมพันธ์นี้มากกว่าความสัมพันธ์อื่น คุณมีความรู้สึกใกล้ชิด ผูกพัน มีการลงทุนลงแรงเพื่อสร้างและสานสัมพันธ์ระหว่างคุณกับบุคคลผู้นั้น เพราะคุณต้องการที่จะรักษาความสัมพันธ์ระหว่างกันไว้ให้ยาวนานที่สุด”

บุคคลผู้นั้นมีความเกี่ยวข้องกับคุณเป็น.....

- ค่าชี้แจงในแบบสำรวจเหตุการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่มีการผูกมัด มีรายละเอียดดังนี้

“ในปัจจุบัน คนส่วนใหญ่อาจเผชิญความขัดแย้งกับผู้อื่น โดยที่ความขัดแย้งนั้นอาจไม่รุนแรงนัก (เช่น อาจเป็นความขัดแย้งที่คุณสามารถลืมไปได้โดยง่าย ไม่ใส่ใจเอาความ) ในขณะที่ความขัดแย้งบางอย่างอาจรุนแรง (เช่น อาจเป็นความขัดแย้งที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อตัวคุณ หรือคุณไม่สามารถลืมได้)

ขอให้คุณจินตนาการถึงเหตุการณ์ความขัดแย้งแบบรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างคุณกับบุคคลที่คุณได้นึกถึงไปในตอนที่ 1 โดยความขัดแย้งดังกล่าว บุคคลที่คุณนึกถึงเป็นฝ่ายผิด และคุณได้ตัดสินใจให้อภัย ในความผิดของบุคคลนั้น จากนั้นขอให้คุณเขียนบรรยายเหตุการณ์ดังกล่าว และการตัดสินใจให้อภัยของคุณด้วย”

เงื่อนไขที่ 2 การผูกมัดระหว่างบุคคลสูง และไม่ให้อภัย

- คำชี้แจงในแบบสอบถามถึงบุคคลที่มีการผูกมัด ใช้คำชี้แจงเหมือนในเงื่อนไขที่ 1
- คำชี้แจงในแบบสำรวจเหตุการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่มีการผูกมัด มีรายละเอียดดังนี้

“ในปัจจุบัน คนส่วนใหญ่อาจเผชิญความขัดแย้งกับผู้อื่น โดยที่ความขัดแย้งนั้นอาจไม่รุนแรงนัก (เช่น อาจเป็นความขัดแย้งที่คุณสามารถลืมไปได้โดยง่าย ไม่ใส่ใจเอาความ) ในขณะที่ความขัดแย้งบางอย่างอาจรุนแรง (เช่น อาจเป็นความขัดแย้งที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อตัวคุณ หรือคุณไม่สามารถลืมได้)

ขอให้คุณจินตนาการถึงเหตุการณ์ความขัดแย้งแบบรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างคุณกับบุคคลที่คุณได้นึกถึงไปในตอนที่ 1 โดยความขัดแย้งดังกล่าว บุคคลที่คุณนึกถึงเป็นฝ่ายผิด และคุณได้ตัดสินใจ ไม่ให้อภัย ในความผิดของบุคคลนั้น จากนั้นขอให้คุณเขียนบรรยายเหตุการณ์ดังกล่าว และการตัดสินใจไม่ให้อภัยของคุณด้วย”

เงื่อนไขที่ 3 การผูกมัดระหว่างบุคคลต่ำ และให้อภัย

- คำชี้แจงในแบบสอบถามถึงบุคคลที่มีการผูกมัด มีรายละเอียดดังนี้
- “ขอให้คุณนึกถึงบุคคลบุคคลหนึ่งที่คุณมีการผูกมัดด้วยน้อยที่สุด กล่าวคือ คุณมีความสัมพันธ์กันเพียงผิวเผิน และมีความพึงพอใจในความสัมพันธ์นี้ไม่แตกต่างจากความสัมพันธ์อื่น คุณมีความรู้สึกห่างเหิน ไม่ผูกพัน ไม่ได้ลงทุนลงแรงเพื่อสร้างหรือสานความสัมพันธ์ระหว่างคุณกับบุคคลผู้นั้น เพราะคุณคิดว่าการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างกันไว้ไม่ใช่สิ่งที่สำคัญ ”
- บุคคลผู้นั้นมีความเกี่ยวข้องกับคุณเป็น.....

- คำชี้แจงในแบบสำรวจเหตุการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่มีการผูกมัด ใช้คำชี้แจงเหมือนในเงื่อนไขที่ 1

เงื่อนไขที่ 4 การผูกมัดระหว่างบุคคลต่ำ และไม่ให้อภัย

- คำชี้แจงในแบบสอบถามถึงบุคคลที่มีการผูกมัด ใช้คำชี้แจงเหมือนในเงื่อนไขที่ 3
- คำชี้แจงในแบบสำรวจเหตุการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่มีการผูกมัด ใช้คำชี้แจงเหมือนในเงื่อนไขที่ 2

จากนั้นผู้วิจัยให้นักศึกษาทำแบบสอบถามประมาณ 20 นาที โดยในขณะที่ทำแบบสอบถามนักศึกษาสามารถซักถามได้หากไม่เข้าใจ

เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยจะสรุปการวิจัยอย่างคร่าวๆ ให้กับนิสิตนักศึกษาฟัง และเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมการทดลองที่ไม่ต้องการให้ข้อมูลของตนในการวิเคราะห์ผลการทดลองสามารถถอนข้อมูลได้

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม SPSS for Windows (version 10.0) โดยมีการคำนวณและวิเคราะห์ค่าสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1-12 ซึ่งในสมมติฐานข้อที่ 1- 8 ใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง (Two-way ANOVA) และเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความเปรียบเทียบต่าง (contrast) เพื่อพิจารณาว่าผลการวิเคราะห์แตกต่างกันอย่างไร สำหรับสมมติฐานข้อที่ 9-12 ใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง และพิจารณาผลหลักของการให้อภัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องผลของการให้ภัยและการผูกมัดระหว่างบุคคล ต่อสุขภาวะทางจิต ตามลำดับดังนี้

1. ผลการตรวจสอบการจัดกระทำกับตัวแปร
2. ข้อมูลทั่วไปของผู้ร่วมการทดลอง
3. ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการทดลอง
4. ผลการทดสอบสมมติฐาน

1. ผลการตรวจสอบการจัดกระทำกับตัวแปร

ในการตรวจสอบการจัดกระทำกับตัวแปรนั้น ผู้วิจัยได้ตรวจสอบ 2 ขั้นตอน คือ

- 1.1 ตรวจสอบจากแบบประเมินการผูกมัดระหว่างบุคคล ซึ่งผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขการผูกมัดสูงต้องตอบคำถามทั้ง 3 ข้อให้อยู่ในช่วงคะแนน 5-7 คะแนน และผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขการผูกมัดต่ำต้องตอบคำถามทั้ง 3 ข้อให้อยู่ในช่วงคะแนน 1-3 คะแนน
- 1.2 ตรวจสอบจากแบบประเมินการให้ภัย กล่าวคือ ผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขการให้ภัยจะต้องประเมินว่า เมื่อเหตุการณ์ความขัดแย้งที่เขาจินตนาการขึ้นนั้นได้เกิดขึ้นมาจริงๆ เขาและบุคคลที่เขานึกถึงจะสามารถดำเนินความสัมพันธ์กันต่อไป “ได้” ซึ่งจะตรงกันข้ามกับผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขไม่ให้อภัยที่จะต้องตอบว่า “ไม่ได้”

โดยผู้วิจัยจะนำผลการทดลองจากผู้ร่วมการทดลองที่ประเมินแบบประเมินข้างต้นได้ถูกต้องตามเงื่อนไขการทดลองของตนเท่านั้นมาวิเคราะห์ผลในลำดับต่อไป ทั้งนี้เงื่อนไขการทดลองมีทั้งหมด 4 เงื่อนไข และผู้วิจัยสุ่มผู้ร่วมการทดลองเข้าสู่เงื่อนไขต่างๆ จนได้ผู้ร่วมการทดลองเงื่อนไขละ 60 คน แบ่งเป็นเพศชาย 30 คน และเพศหญิง 30 คน รวมทั้งสิ้น 240 คน ได้ผลการตรวจสอบ ดังนี้

ตารางที่ 2

ผลการตรวจสอบการจัดกระทำกับตัวแปร จำแนกตามเงื่อนไขการทดลอง

เงื่อนไขการทดลอง	ผลจากแบบประเมิน การผูกมัดระหว่างบุคคล		ผลจากแบบประเมิน การให้อภัย
	M	SD	"สามารถดำเนินความสัมพันธ์กันต่อไป..."
1. เงื่อนไขการผูกมัดสูง และให้อภัย	6.25	0.56	ได้
2. เงื่อนไขการผูกมัดสูง และไม่ให้อภัย	6.27	0.58	ไม่ได้
3. เงื่อนไขการผูกมัดต่ำ และให้อภัย	1.79	0.53	ได้
4. เงื่อนไขการผูกมัดต่ำ และไม่ให้อภัย	1.56	0.55	ไม่ได้

2. ข้อมูลทั่วไปของผู้ร่วมการทดลอง

ผู้ร่วมการทดลองที่ประเมินแบบประเมินได้ถูกต้องตามเงื่อนไขที่ตนได้รับ มีรายละเอียดดัง
แสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3

ข้อมูลทั่วไปของผู้ร่วมการทดลอง

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	120	50.0
หญิง	120	50.0
อายุ		
18	11	4.6
19	69	28.8
20	79	32.9
21	45	18.8
22	19	7.9
23	9	3.8
24	4	1.7
25	4	1.7

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ร่วมการทดลอง

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชั้นปี		
1	38	15.8
2	102	42.5
3	67	27.9
4	29	12.1
5	4	1.7
คณะ		
วิศวกรรมศาสตร์	57	23.8
อักษรศาสตร์	3	1.3
วิทยาศาสตร์	22	9.2
รัฐศาสตร์	17	7.1
สถาปัตยกรรมศาสตร์	67	27.9
พาณิชยศาสตร์และการบัญชี	3	1.3
นิเทศศาสตร์	57	23.8
เศรษฐศาสตร์	2	0.8
สหเวชศาสตร์	4	1.7
จิตวิทยา	6	2.5
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	2	0.8
มหาวิทยาลัย		
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	137	57.1
ธุรกิจบัณฑิต	57	23.8
หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ	20	8.3
สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน	24	10.0
ราชภัฏสวนดุสิต	2	0.8

3. ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการทดลอง

เมื่อพิจารณามัชฌิมเลขคณิตของตัวแปรที่ใช้ในการทดลองโดยจำแนกตามเงื่อนไขการทดลอง ดังแสดงในตารางที่ 4 แล้ว พบว่า การให้อภัยผู้ที่มีการผูกมัดต่ำทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตสูงสุด ($M = 4.36, SD = 0.88$) ในขณะที่การไม่ให้อภัยผู้ที่มีการผูกมัดสูงทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตน้อยที่สุด ($M = 3.42, SD = 0.92$) ในส่วนของความรู้สึกทางบวก พบว่าการให้อภัยผู้ที่มีการผูกมัดต่ำจะมีความรู้สึกทางบวกมากที่สุด ($M = 4.25, SD = 1.17$) รองลงมา ได้แก่ การให้อภัยผู้ที่มีการผูกมัดสูง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน ($M = 4.21, SD = 1.62$) ในขณะที่การไม่ให้อภัยผู้ที่มีการผูกมัดสูงจะมีอารมณ์ทางบวกน้อยที่สุด ($M = 2.24, SD = 0.97$) ในส่วนของอารมณ์ทางลบ พบว่า การไม่ให้อภัยผู้ที่มีการผูกมัดสูงจะมีอารมณ์ทางลบมากที่สุด ($M = 5.32, SD = 0.90$) ในขณะที่การให้อภัยผู้ที่มีการผูกมัดต่ำจะมีอารมณ์ทางลบน้อยที่สุด ($M = 2.48, SD = 1.11$) และในส่วนของภาวะการเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่า การให้อภัยและการไม่ให้อภัยผู้ที่มีการผูกมัดต่ำทำให้มีภาวะการเห็นคุณค่าในตนเองมากใกล้เคียงกัน ($M = 4.45, SD = 0.68$ และ $M = 4.47, SD = 0.60$ ตามลำดับ) ในขณะที่การให้อภัยและการไม่ให้อภัยผู้ที่มีการผูกมัดสูงทำให้มีภาวะการเห็นคุณค่าในตนเองน้อยใกล้เคียงกัน ($M = 4.36, SD = 0.68$ และ $M = 4.35, SD = 0.82$ ตามลำดับ)

ตารางที่ 4

ค่ามัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสุขภาวะทางจิตจำแนกตามเงื่อนไขการทดลอง ($n = 60$)

สุขภาวะทางจิต	การให้อภัย			การไม่ให้อภัย		
	การผูกมัดสูง	การผูกมัดต่ำ	รวม	การผูกมัดสูง	การผูกมัดต่ำ	รวม
SWLS						
M	4.21	4.36	4.29	3.42	4.33	3.88
SD	0.94	0.88	0.91	0.92	0.99	0.96
PA						
M	4.21	4.25	4.23	2.24	3.35	2.80
SD	1.62	1.17	1.40	0.97	1.54	1.26
NA						
M	3.38	2.48	2.93	5.32	3.12	4.22
SD	1.57	1.11	1.34	0.90	1.31	1.11
SSE						
M	4.36	4.45	4.41	4.35	4.47	4.41
SD	0.68	0.68	0.68	0.82	0.60	0.71

หมายเหตุ SWLS หมายถึง ความพึงพอใจในชีวิต

PA หมายถึง ความรู้สึกทางบวก

NA หมายถึง ความรู้สึกทางลบ

SSE หมายถึง ภาวะการเห็นคุณค่าในตนเอง

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผู้วิจัยขอรายงานผลการทดสอบสมมติฐานโดยเรียงลำดับจากการวิเคราะห์ตัวแปรตาม ดังนี้

3.1 ความพึงพอใจในชีวิต

จากผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางต่อความพึงพอใจในชีวิตดังแสดงในตารางที่ 5 พบว่าปฏิสัมพันธ์ (interaction) ระหว่างการให้อภัยและการผูกมัดระหว่างบุคคลมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่า $F(1, 236) = 9.75, p < .01$ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีเปรียบเทียบต่าง (contrast) ซึ่งพบว่า การให้อภัยผู้ที่มีการผูกมัดสูงจะมีความพึงพอใจในชีวิต ($M = 4.21, SD = 0.94$) สูงกว่าการไม่ให้อภัย ($M = 3.42, SD = 0.92$) โดยค่า $F(1, 236) = 20.96, p < .001$ และการให้อภัยผู้ที่มีการผูกมัดต่ำจะมีความพึงพอใจในชีวิต ($M = 4.36, SD = 0.88$) ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจากการไม่ให้อภัย ($M = 4.33, SD = 0.99$) โดยค่า $F(1, 236) = 0.03, ns$ ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1

นอกจากนี้ ในการทดสอบด้วยวิธีเปรียบเทียบต่างยังพบว่า การให้อภัยผู้ที่มีการผูกมัดสูงจะมีความพึงพอใจในชีวิต ($M = 4.21, SD = 0.94$) ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจากการให้อภัยผู้ที่มีการผูกมัดต่ำ ($M = 4.36, SD = 0.88$) โดยค่า $F(1, 236) = 0.81, ns$ และการไม่ให้อภัยผู้ที่มีการผูกมัดสูงจะมีความพึงพอใจในชีวิต ($M = 3.42, SD = 0.92$) น้อยกว่าการไม่ให้อภัยผู้ที่มีการผูกมัดต่ำ ($M = 4.33, SD = 0.99$) โดยค่า $F(1, 236) = 28.27, p < .001$ ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 5 เพียงบางส่วน

ในส่วนของผลหลัก (main effect) ของการให้อภัย พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ โดยการให้อภัยก่อให้เกิดความพึงพอใจในชีวิต ($M = 4.29, SD = 0.91$) มากกว่าการไม่ให้อภัย ($M = 3.88, SD = 0.96$) โดยค่า $F(1, 236) = 11.24, p = .001$ ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 9 นอกจากนี้ยังพบว่าผลหลักของการผูกมัดระหว่างบุคคลมีนัยสำคัญทางสถิติด้วย โดยการผูกมัดต่ำทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิต ($M = 4.35, SD = 0.94$) มากกว่าการผูกมัดสูง ($M = 3.82, SD = 0.93$) โดยค่า $F(1, 236) = 19.33, p < .001$

ตารางที่ 5

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนความพึงพอใจในชีวิต

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
การให้อภัย	795.70	1	795.70	11.24***
การผูกมัดระหว่างบุคคล	1,368.04	1	1,368.04	19.33***
การให้อภัย x การผูกมัดระหว่างบุคคล	690.20	1	690.20	9.75**
ความคลาดเคลื่อน	16,706.35	236	70.79	

** $p < .01$. *** $p \leq .001$.

3.2 ความรู้สึกทางบวก

จากผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางต่อความรู้สึกทางบวกดังแสดงในตารางที่ 6 พบว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างการให้อภัยและการผูกมัดระหว่างบุคคลมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่า $F(1, 236) = 9.43, p < .01$ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีเปรียบเทียบต่าง ซึ่งพบว่า การให้อภัยผู้ที่มีการผูกมัดสูงจะมีความรู้สึกทางบวก ($M = 4.21, SD = 1.62$) สูงกว่าการไม่ให้อภัย ($M = 2.24, SD = 0.97$) โดยค่า $F(1, 236) = 63.93, p < .001$ และการให้อภัยผู้ที่มีการผูกมัดต่ำจะมีความรู้สึกทางบวก ($M = 4.25, SD = 1.17$) มากกว่าการไม่ให้อภัย ($M = 3.35, SD = 1.54$) โดยค่า $F(1, 236) = 13.35, p < .001$ ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 2 เพียงบางส่วน

นอกจากนี้ ในการทดสอบด้วยวิธีเปรียบเทียบต่างยังพบว่าการให้อภัยผู้ที่มีการผูกมัดสูงจะมีความรู้สึกทางบวก ($M = 4.21, SD = 1.62$) ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจากการให้อภัยผู้ที่มีการผูกมัดต่ำ ($M = 4.25, SD = 1.17$) โดยค่า $F(1, 236) = 0.03, ns$ และการไม่ให้อภัยผู้ที่มีการผูกมัดสูงจะมีความรู้สึกทางบวก ($M = 2.24, SD = 0.97$) น้อยกว่าการไม่ให้อภัยผู้ที่มีการผูกมัดต่ำ ($M = 3.35, SD = 1.54$) โดยค่า $F(1, 236) = 20.47, p < .001$ ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 6 เพียงบางส่วน

ในส่วนของผลหลักของการให้อภัย พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ โดยการให้อภัยจะก่อให้เกิดความรู้สึกทางบวก ($M = 4.23, SD = 1.40$) มากกว่าการไม่ให้อภัย ($M = 2.80, SD = 1.26$) โดยค่า $F(1, 236) = 67.85, p < .001$ ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 10 นอกจากนี้ยังพบว่าผลหลักของการผูกมัดระหว่างบุคคลมีนัยสำคัญทางสถิติด้วย โดยการผูกมัดต่ำทำให้เกิดความรู้สึกทางบวก ($M = 3.80, SD = 1.36$) มากกว่าการผูกมัดสูง ($M = 3.22, SD = 1.30$) โดยค่า $F(1, 236) = 11.08, p = .001$

ตารางที่ 6

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนความรู้สึกทางบวก

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
การให้อภัย	12,398.44	1	12,398.44	67.85***
การผูกมัดระหว่างบุคคล	2,024.20	1	2,024.20	11.08***
การให้อภัย x การผูกมัดระหว่างบุคคล	1,722.70	1	1,722.70	9.43**
ความคลาดเคลื่อน	43,122.15	236	182.72	

** $p < .01$. *** $p \leq .001$.

3.3 ความรู้สึกทางลบ

จากผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางต่อความรู้สึกทางลบดังแสดงในตารางที่ 7 พบว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างการให้อภัยและการผูกมัดระหว่างบุคคลมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่า $F(1, 236) = 16.34, p < .001$ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีเปรียบเทียบต่าง ซึ่งพบว่า การให้อภัยผู้ที่มีการผูกมัดสูงจะมีความรู้สึกทางลบ ($M = 3.38, SD = 1.57$) น้อยกว่าการไม่ให้อภัย ($M = 5.32, SD = 0.90$) โดยค่า $F(1, 236) = 72.66, p < .001$ และการให้อภัยผู้ที่มีการผูกมัดต่ำจะมีความรู้สึกทางลบ ($M = 2.48, SD = 1.11$) น้อยกว่าการไม่ให้อภัย ($M = 3.12, SD = 1.31$) โดยค่า $F(1, 236) = 7.88, p < .01$ ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 3 เพียงบางส่วน

นอกจากนี้ ในการทดสอบด้วยวิธีเปรียบเทียบต่างยังพบว่าการให้อภัยผู้ที่มีการผูกมัดสูงไม่ได้ทำให้เกิดความรู้สึกทางลบน้อยกว่าการให้อภัยผู้ที่มีการผูกมัดต่ำตามที่สมมติฐานข้อที่ 7 ตั้งไว้ และเมื่อทดสอบตามทิศทางของค่ามัธยฐานเลขคณิตกลับพบว่าการให้อภัยผู้ที่มีการผูกมัดสูงทำให้มีความรู้สึกทางลบ ($M = 3.38, SD = 1.57$) มากกว่าการให้อภัยผู้ที่มีการผูกมัดต่ำ ($M = 2.48, SD = 1.11$) โดยค่า $F(1, 236) = 15.66, p < .001$ และการไม่ให้อภัยผู้ที่มีการผูกมัดสูงจะมีความรู้สึกทางลบ ($M = 5.32, SD = 0.90$) มากกว่าการไม่ให้อภัยผู้ที่มีการผูกมัดต่ำ ($M = 3.12, SD = 1.31$) โดยค่า $F(1, 236) = 93.60, p < .001$ ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 7 เพียงบางส่วน

ในส่วนของผลหลักของการให้อภัยพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ โดยการให้อภัยจะก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบ ($M = 2.93, SD = 1.34$) น้อยกว่าการไม่ให้อภัย ($M = 4.22, SD = 1.11$) โดยค่า $F(1, 236) = 64.20, p < .001$ ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 11 นอกจากนี้ยังพบว่าผลหลักของการผูกมัดระหว่างบุคคลมีนัยสำคัญทางสถิติด้วย โดยการผูกมัดสูงทำให้เกิดความรู้สึกทางลบ ($M = 4.35, SD = 1.24$) มากกว่าการผูกมัดต่ำ ($M = 2.80, SD = 1.21$) โดยค่า $F(1, 236) = 92.92, p < .001$

ตารางที่ 7

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนความรู้สึกทางลบ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
การให้อภัย	9,958.82	1	9,958.82	64.20***
การผูกมัดระหว่างบุคคล	14,415.00	1	14,415.00	92.92***
การให้อภัย x การผูกมัดระหว่างบุคคล	2,535.00	1	2,535.00	16.34***
ความคลาดเคลื่อน	36,611.03	236	155.13	

*** $p < .001$.

3.4 ภาวะการเห็นคุณค่าในตนเอง

จากผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางต่อภาวะการเห็นคุณค่าในตนเองดังแสดงในตารางที่ 8 พบว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างการให้อภัยและการผูกมัดระหว่างบุคคลไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่า $F(1, 236) = 0.85, ns$ อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 และข้อที่ 8 ที่ได้ตั้งไว้ ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีเปรียบเทียบต่าง พบว่าการให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงไม่ได้ทำให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองมากกว่าการไม่ให้อภัย และการให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำก่อให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างจากการไม่ให้อภัย ดังนั้นผลการทดสอบจึงสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 4 บางส่วน และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างการให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงกับผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำ รวมถึงเปรียบเทียบการไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงกับผู้ที่มีการผูกมัดต่ำปรากฏว่า ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นสมมติฐานข้อที่ 8 จึงไม่ได้รับการสนับสนุน

ในส่วนผลหลักของการให้อภัยพบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่า $F(1, 236) = 0.95, ns$ ซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 12 และผลหลักของการผูกมัดระหว่างบุคคลก็ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่า $F(1, 236) = 0.24, ns$

ตารางที่ 8

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนภาวะการเห็นคุณค่าในตนเอง

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
การให้อภัย	3.27	1	3.27	0.95
การผูกมัดระหว่างบุคคล	1,092.27	1	1,092.27	0.24
การให้อภัย x การผูกมัดระหว่างบุคคล	29.40	1	29.40	0.85
ความคลาดเคลื่อน	183,448.07	236		

จากสมมติฐานและผลการทดสอบสมมติฐานทั้ง 12 ข้อ ผู้วิจัยได้สรุปผลไว้ในตารางที่ 9

ตารางที่ 9

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1. ความพึงพอใจในชีวิต F - Hi C > NF - Hi C F - Lo C ≈ NF - Lo C	สนับสนุน : F - Hi C > NF - Hi C สนับสนุน : F - Lo C ≈ NF - Lo C

ตารางที่ 9 (ต่อ)

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
2. ความรู้สึกทางบวก F - Hi C > NF - Hi C F - Lo C ≈ NF - Lo C	สนับสนุน : F - Hi C > NF - Hi C ไม่สนับสนุน : F - Lo C > NF - Lo C
3. ความรู้สึกทางลบ F - Hi C < NF - Hi C F - Lo C ≈ NF - Lo C	สนับสนุน : F - Hi C < NF - Hi C ไม่สนับสนุน : F - Lo C < NF - Lo C
4. ภาวะการเห็นคุณค่าในตนเอง F - Hi C > NF - Hi C F - Lo C ≈ NF - Lo C	ไม่สนับสนุน : F - Hi C ≈ NF - Hi C สนับสนุน : F - Lo C ≈ NF - Lo C
5. ความพึงพอใจในชีวิต F - Hi C > F - Lo C NF - Hi C < NF - Lo C	ไม่สนับสนุน : F - Hi C ≈ F - Lo C สนับสนุน : NF - Hi C < NF - Lo C
6. ความรู้สึกทางบวก F - Hi C > F - Lo C NF - Hi C < NF - Lo C	ไม่สนับสนุน : F - Hi C ≈ F - Lo C สนับสนุน : NF - Hi C < NF - Lo C
7. ความรู้สึกทางลบ F - Hi C < F - Lo C NF - Hi C > NF - Lo C	ไม่สนับสนุน : F - Hi C > F - Lo C สนับสนุน : NF - Hi C > NF - Lo C
8. ภาวะการเห็นคุณค่าในตนเอง F - Hi C > F - Lo C NF - Hi C < NF - Lo C	ไม่สนับสนุน : F - Hi C ≈ F - Lo C ไม่สนับสนุน : NF - Hi C ≈ NF - Lo C
9. ความพึงพอใจในชีวิต F > NF	สนับสนุน : F > NF
10. ความรู้สึกทางบวก F > NF	สนับสนุน : F > NF
11. ความรู้สึกทางลบ F < NF	สนับสนุน : F < NF
12. ภาวะการเห็นคุณค่าในตนเอง F > NF	ไม่สนับสนุน : F ≈ NF

หมายเหตุ

F หมายถึง การให้อภัย

NF หมายถึง การไม่ให้อภัย

Hi C หมายถึง การผูกมัดระหว่างบุคคลสูง

Lo C หมายถึง การผูกมัดระหว่างบุคคลต่ำ

บทที่ 4

อภิปรายผลการวิจัย

ในสมมติฐานข้อที่ 1-4 นั้นเป็นสมมติฐานที่ต้องการตรวจสอบว่า

1. การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงจะก่อให้เกิดสุขภาวะทางจิตที่ดีมากกว่าการไม่ให้อภัยหรือไม่ และ

2. การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำจะก่อให้เกิดสุขภาวะทางจิตที่ดีไม่แตกต่างจากการไม่ให้อภัยหรือไม่

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมติฐานนั้นพบว่า มีทั้งส่วนที่สนับสนุน และสนับสนุนเพียงบางส่วน ซึ่งผู้วิจัยขออภิปรายผลดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตมากกว่าการไม่ให้อภัย แต่การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำก่อให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตไม่แตกต่างจากการไม่ให้อภัย

ผลการวิจัยนี้สนับสนุนสมมติฐาน กล่าวคือ การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงทำให้มีความพึงพอใจในชีวิตมากกว่าการไม่ให้อภัยอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 แต่การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำไม่ทำให้ความพึงพอใจในชีวิตแตกต่างจากการไม่ให้อภัย ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Karremans และคณะ (2003)

ผลการวิจัยนี้สามารถอธิบายได้จากทฤษฎีการมีอิทธิพลต่อกัน (Interdependence theory) ในส่วนของการผูกมัดระหว่างบุคคลที่มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ (Rusbult, 1983) คือ

1. เจตนาที่จะคงความสัมพันธ์นั้นไว้
2. การคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นในระยะยาว
3. ความรู้สึกผูกพันทางจิตใจ

โดยผู้ที่มีการผูกมัดสูงจะมีองค์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบนี้ในปริมาณมาก ดังนั้นเมื่อเขาตัดสินใจที่จะไม่ให้อภัย ก็ทำให้ความพึงพอใจในชีวิตลดลงกว่าการให้อภัย เนื่องจากความสัมพันธ์ที่เขามีความผูกพันกันทางจิตใจ อยากให้ดำเนินต่อไป และวางอนาคตไว้ร่วมกันนั้นต้องสิ้นสุดลง ในขณะที่ผู้ที่มีการผูกมัดต่ำนั้น การตัดสินใจที่จะให้อภัยหรือไม่ให้อภัยนั้นไม่ส่งผลต่อความพึงพอใจในชีวิตเพราะการคงอยู่หรือสิ้นสุดความสัมพันธ์กับผู้ที่มีความผูกมัดต่ำนั้นไม่ใช่สิ่งสำคัญ

สมมติฐานข้อที่ 2 การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดความรู้สึกทางบวกมากกว่าการไม่ให้อภัย แต่การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำก่อให้เกิดความรู้สึกทางบวกไม่แตกต่างจากการไม่ให้อภัย

สมมติฐานข้อที่ 3 การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบน้อยกว่าการไม่ให้อภัย แต่การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบไม่แตกต่างจากการไม่ให้อภัย

ผลการวิจัยนี้สนับสนุนสมมติฐานเพียงบางส่วน กล่าวคือ การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดความรู้สึกทางบวกมากกว่าการไม่ให้อภัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และการให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำก็ก่อให้เกิดความรู้สึกทางบวกมากกว่าการไม่ให้อภัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เช่นกัน ส่วนการให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงทำให้เกิดความรู้สึกทางลบน้อยกว่าการไม่ให้อภัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และการให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำทำให้เกิดความรู้สึกทางลบน้อยกว่าการไม่ให้อภัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

แม้ว่าผลการวิจัยดังกล่าวจะมีส่วนที่ไม่สนับสนุนสมมติฐาน คือ ในส่วนของบุคคลที่มีการผูกมัดต่ำ การให้อภัยก็ยังส่งผลให้เกิดความรู้สึกทางบวกมากกว่า และความรู้สึกทางลบน้อยกว่าการไม่ให้อภัย ซึ่งอาจอธิบายได้จากคุณลักษณะของการให้อภัยที่จะส่งผลให้เกิดความรู้สึกทางบวกมากกว่าการไม่ให้อภัย และส่งผลให้เกิดความรู้สึกทางลบน้อยกว่าการไม่ให้อภัยไม่ว่าจะเกิดขึ้นกับบุคคลที่มีความสัมพันธ์ในระดับใดๆ ก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Al-Mabuk และ Enright (1995), McCullough และคณะ (2001) และ Thompson และคณะ (2005) ที่ศึกษาผลของการให้อภัยในภาพรวมโดยไม่ได้มีตัวแปรความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำผิดและผู้ถูกกระทำผิดเข้ามาเกี่ยวข้อง

อย่างไรก็ตามจากการวิจัยของ Karremans และคณะ (2003) ที่พบว่าการให้อภัยหรือไม่ให้อภัยบุคคลที่มีการผูกมัดในระดับต่ำนั้นจะทำให้ความรู้สึกทางบวก หรือทางลบไม่แตกต่างกันนั้น ผู้วิจัยคิดว่าการที่ผลการวิจัยนี้แตกต่างออกไป อาจเป็นผลมาจากความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม เนื่องจากผู้ร่วมการทดลองในงานวิจัยของ Karremans เป็นชาวตะวันตกที่อยู่ในสังคมแบบปัจเจกนิยม (individualism) ในขณะที่ผู้ร่วมการทดลองในการวิจัยนี้เป็นชาวไทยที่อยู่ในสังคมแบบคหกรรมหมู่ (collectivism) ซึ่งให้ความสำคัญกับสังคมส่วนรวม มีการช่วยเหลือและเห็นอกเห็นใจกัน อีกทั้งเมื่อเกิดความขัดแย้งก็มักจะแก้ปัญหาด้วยการพยายามถนอมน้ำใจซึ่งกันและกัน และรักษาความสัมพันธ์ที่มีอยู่ไว้ ซึ่งแตกต่างจากบุคคลในสังคมแบบปัจเจกนิยม (Triandis & Suh, 2002) ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่าคนในสังคมคหกรรมหมู่ หรือคนไทยรู้สึกว่าการให้อภัยเป็นสิ่งดีและพึงปฏิบัติ อีกทั้งการให้อภัยในสังคมไทยยังเป็นการแสดงออกถึงความมีเมตตา (สันติกรวิกฤษ, 2548) ซึ่งเป็น

องค์ประกอบหนึ่งของพรหมวิหารสี่ ที่เป็นหลักธรรมที่คนในสังคมพึงมีต่อกัน อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่ได้รับการอบรมสั่งสอนมาตั้งแต่วัยเยาว์ด้วย ดังนั้นเมื่อมีการให้อภัยไม่ว่าผู้กระทำผิดจะเป็นบุคคลที่มีการผูกมัดสูงหรือต่ำก็ตาม ย่อมจะก่อให้เกิดความรู้สึกทางบวกมากกว่าการไม่ให้อภัย ในขณะที่เดียวกันก็ทำให้มีความรู้สึกทางลบน้อยกว่าการไม่ให้อภัยด้วย

สมมติฐานข้อที่ 4 การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองมากกว่าการไม่ให้อภัย แต่การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำก่อให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างจากการไม่ให้อภัย

ผลการวิจัยนี้สนับสนุนสมมติฐานเพียงบางส่วน คือ การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำก่อให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างจากการไม่ให้อภัย แต่การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงไม่ได้ก่อให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองมากกว่าการไม่ให้อภัย ซึ่งผู้วิจัยจะขออภิปรายผลของสมมติฐานนี้รวมกับการอภิปรายผลในสมมติฐานข้อที่ 12

สำหรับสมมติฐานข้อที่ 5-8 นั้นเป็นสมมติฐานที่ต้องการตรวจสอบว่า

1. การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงจะก่อให้เกิดสุขภาวะทางจิตที่ดีมากกว่าการให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำหรือไม่ และ

2. การไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงจะทำให้เกิดสุขภาวะทางจิตที่ด้อยกว่าการไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำหรือไม่

โดยผู้อภิปรายขออภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 5 การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตมากกว่าการให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำ แต่การไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตน้อยกว่าการไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำ

สมมติฐานข้อที่ 6 การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดความรู้สึกทางบวกมากกว่าการให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำ แต่การไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดความรู้สึกทางบวกน้อยกว่าการไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำ

ผลการวิจัยพบว่าสนับสนุนสมมติฐานเพียงบางส่วน กล่าวคือ การให้อภัยไม่ว่าจะเป็นการให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงหรือต่ำก็ตามจะก่อให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตและความรู้สึกทางบวกไม่แตกต่างกัน ในขณะที่การไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงจะทำให้มีความพึงพอใจใน

ชีวิต และความรู้สึกทางลบน้อยกว่าการไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีความผูกมัดต่ออย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001

จากผลการวิจัยดังกล่าว ทำให้เราทราบว่า การให้อภัยก่อให้เกิดผลดีต่อผู้ให้อภัยอย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการให้อภัยแก่ผู้ที่มีการผูกมัดสูงหรือผูกมัดต่ำ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยคิดว่าปัจจัยเรื่องระยะเวลาที่มีความขัดแย้งเกิดขึ้นและระยะเวลาในการตัดสินใจให้อภัยก็อาจจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อผลการทดลองนี้ กล่าวคือ ผู้วิจัยให้ผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขให้อภัยจินตนาการถึงเหตุการณ์ความขัดแย้งและตัดสินใจให้อภัยเมื่อเขียนบรรยายเหตุการณ์ความขัดแย้งจบลง ทำให้ผู้ร่วมการทดลองอาจยังคงติดอยู่กับความขัดแย้งดังกล่าว และยังไม่มีความผ่อนคลายความรู้สึกหรือคิดทบทวนถึงผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นตามมาในอนาคต ทำให้การตัดสินใจให้อภัยผู้ที่มีการผูกมัดในระดับใดๆ ก็ตามไม่ทำให้ความพึงพอใจในชีวิตและความรู้สึกทางลบแตกต่างกัน ซึ่งอาจจะแตกต่างไปจากสถานการณ์จริงที่เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้น ผู้ถูกกระทำผิดย่อมมีช่วงเวลาในการคิดทบทวน และตัดสินใจว่าจะให้หรือไม่ให้อภัย โดยมีเรื่องของระดับความสัมพันธ์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ซึ่งหากบุคคลที่มีการผูกมัดสูงตัดสินใจให้อภัย ก็อาจจะนำมาซึ่งความพึงพอใจในชีวิตและความรู้สึกทางลบที่มากกว่าการให้อภัยผู้ที่มีการผูกมัดต่ำก็เป็นได้

สำหรับผลการวิจัยในส่วนของการไม่ให้อภัยนั้นก็พบว่าส่งผลเสียต่อผู้ไม่ให้อภัยที่มีการผูกมัดสูงมากกว่าการผูกมัดต่ำ ซึ่งสามารถอธิบายได้จากคุณลักษณะของการผูกมัดสูงที่มีความต้องการที่จะคงความสัมพันธ์ที่มีอยู่ไว้มากกว่าการผูกมัดต่ำ ซึ่งความต้องการนี้ถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อให้เกิดการให้อภัยด้วย (Finkel et al., 2002) ดังนั้นเมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นแล้วบุคคลได้ตัดสินใจไม่ให้อภัย ก็แสดงว่าความสัมพันธ์ที่เขาเคยพึงพาหรือมีอิทธิพลต่อกันนั้นต้องสิ้นสุดลง ก็ทำให้มีความพึงพอใจในชีวิต และความรู้สึกทางลบน้อยกว่าการไม่ให้อภัยบุคคลที่มีการผูกมัดต่ำ

สมมติฐานข้อที่ 7 การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบน้อยกว่าการให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำ แต่การไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบมากกว่าการไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำ

ผลการวิจัยนี้สนับสนุนสมมติฐานเพียงบางส่วน คือ การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงไม่ได้ก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบน้อยกว่าการให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำ แต่ตรงกันข้าม เมื่อผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ทิศทางของความรู้สึกทางลบกลับพบว่า การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงทำให้เกิดความรู้สึกทางลบมากกว่าการให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และการไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก็ก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบมากกว่าการไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เช่นกัน

จากผลการวิจัยในส่วนของการให้อภัย ผู้วิจัยคาดว่าเป็นผลมาจากการที่มีความขัดแย้งเกิดขึ้น อีกทั้งความขัดแย้งนั้นเป็นความขัดแย้งที่อีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นบุคคลที่มีการผูกมัดสูงเป็นฝ่ายผิดก็จะส่งผลให้ผู้ที่ได้รับการกระทำผิดนั้นครุ่นคิดอยู่กับความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เพราะทั้งสองฝ่ายไม่ควรมีความขัดแย้งกันเนื่องจากบุคคลที่มีการผูกมัดกันสูงย่อมจะเป็นผู้ที่มีความเข้าใจอันดีต่อกัน มีรูปแบบการคิดที่มีอิทธิพลต่อกัน มีความใกล้ชิดและให้ความสำคัญต่อความสัมพันธ์นั้นๆ มากกว่าความสัมพันธ์อื่น (Agnew et al., 1998) ทำให้ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องที่ขัดต่อสิ่งที่ควรจะเป็น อีกทั้งในงานวิจัยของ Finkel และคณะ (2002) ก็พบว่าเมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น ผู้ที่มีการผูกมัดสูงจะรู้สึกเสียใจและโกรธอีกฝ่ายหนึ่งไม่น้อยไปกว่าผู้ที่มีการผูกมัดต่ำ แต่ผู้ที่มีการผูกมัดสูงจะพยายามทำความเข้าใจ หรือใจอ่อนให้กับผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงและในที่สุดก็จะสามารถให้อภัยได้มากกว่า ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าเมื่อให้อภัยแล้ว ความรู้สึกติดค้างก็ยังคงมีอยู่ ทำให้ความรู้สึกทางลบมีมาก และมากกว่าการให้อภัยผู้ที่มีการผูกมัดต่ำที่อาจจะกระทำผิดต่อเขาได้มากกว่าหรือบ่อยกว่า เพราะมีความเข้าใจซึ่งกันและกันน้อยกว่าผู้ที่มีการผูกมัดสูง นอกจากนี้ผู้ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงอาจต้องพยายามรักษาความสัมพันธ์ที่มีอยู่ไว้มากกว่าผู้ที่มีการผูกมัดต่ำ ดังนั้นจึงพยายามที่จะให้อภัย ทำให้เกิดความขัดแย้งกันภายในจิตใจได้มากกว่าการให้อภัยผู้ที่มีการผูกมัดต่ำที่เขาเห็นว่าความสัมพันธ์ที่มีอยู่ นั้นจะดำเนินต่อไปหรือสิ้นสุดลงก็ได้ อย่างไรก็ตาม ปัจจัยในเรื่องของระยะเวลาที่ความขัดแย้งเกิดขึ้นและระยะเวลาที่ใช้ในการตัดสินใจให้อภัยก็อาจจะเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องด้วยเช่นเดียวกับที่ได้กล่าวไปแล้วในการอภิปรายผลการทดลองของสมมติฐานข้อที่ 5 และ 6

สำหรับผลการวิจัยในส่วนของการไม่ให้อภัยนั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ Karremans และคณะ ที่พบว่าการไม่ให้อภัยผู้ที่มีการผูกมัดสูงจะทำให้ความตึงเครียดทางจิตเกิดขึ้น ซึ่งส่งผลให้เกิดความรู้สึกทางลบมากขึ้นด้วย อีกทั้งในงานวิจัยของ Brown (2004) ก็พบว่าเมื่อมีการไม่ให้อภัยเกิดขึ้นกับบุคคลที่มีการผูกมัดสูงก็จะทำให้ความสัมพันธ์ห่างเหินมากขึ้น ซึ่งก็ส่งผลให้เกิดความรู้สึกทางลบมากกว่าการไม่ให้อภัยบุคคลที่มีการผูกมัดต่ำ

สมมติฐานข้อที่ 8 การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองมากกว่าการให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำ แต่การไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองน้อยกว่าการไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำ

ผลการวิจัยนี้ไม่สนับสนุนสมมติฐาน คือ การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงทำให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างจากการให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำ และการไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงหรือการไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำก็ไม่ทำให้การเห็นคุณค่าใน

ตนเองแตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยจะขออภิปรายผลในสมมติฐานนี้รวมกับการอภิปรายผลในสมมติฐานข้อที่ 12

สำหรับสมมติฐานข้อที่ 9-12 นั้นเป็นสมมติฐานที่ต้องการตรวจสอบผลหลักของการให้อภัยว่าจะทำให้มีสุขภาวะทางจิตที่ดีมากกว่าการไม่ให้อภัยหรือไม่ ซึ่งผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัยดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 9 การให้อภัยก่อให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตมากกว่าการไม่ให้อภัย

สมมติฐานข้อที่ 10 การให้อภัยก่อให้เกิดความรู้สึกทางบวกมากกว่าการไม่ให้อภัย

สมมติฐานข้อที่ 11 การให้อภัยก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบน้อยกว่าการไม่ให้อภัย

ผลการวิจัยนี้สนับสนุนสมมติฐานทั้ง 3 ข้อ คือ การให้อภัยทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิต และความรู้สึกทางบวกมากกว่าการไม่ให้อภัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แต่การให้อภัยทำให้เกิดความรู้สึกทางลบน้อยกว่าการไม่ให้อภัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับการให้อภัย เช่น ในงานของ Al-Mabuk และ Enright (1995), McCullough และคณะ (2001), Karremans และคณะ (2003) และ Thompson และคณะ (2005) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าการให้อภัยนั้นส่งผลดีต่อผู้ให้อภัย เพราะการให้อภัยนั้นเป็นการแสดงออกที่ต้องการลดความเคียดแค้น ลดความหึงเหินต่อผู้กระทำผิด และเพิ่มความรู้สึกปรองดองและปรารถนาดีต่อผู้กระทำผิด (McCullough et al., 1998) ซึ่งก็หมายถึงการแสดงออกซึ่งคุณธรรม ความรัก และความเมตตา (Enright & Gassin, 1992) ที่ก่อให้เกิดผลดีต่อความพึงพอใจในชีวิตและความรู้สึกทางบวกของผู้ให้อภัยทั้งสิ้น อีกทั้งในทฤษฎีการมีอิทธิพลต่อกัน ในส่วนของการให้อภัยยังอธิบายไว้ด้วยว่า การให้อภัยเป็นการโอนถ่ายแรงจูงใจ (transformation of motivation) จากการตอบสนองไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น (given situation) ไปเป็นการตอบสนองอย่างมีการควบคุมสถานการณ์ (effective situation) เพื่อรักษาความสัมพันธ์อันดีไว้ แม้ว่าบุคคลจะต้องเสียผลประโยชน์ของตนก็ตาม ดังนั้นการให้อภัยจึงทำให้เกิดสุขภาวะทางจิตที่ดีมากกว่าการไม่ให้อภัย เนื่องจากสามารถรักษาความสัมพันธ์ที่มีอยู่ไว้ได้

สมมติฐานข้อที่ 12 การให้อภัยก่อให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองมากกว่าการไม่ให้อภัย

ผลการวิจัยนี้ไม่สนับสนุนสมมติฐาน คือ การให้อภัยก่อให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจากการไม่ให้อภัย

จากสมมติฐานข้อที่ 4, 8 และ 12 ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ว่าไม่ว่าจะเป็นการให้อภัยหรือไม่ให้อภัยต่อบุคคลที่มีการผูกมัดในระดับใดๆ ก็ตามไม่ส่งผลให้การเห็นคุณค่าในตนเองมีความแตกต่างกัน และแม้ว่าผลการตรวจสอบสมมติฐานในข้อที่ 4 จะมีส่วนที่สนับสนุนสมมติฐานอยู่บ้าง แต่จากการดูผลการวิจัยอื่นๆ ที่เหลืออยู่นั้นก็ขัดแย้งกับการวิจัยของ Karremans และคณะ 2003 ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าสาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเกิดขึ้นจากการให้อภัยและการผูกมัดระหว่างบุคคลของคนไทยไม่มีอิทธิพลเพียงพอที่จะทำให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ในงานวิจัยบางชิ้นที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง เช่น Greenwald (1980), Swann (1985), Wylie (1979) และ Markus (1977) อ้างถึงใน Heatherton และ Polivy (1991) ก็ได้อธิบายไว้ว่าการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นภาวะคงที่ ไม่ผันแปร หรือหากผันแปรก็เป็นในปริมาณที่ไม่มากนัก เพราะบุคคลมักจะเลือกจดจำหรือแสวงหาข้อมูลที่ไม่คุกคามต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของตน อีกทั้งข้อมูลดังกล่าวยังเด่นชัด ง่ายต่อการจัดการและจดจำด้วย ซึ่งจากการที่ผู้วิจัยได้ให้ผู้ร่วมการทดลองนึกถึงเหตุการณ์เพียงเหตุการณ์หนึ่งกับการตัดสินใจให้อภัยหรือไม่ให้อภัยในเหตุการณ์นั้นอาจไม่เพียงพอที่จะส่งผลให้การเห็นคุณค่าในตนเองของผู้ร่วมการทดลองแตกต่างกัน

นอกจากนี้หากมองในแง่มุมมองของศาสนาพุทธและบริบททางสังคมของไทยแล้ว ก็พบว่าการให้อภัยในศาสนาพุทธนั้นถือเป็นการแสดงความเมตตา ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นการทำบุญอย่างหนึ่ง เมื่อเราให้อภัยยอมแสดงว่าเราได้ลดความเป็นตัวตน ลดความเป็นอัตตา และลดการยึดมั่นถือมั่นในตนเองลง ซึ่งถือเป็นแก่นของการดำเนินชีวิตในทางพระพุทธศาสนา ดังนั้นจึงไม่จำเป็นว่าเมื่อเราให้อภัยผู้ใดแล้วการเห็นคุณค่าในตนเอง หรือการให้ความสำคัญของตนเองจะต้องมีมากขึ้นหรือผันแปรไป ซึ่งอาจแตกต่างจากสังคมตะวันตกที่เน้นความเป็นตัวตน เน้นการให้ความสำคัญต่อตนเอง จึงทำให้การให้อภัยแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเพิ่มคุณค่าให้กับตนเอง หรือเป็นการเพิ่มศักดิ์ศรีของตน

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้เพิ่มเติมเพื่อดูว่ามีปัจจัยแอบแฝงใดๆ อยู่หรือไม่ โดยผู้วิจัยได้แยกมาตรวจภาวะการเห็นคุณค่าในตนเองออกเป็นด้านๆ คือ ด้านความสามารถ ด้านสังคม และด้านการปรากฏกาย แล้วรวมคะแนนภาวะการเห็นคุณค่าในตนเองเฉพาะแต่ละด้าน จากนั้นนำมาวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทางเฉพาะแต่ละด้านนั้นๆ ผลการวิเคราะห์เพิ่มเติมพบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้พยายามคิดถึงตัวแปรแอบแฝงตัวอื่นๆ ที่สามารถส่งอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง เช่น เพศ อายุ หรือสถาบันการศึกษา โดยที่ผู้วิจัยสามารถตรวจสอบได้เฉพาะตัวแปรเพศ ที่ผู้วิจัยควบคุมให้ในแต่ละเงื่อนไขมีจำนวนเพศชายและเพศหญิงเท่ากันเท่านั้น ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ก็ไม่พบว่ามีความแตกต่างกันแต่อย่างใด ในส่วนของอายุหรือสถาบันการศึกษาที่แตกต่างกัน

นั้น ผู้วิจัยไม่สามารถวิเคราะห์ผลเพิ่มเติมได้ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีระดับอายุ และมหาวิทยาลัยที่ไม่เท่ากันในแต่ละเงื่อนไขการทดลอง

อย่างไรก็ดีผู้วิจัยคิดว่าผลการวิจัยที่เกิดขึ้นกับการเห็นคุณค่าในตนเองนั้นเป็นสิ่งที่ควรศึกษาเพิ่มเติมในการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อให้ทราบถึงผลที่อาจจะชัดเจนขึ้น

นอกจากการตรวจสอบสมมติฐานทั้ง 12 ข้อ ผู้วิจัยยังได้ขอค้นพบเพิ่มเติมเกี่ยวกับการผลหลักของการผูกมัดระหว่างบุคคล ซึ่งผู้วิจัยขออภิปรายผล ดังนี้

1. ผู้ที่มีการผูกมัดต่ำมีความพึงพอใจในชีวิตมากกว่าผู้ที่มีการผูกมัดสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
2. ผู้ที่มีการผูกมัดต่ำมีความรู้สึกทางบวกมากกว่าผู้ที่มีการผูกมัดสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
3. ผู้ที่มีการผูกมัดต่ำมีความรู้สึกทางลบน้อยกว่าผู้ที่มีการผูกมัดสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ผู้วิจัยคิดว่ากรณีที่ผู้ที่มีการผูกมัดต่ำมีสุขภาวะทางจิตที่ดีมากกว่าผู้ที่มีการผูกมัดสูงนั้นเป็นผลสืบเนื่องมาจากการมีความขัดแย้งเกิดขึ้น เพราะจากลักษณะของการผูกมัดระหว่างบุคคลนั้น การที่บุคคลจะมีการผูกมัดกันสูงได้ย่อมจะต้องพึงพอใจในความสัมพันธ์นั้นมาก (Rusbult, 1983) ซึ่งก็แสดงว่าความสัมพันธ์นั้นย่อมสอดคล้องกับความคิดและความรู้สึกของบุคคลผู้นั้น อีกทั้งบุคคลที่มีการผูกมัดสูงย่อมจะต้องมีความคิดไปในทำนองเดียวกัน รูปแบบเดียวกัน (Agnew et al., 1998) มีการแสดงออกที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ของอีกฝ่ายหนึ่ง (Wieselquist et al., 1999) และมีแนวโน้มที่จะเห็นข้อดีของอีกฝ่ายหนึ่งมากกว่า (Murray et al., 1996) ดังนั้นความขัดแย้งระหว่างบุคคลที่มีการผูกมัดกันสูงจึงไม่ควรจะเกิดขึ้น หรือเกิดขึ้นได้ยาก แต่หากความขัดแย้งได้เกิดขึ้น ก็แสดงให้เห็นว่ามีความไม่คล้องจองกันในด้านความคิดและความรู้สึก ทำให้ผู้ที่มีการผูกมัดสูงมีสุขภาวะทางจิตที่ต่ำกว่าผู้ที่มีการผูกมัดต่ำที่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์นั้นมากเท่าผู้ที่มีการผูกมัดสูง

อย่างไรก็ตาม ผลการทดลองที่เกิดขึ้นอาจสืบเนื่องมาจากการจัดกระทำกับตัวแปร กล่าวคือผู้วิจัยให้ผู้ร่วมการทดลองทุกคนจินตนาการถึงความขัดแย้ง ซึ่งแต่ละคนก็มีความขัดแย้งในรูปแบบที่แตกต่างกันและอาจส่งผลต่อความรู้สึกที่มีต่อบุคคลที่มีการผูกมัดสูงหรือต่ำในระดับที่มากน้อยแตกต่างกัน ซึ่งอาจจะทำให้ผลการทดลองที่ได้ไม่สามารถสะท้อนความรู้สึกในสภาวะปกติของบุคคลที่มีการผูกมัดสูงหรือผูกมัดต่ำได้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวแปรเพศ จากการควบคุมให้ในแต่ละเงื่อนไข การทดลองมีเพศชายและเพศหญิงเท่าๆ กันเพื่อทดสอบว่าจะมีผลของสุขภาวะทางจิตที่แตกต่างกันในแต่ละเงื่อนไขหรือไม่ด้วย ซึ่งจากการวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) พบว่า เพศชายและเพศหญิงในแต่ละเงื่อนไขการทดลองมีสุขภาวะทางจิตที่ไม่แตกต่างกัน

จากการตรวจสอบสมมติฐานทั้ง 12 ข้อ ซึ่งผลการวิจัยมีทั้งสนับสนุนสมมติฐาน สนับสนุนสมมติฐานเพียงบางส่วน และไม่สนับสนุนสมมติฐาน รวมถึงข้อค้นพบเพิ่มเติมเกี่ยวกับการผูกมัดระหว่างบุคคลดังที่ได้นำเสนอไปแล้วนั้น ผู้วิจัยสามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า การให้อภัยเป็นตัวแปรที่ก่อให้เกิดสุขภาวะทางจิตที่ดี (มีความพึงพอใจในชีวิตสูง มีความรู้สึกทางบวกสูง มีความรู้สึกทางลบต่ำ) ไม่ว่าจะการให้อภัยนั้นจะเป็นการให้อภัยกับบุคคลที่มีการผูกมัดสูงหรือต่ำก็ตาม สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากลักษณะของความเป็นคนไทยที่อยู่ในสังคมแบบคตินิยมหมู่ที่ให้ความสำคัญกับการอยู่ร่วมกันในสังคม ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะเป็นใคร มีความผูกพัน ใกล้ชิดสนิทสนมกันเพียงไร การรักษาความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันไว้ย่อมดีกว่าการแสดงความไม่เป็นมิตรต่อกัน ทั้งนี้ปัจจัยในเรื่องของระยะเวลา ก็อาจเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เข้ามามีบทบาทที่ก่อให้เกิดสุขภาวะทางจิตที่มากขึ้นได้อีกด้วย

สำหรับการไม่ให้อภัยนั้น ปัจจัยการผูกมัดระหว่างบุคคลได้เข้ามามีบทบาทที่ทำให้สุขภาวะทางจิตแตกต่างกัน คือ การไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงทำให้เกิดสุขภาวะทางจิตที่ต่ำกว่า การไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำอย่างชัดเจน เพราะการไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงนั้นไม่สอดคล้องกับลักษณะของการผูกมัดระหว่างบุคคลสูง ที่ต้องการจะรักษาความสัมพันธ์ที่มีอยู่ไว้ อีกทั้งยังมีความผูกพันทางจิตใจและมีการวางแผนอนาคตร่วมกันด้วย ทำให้เมื่อบุคคลตัดสินใจไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูง ก็เท่ากับว่าความสัมพันธ์ที่มีอยู่นั้นจะต้องสิ้นสุดลง ความผูกพันที่เคยมีต่อกันกลายเป็นความระหองระแหง อีกทั้งยังไม่สามารถมีอนาคตร่วมกันได้ ก็เลยส่งผลให้สุขภาวะทางจิตของผู้ไม่ให้อภัยนั้นตกต่ำลงมากกว่าการไม่ให้อภัยบุคคลที่มีการผูกมัดต่ำ ซึ่งมีความสำคัญในความสัมพันธ์น้อยกว่า

อย่างไรก็ดี แม้ว่าบุคคลจะพยายามไม่ทำให้ความขัดแย้งเกิดขึ้น แต่ในการดำเนินความสัมพันธ์กับบุคคลใดๆ ก็ตามนั้นอาจมีความขัดแย้งเกิดขึ้นได้เสมอไม่ว่าจะด้วยสาเหตุใดก็ตาม ดังนั้นสิ่งสำคัญที่สุดที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ คือ การที่ทำให้เราทราบว่าเมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น การให้อภัยนั้นเป็นสิ่งที่ดีและพึงกระทำต่อกันเป็นอย่างยิ่ง เพราะนอกจากจะทำให้สามารถดำเนินความสัมพันธ์ที่มีต่อไปได้แล้ว ยังส่งผลให้ผู้ให้อภัยเองมีความพึงพอใจในชีวิตสูง มีความรู้สึกทางบวกมากกว่า และมีความรู้สึกทางลบน้อยกว่า ซึ่งล้วนแล้วแต่ทำให้เกิดการมีสุขภาวะทางจิตที่ดีทั้งสิ้น

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาว่า

1. การให้อภัยผู้กระทำผิดทำให้เกิดสุขภาวะทางจิตหรือไม่ อย่างไร
2. การปฏิสัมพันธ์ระหว่างการผูกมัดระหว่างบุคคลและการให้อภัยแก่ผู้กระทำผิดมีอิทธิพลต่อการเกิดสุขภาวะทางจิตอย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

- สมมติฐานเกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างการให้อภัยหรือไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดระหว่างบุคคลในระดับเดียวกันต่อสุขภาวะทางจิต

1. การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตมากกว่าการไม่ให้อภัย แต่การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำก่อให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตไม่แตกต่างจากการไม่ให้อภัย
2. การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดความรู้สึกทางบวกมากกว่าการไม่ให้อภัย แต่การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำก่อให้เกิดความรู้สึกทางบวกไม่แตกต่างจากการไม่ให้อภัย
3. การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบน้อยกว่าการไม่ให้อภัย แต่การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบไม่แตกต่างจากการไม่ให้อภัย
4. การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองมากกว่าการไม่ให้อภัย แต่การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำก่อให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างจากการไม่ให้อภัย

- สมมติฐานเกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างการให้อภัยหรือไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดระหว่างบุคคลในระดับที่แตกต่างกันต่อสุขภาวะทางจิต

5. การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตมากกว่าการให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำ แต่การไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตน้อยกว่าการไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำ

6. การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดความรู้สึกทางบวกมากกว่า การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำ แต่การไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิด ความรู้สึกทางบวกน้อยกว่าการไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำ

7. การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบน้อยกว่า การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำ แต่การไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิด ความรู้สึกทางลบมากกว่าการไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำ

8. การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง มากกว่าการให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำ แต่การไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูง ก่อให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองน้อยกว่าการไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำ

- สมมติฐานเกี่ยวกับอิทธิพลหลักของการให้อภัยต่อสุขภาวะทางจิต

9. การให้อภัยก่อให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตมากกว่าการไม่ให้อภัย

10. การให้อภัยก่อให้เกิดความรู้สึกทางบวกมากกว่าการไม่ให้อภัย

11. การให้อภัยก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบน้อยกว่าการไม่ให้อภัย

12. การให้อภัยก่อให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองมากกว่าการไม่ให้อภัย

กลุ่มตัวอย่าง

นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี จากสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ จำนวน 240 คน โดยมีเพศหญิง 120 คน และเพศชาย 120 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. แบบสอบถามที่ใช้ในการจัดกระทำ เพื่อให้ผู้ร่วมการทดลองปฏิบัติตามเงื่อนไขของตน ซึ่งประกอบด้วย แบบสอบถามถึงบุคคลที่มีการผูกมัด แบบประเมินการผูกมัดระหว่างบุคคล แบบสำรวจเหตุการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่มีการผูกมัด และแบบประเมินการให้อภัย

2. มาตรวัดสุขภาวะทางจิต ที่ใช้เพื่อตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกระทำ ซึ่งมาตรวัด สุขภาวะทางจิตนี้ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ความพึงพอใจในชีวิต ความรู้สึกทางบวก ความรู้สึกทางลบ และการเห็นคุณค่าในตนเอง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้ร่วมการทดลองในการประเมินแบบสอบถามคนละ 1 ชุด โดยแบบสอบถามดังกล่าวจะมีรายละเอียดของคำชี้แจงที่แตกต่างกันไปตามเงื่อนไขการทดลองที่ผู้วิจัยสุ่มให้แก่ผู้ร่วมการทดลอง คือ

1. เงื่อนไขการผูกมัดสูง และให้ภัย
3. เงื่อนไขการผูกมัดสูง และไม่ให้ภัย
3. เงื่อนไขการผูกมัดต่ำ และให้ภัย
4. เงื่อนไขการผูกมัดต่ำ และไม่ให้ภัย

จากนั้นให้ผู้ร่วมการทดลองทำแบบสอบถามประมาณ 30 นาที เมื่อสิ้นสุดการทดลองผู้วิจัยจะสรุปการวิจัยอย่างคร่าวๆ ให้ผู้ร่วมการทดลองได้ฟัง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม SPSS for Windows (version 10.0) โดยมีการคำนวณและวิเคราะห์ค่าสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1-12 ซึ่งในสมมติฐานข้อที่ 1- 8 ใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง (Two-way ANOVA) และเมื่อพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความเปรียบต่าง (contrast) เพื่อพิจารณาว่าผลการวิเคราะห์แตกต่างกันอย่างไร สำหรับสมมติฐานข้อที่ 9-12 ใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง และพิจารณาผลหลักของการให้ภัย

ผลการวิจัย

1. การให้ภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตมากกว่าการไม่ให้ภัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แต่การให้ภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำก่อให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตไม่แตกต่างจากการไม่ให้ภัย
2. การให้ภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดความรู้สึกทางบวกมากกว่าการไม่ให้อภัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และการให้ภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำก่อให้เกิดความรู้สึกทางบวกมากกว่าการไม่ให้อภัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
3. การให้ภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบน้อยกว่าการไม่ให้อภัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และการให้ภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบน้อยกว่าการไม่ให้อภัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างจากการไม่ให้อภัย และการให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำก่อให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างจากการไม่ให้อภัย

5. การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตไม่แตกต่างจากการให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำ แต่การไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตน้อยกว่าการไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

6. การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดความรู้สึกทางบวกไม่แตกต่างจากการให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำ แต่การไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดความรู้สึกทางบวกน้อยกว่าการไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

7. การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบมากกว่าการให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และการไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบมากกว่าการไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

8. การให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างจากการให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำ และการไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดสูงก่อให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างจากการไม่ให้อภัยผู้กระทำผิดที่มีการผูกมัดต่ำ

9. การให้อภัยก่อให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตมากกว่าการไม่ให้อภัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

10. การให้อภัยก่อให้เกิดความรู้สึกทางบวกมากกว่าการไม่ให้อภัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

11. การให้อภัยก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบน้อยกว่าการไม่ให้อภัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

12. การให้อภัยก่อให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างจากการไม่ให้อภัย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ทำให้เข้าใจว่าการให้อภัยเป็นสิ่งที่ดี ดังนั้นในการศึกษาต่อไป ควรมีการศึกษาซ้ำโดยเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างให้เป็นบุคคลทั่วไป เพื่อดูว่าผลการวิจัยที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร อีกทั้งควรมีการศึกษาซ้ำ และศึกษาเพิ่มเติมในตัวแปรภาวะการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยจะต้อง

ควบคุมตัวแปรแอบแฝงต่างๆ เป็นอย่างดี เพื่อให้ผลการวิจัยที่จะเกิดขึ้นในอนาคตมีความชัดเจนและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลให้เกิดการให้อภัยหรือไม่ให้อภัย เช่น บุคลิกภาพ การขอโทษ ระยะเวลา หรือการไม่ตระหนักถึงความผิดที่ได้กระทำลงไปว่ามีผลทำให้เกิดสุขภาวะทางจิตที่แตกต่างกันหรือไม่ รวมถึงศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวแปรส่งผ่านต่างๆ เช่น ความตั้งใจ เครียดทางจิตว่าจะมีผลทำให้เกิดสุขภาวะทางจิตที่แตกต่างกันหรือไม่ อีกทั้งยังควรมีการตรวจสอบสุขภาวะทางจิตด้วยองค์ประกอบที่แตกต่างไปจากการวิจัยนี้ เช่น สุขภาวะทางจิตที่ประกอบด้วยความสมดุลทางความรู้สึก (affect balance) สภาพของการควบคุม (locus of control) การมีศีลธรรม (moral) เพื่อให้ทราบถึงผลที่ได้รับจากการให้อภัยในรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น

อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยเห็นว่าการก่อให้เกิดความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ไม่พึงกระทำ แต่หากมีความขัดแย้งเกิดขึ้น การให้อภัยนั้นก็เป็นที่ดีและควรปฏิบัติ ดังนั้นคนในสังคมควรตระหนักใน ความสำคัญของการให้อภัย รวมทั้งมีการเผยแพร่ผลดีนี้ให้เป็นที่ประจักษ์เพื่อก่อให้เกิดการปฏิบัติ อย่างเป็นวิสัย เพื่อความสุขสงบในสังคม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

จารึก อาจวารินทร์. (2528). *การวิเคราะห์ตัวประกอบสมรรถภาพของนักวิจัยทางการศึกษา*.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *โมเดลลิสเรล: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ:

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพศาล วิสาโล, พระ. (2548). รับอรุณ: อย่าให้ถูกกลายเป็นผิด. *นิตยสารสารคดี*, 248, 85-87.

พ่ายพ์ วนาสวรรณ. (2548). *ทศพิชราชธรรม (ธรรมสำหรับผู้ปกครอง)*. คัดเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2548 จาก <http://www.manager.co.th/politics/PoliticsQAQuestion.asp?QAID=5298>

ว.วชิรเมธี. (2547). *ธรรมะติดปีก* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: อมรินทร์.

วิไลลักษณ์ รุ่งเรืองอนันต์. (2543). *ผลของความใกล้ชิดและการรับรู้ความรุนแรงของสถานการณ์ต่อการให้อภัยระหว่างบุคคลที่มีความสัมพันธ์ฉันเพื่อน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สันติกโรภิกขุ. (2548). *อภัย: การแสดงเมตตาและปัญญา*. คัดเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2548 จาก <http://www.enneagramthailand.com/santi3.htm>

สิรินรัตน์ ศรีสุวรรณ. (2547). *มาตรฐานการเห็นคุณค่าในตนเอง*. ต้นฉบับไม่ได้ตีพิมพ์, คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (อัดสำเนา)

ภาษาอังกฤษ

Andrews, M. (2000). Forgiveness in context. *Journal of Moral Education*, 29, 75-86.

Agnew, C. R., Van Lange, P. A. M., Rusbult, C. E., & Langston, C. A. (1998). Cognitive interdependence and the mental representation of close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74, 939-954.

- Al-Mabuk, R. H., & Enright, R. D. (1995). Forgiveness education with parentally love-deprived late adolescents. *Journal of Moral Education, 24*, 427-444.
- Brown, R. P. (2004). Vengeance is mine: Narcissism, vengeance, and the tendency to forgive. *Journal of Research in Personality, 38*, 576-584.
- Diener, E., Emmons, R., Larsen R. J., & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment, 49*, 71-75.
- Drigotas, S. M., & Rusbult, C. E. (1992). Should I stay or should I go? A dependence model of breakups. *Journal of Personality and Social Psychology, 62*, 62-87.
- Enright, R. D., & Gassin, E. A. (1992). Forgiveness: A developmental view. *Journal of Moral Education, 21*, 99-113.
- Finkel, E. J., Rusbult, C. E., Kumasshiro, M., & Hannon, P. A. (2002). Dealing with betrayal in close relationships: Does commitment promote forgiveness? *Journal of Personality and Social Psychology, 82*, 956-974.
- Heatherton, T. F., & Polivy, J. (1991). Development and validation of a scale for measuring state self-esteem. *Journal of Personality and Social Psychology, 60*, 895-910.
- Karremans, J. C., Van Lange, P. A. M., Ouwerkerk, J. W., & Kluwer, E. S. (2003). When forgiving enhances psychological well-being: The role of Interpersonal commitment. *Journal of Personality and Social Psychology, 84*, 1011-1026.
- Kelly, H. H., & Thibaut, J. W. (1978). *Interpersonal relations: A theory of interdependence*. New York: Wiley.
- Maltby, J., Macaskill, A., & Day, L. (2001). Failure to forgive self and others: A replication and extension of the relationship between forgiveness, personality, social desirability, and general health. *Personality and Individual Differences, 30*, 881-885.
- McCullough, M. E., Bellah, C. G., Kilpatrick, S. D., & Johnson, J. L. (2001). Vengefulness: Relationships with forgiveness, rumination, well-being, and the big five. *Journal of Personality and Social Psychology, 27*, 601-610.

- McCullough, M. E., Pargament, K. I., & Thoresen, C. E. (2000). *Forgiveness: Theory, research, and practice*. New York: Guilford Press.
- McCullough, M. E., Rachal, K. C., Sandage, S. J., Worthington, E. V., Brown, S. W., & Hight, T. L. (1998). Interpersonal forgiving in close relationship: II. Theoretical elaboration and measurement. *Journal of Personality and Social Psychology, 75*, 1586-1603.
- McCullough, M. E., Worthington, E. V., & Rachal, K. C. (1997). Interpersonal forgiving in close relationship. *Journal of Personality and Social Psychology, 73*, 321-336.
- Miller, R. S. (1997). Inattentive and contented: Relationship commitment and attention to alternatives. *Journal of Personality and Social Psychology, 73*, 758-766.
- Murray, S. L., Holmes, J. G., & Griffin, D. W. (1996). The benefits of positive illusions: Idealization and the construction of satisfaction in close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology, 70*, 79-98.
- Rusbult, C. E., & Van Lange, P. A. M. (1996). Interdependence process. In E.T. Higgins & A.W. Kruglanski (Eds.), *Social psychology: Handbook of basic principles* (pp.564-596). New York: Guilford Press.
- Rusbult, C. E., Verette, J., Whitney, G. A., Slovik, L. F., & Lipkus, I. (1991). Accommodation process in close relationships: Theory and preliminary empirical evidence. *Journal of Personality and Social Psychology, 60*, 53-78.
- Thompson, L. Y., Snyder, C. R., Hoffman, L., Michael, S. T., Rasmussen, H. N., Billings, L. S., et al. (2005). Dispositional forgiveness of self, others, and situations. *Journal of Personality, 73*, 313-334.
- Triandis, H. C. & Suh, E. M. (2002). Cultural influences on personality. *Annual Review of Psychology, 53*, 133-160.
- Van Lange, P. A. M., Agnew, C. R., Harinck, F., & Stemers, G. E. M. (1997). From game theory to real life: How social value orientation affects willingness to sacrifice in ongoing close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology, 73*, 1330-1344.

Van Lange, P. A. M., Rusbult, C. E., Drigotas, S. M., Arriaga, X. B., Witcher, B. S., & Cox, C. L. (1997). Willingness to sacrifice in close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology, 72*, 1373-1395.

Watson, D., Clark, L. A., & Tellegen, A. (1988). Development and validation of brief measures of positive and negative affect: The PANAS scale. *Journal of Personality and Social Psychology, 54*, 1063-1070.

Wieselquist, J., Rusbult, C. E., Foster, C. A., & Agnew, C. R. (1999). Commitment, pro-relationship behavior, and trust in close relationship. *Journal of Personality and Social Psychology, 77*, 942-966.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

ตารางที่ ก1

ผลการวิเคราะห์ข้อกระทงและค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่นๆ ของมาตรวัด
ความพึงพอใจในชีวิต

ข้อกระทง	ทิศทาง	การวิเคราะห์ข้อกระทง วิธีกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ				t	p	CITC	CITC	ข้อที่ ผ่าน เกณฑ์
		กลุ่มสูง (n =75)		กลุ่มต่ำ (n =76)				(N =282)	(N =282)	
		M	SD	M	SD			ก่อนวิเคราะห์ องค์ประกอบ 10 ข้อ	หลังวิเคราะห์ องค์ประกอบ 9 ข้อ	
1. ชีวิตของฉันยังไม่เป็นไปในทิศทางที่ คาดหวัง	-	0.69	0.75	-0.70	0.96	9.92	.000***	.440	.454	ผ่าน
2. สภาพชีวิตของฉันตอนนี้ดีเยี่ยม	+	0.76	0.72	-0.69	1.02	10.07	.000***	.505	.521	ผ่าน
3. หากเป็นไปได้ ฉันอยากย่นเวลาเพื่อ กลับไปแก้ไขอดีต	-	0.69	0.89	-0.63	0.85	9.34	.000***	.440	.430	ผ่าน
4. ฉันพึงพอใจในชีวิตของฉัน	+	0.74	0.63	-0.87	0.92	12.62	.000***	.553	.578	ผ่าน
5. แม้ว่าฉันจะใช้ความพยายามอย่างมาก แต่ชีวิตของฉันก็ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง	-	0.85	0.64	-0.70	0.96	11.72	.000***	.499	.504	ผ่าน
6. เท่าที่ผ่านมา ฉันได้สิ่งสำคัญๆ ที่ฉัน ต้องการในชีวิตแล้ว	+	0.88	0.77	-0.77	0.88	12.21	.000***	.571	.545	ผ่าน
7. ชีวิตของฉันใกล้เคียงกับอุดมคติของฉัน เกือบทุกแง่มุม	+	0.72	0.85	-0.77	0.87	10.55	.000***	.543	.532	ผ่าน
8. มีหลายสิ่งหลายอย่างที่ฉันคิดว่าควร จะทำ แต่ฉันไม่ได้ทำ	-	0.41	1.00	-0.52	0.96	5.84	.000***	.316	-	ไม่ ผ่าน
9. หากฉันสามารถตั้งต้นชีวิตใหม่ได้อีก ครั้ง ฉันเกือบจะไม่เปลี่ยนแปลงสิ่งใดเลย	+	0.71	0.81	-0.77	0.91	10.62	.000***	.513	.525	ผ่าน
10. ฉันยังขาดสิ่งที่สำคัญๆ ในชีวิตอยู่มาก	-	0.75	0.82	-0.78	0.90	10.91	.000***	.532	.506	ผ่าน
α								.8122	.8141	

หมายเหตุ

***p = .000.

ค่า M และ SD เป็นคะแนนมาตรฐาน (standardized)

ค่า t ที่ขีดเส้นใต้ เป็นการวิเคราะห์โดยแยกความแปรปรวน

10 ข้อ คือ ค่าสหสัมพันธ์รวมของข้อกระทงเมื่อวิเคราะห์ 10 ข้อ

9 ข้อ คือ ค่าสหสัมพันธ์รวมของข้อกระทงเมื่อวิเคราะห์ 9 ข้อ

ค่า r วิฤติ (282, .05, 1-tailed) \approx .095

ค่า CITC คือ ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่นๆ (Corrected Item-Total Correlation)

ตารางที่ ก2

แสดงที่มา ทิศทาง และน้ำหนักตัวประกอบในการวิเคราะห์ปัจจัยครั้งที่ 1 ของข้อกระทงในมาตรวัด
ความพึงพอใจในชีวิต

ที่มาของข้อกระทง		ข้อกระทง	ทิศ ทาง	น้ำหนักตัว ประกอบ
แปล	คิดเพิ่ม			
✓	-	4. ฉันพึงพอใจในชีวิตของฉัน	+	.682
-	✓	1. ชีวิตของฉันยังไม่เป็นไปในทิศทางที่คาดหวัง	-	.679
✓	-	7. ชีวิตของฉันใกล้เคียงกับอุดมคติของฉันเกือบทุกแง่มุม	+	.662
-	✓	10.ฉันยังขาดสิ่งที่สำคัญๆ ในชีวิตอยู่มาก	-	.640
✓	-	2. สภาพชีวิตของฉันตอนนี้ดีเยี่ยม	+	.637
✓	-	9. หากฉันสามารถตั้งต้นชีวิตใหม่ได้อีกครั้ง ฉันเกือบจะไม่เปลี่ยนแปลงสิ่งใดเลย	+	.629
-	✓	5. แม้ว่าฉันจะใช้ความพยายามอย่างมาก แต่ชีวิตของฉันก็ไม่ เป็นไปตามที่คาดหวัง	-	.622
✓	-	6. เท่าที่ผ่านมา ฉันได้สิ่งสำคัญๆ ที่ฉันต้องการในชีวิตแล้ว	+	.567
-	✓	3. หากเป็นไปได้ ฉันอยากย้อนเวลาเพื่อกลับไปแก้ไขอดีต	-	.553
-	✓	8. มีหลายสิ่งหลายอย่างที่ฉันคิดว่าควรจะทำ แต่ฉันไม่ได้ทำ	-	.415

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ก3

แสดงที่มา ทิศทาง และน้ำหนักตัวประกอบในการวิเคราะห์ปัจจัยครั้งที่ 2 ของข้อกระทงในมาตรฐาน
ความพึงพอใจในชีวิต

ที่มาของข้อกระทง		ข้อกระทง	ทิศ ทาง	น้ำหนักตัว ประกอบ
แปล	คิดเพิ่ม			
✓	-	4. ฉันพึงพอใจในชีวิตของฉัน	+	.704
✓	-	6. เท่าที่ผ่านมา ฉันได้สิ่งสำคัญๆ ที่ฉันต้องการในชีวิตแล้ว	+	.663
✓	-	7. ชีวิตของฉันใกล้เคียงกับอุดมคติของฉันเกือบทุกแง่มุม	+	.662
✓	-	2. สภาพชีวิตของฉันตอนนี้ดีเยี่ยม	+	.655
✓	-	9. หากฉันสามารถตั้งต้นชีวิตใหม่ได้อีกครั้ง ฉันเกือบจะไม่เปลี่ยนแปลงสิ่งใดเลย	+	.641
-	✓	5. แม้ว่าฉันจะใช้ความพยายามอย่างมาก แต่ชีวิตของฉันก็ไม่ เป็นไปตามที่คาดหวัง	-	.626
-	✓	10. ฉันยังขาดสิ่งที่สำคัญๆ ในชีวิตอยู่มาก	-	.624
-	✓	1. ชีวิตของฉันยังไม่เป็นไปในทิศทางที่คาดหวัง	-	.583
-	✓	3. หากเป็นไปได้ ฉันอยากย้อนเวลาเพื่อกลับไปแก้ไขอดีต	-	.548

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

ตารางที่ ข1

ผลการวิเคราะห์ข้อกระทบและค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่นๆ ในด้านความรู้สึกทางบวก ของมาตรวัดความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกทางลบ

ข้อกระทบ	การวิเคราะห์ข้อกระทบ วิธีกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ				t	p	ค่า CITC (N =282) 20 ข้อ	ข้อที่ ผ่าน เกณฑ์
	กลุ่มสูง (n =75)		กลุ่มต่ำ (n =76)					
	M	SD	M	SD				
1. สนใจ	0.62	0.74	-0.18	1.02	9.22	.000***	.462	ผ่าน
3. ตื่นเต้น	0.47	1.08	-0.62	0.88	6.83	.000***	.417	ผ่าน
5. เข้มแข็ง	0.84	0.69	-0.86	0.92	12.83	.000***	.658	ผ่าน
6. กระตือรือร้น	0.87	0.74	-0.87	0.88	13.22	.000***	.634	ผ่าน
8. คล่องแคล่ว	0.79	0.77	-0.82	0.92	11.64	.000***	.589	ผ่าน
11. ตื่นตัว	0.86	0.776	-0.79	0.92	11.92	.000***	.644	ผ่าน
12. ใส่ใจ	0.80	0.74	-0.82	0.93	11.85	.000***	.634	ผ่าน
13. เกิดแรงบันดาลใจ	0.82	0.80	-0.72	0.93	10.95	.000***	.615	ผ่าน
15. แน่วแน่	0.74	0.85	-0.69	0.93	9.83	.000***	.583	ผ่าน
20. สงบ	0.45	1.03	-0.57	0.93	6.42	.000***	.346	ผ่าน
23. ดีใจ	0.76	0.92	-0.85	0.80	11.48	.000***	.615	ผ่าน
24. สดใส	0.95	0.57	-0.95	0.81	16.65	.000***	.738	ผ่าน
25. ยินดี	0.95	0.66	-0.92	0.85	15.09	.000***	.745	ผ่าน
29. ร่าเริง	0.97	0.53	-1.02	0.77	18.52	.000***	.747	ผ่าน
30. เปี่ยมไปด้วยพลัง	1.00	0.64	-1.01	0.81	16.87	.000***	.790	ผ่าน
31. สนุกสนาน	0.92	0.48	-1.02	0.82	17.82	.000***	.780	ผ่าน
32. สุขใจ	0.94	0.53	-0.95	0.86	16.27	.000***	.726	ผ่าน
33. จริงใจ	0.69	0.57	-0.58	1.19	8.33	.000***	.425	ผ่าน
35. ภูมิใจ	0.82	0.76	-0.84	0.88	12.41	.000***	.678	ผ่าน
39. พอใจ	0.73	0.74	-0.74	0.84	12.70	.000***	.560	ผ่าน
$\alpha =.9336$								

หมายเหตุ

***p = .000.

ค่า M และ SD เป็นคะแนนมาตรฐาน (standardized)

ค่า t ที่ขีดเส้นใต้ เป็นการวิเคราะห์โดยแยกความแปรปรวน

20 ข้อ คือ ค่าสหสัมพันธ์รวมของข้อกระทบเมื่อวิเคราะห์ 20 ข้อ

ค่า r วิฤติ (282, .05, 1-tailed) \approx .095

ค่า CITC คือ ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่นๆ (Corrected Item-Total Correlation)

ตารางที่ ข2

ผลการวิเคราะห์ข้อกระทบและค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่นๆ ในด้านความรู้สึกลบ ทางลบ ของมาตรวัดความรู้สึกลบทางบวกและความรู้สึกลบทางลบ

ข้อกระทบ	การวิเคราะห์ข้อกระทบ วิธีกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ				t	p	ค่า CITC (N =282) 20 ข้อ	ข้อที่ ผ่าน เกณฑ์
	กลุ่มสูง (n =75)		กลุ่มต่ำ (n =76)					
	M	SD	M	SD				
2. ขยะแขยง	0.71	1.17	-0.55	0.59	<u>8.32</u>	.000***	.448	ผ่าน
4. ละอายใจ	0.68	1.05	-0.70	0.36	<u>10.81</u>	.000***	.538	ผ่าน
7. ขุ่นเคือง	0.81	0.82	-0.77	0.62	<u>13.35</u>	.000***	.600	ผ่าน
9. ไม่สบายใจ	0.84	0.67	-0.89	0.71	15.27	.000***	.676	ผ่าน
10. สับสน	0.79	0.68	-0.85	0.73	14.34	.000***	.635	ผ่าน
14. กระวนกระวาย	0.86	0.68	-0.90	0.66	16.17	.000***	.662	ผ่าน
16. เครียด	0.76	0.74	-0.89	0.86	12.63	.000***	.613	ผ่าน
17. ไม่เป็นมิตร	0.73	1.09	-0.50	0.73	<u>8.13</u>	.000***	.455	ผ่าน
18. เสียใจ	0.99	0.93	-0.81	0.39	<u>15.50</u>	.000***	.717	ผ่าน
19. วิตกกังวล	0.78	0.80	-0.86	0.73	13.16	.000***	.618	ผ่าน
21. โกรธ	0.81	0.96	-0.76	0.23	<u>13.81</u>	.000***	.616	ผ่าน
22. ซึมเศร้า	0.91	0.92	-0.87	0.30	<u>15.94</u>	.000***	.697	ผ่าน
26. ขวัญอ่อน	0.99	0.94	-0.74	0.48	<u>13.51</u>	.000***	.611	ผ่าน
27. กลัว	1.08	0.81	-0.85	0.37	<u>18.79</u>	.000***	.707	ผ่าน
28. เศร้าโศก	1.00	0.99	-0.85	0.20	<u>15.96</u>	.000***	.754	ผ่าน
34. หดหู่	0.79	1.04	-0.81	0.50	<u>12.05</u>	.000***	.624	ผ่าน
36. หวาดกลัว	0.95	1.02	-0.78	0.32	<u>14.00</u>	.000***	.655	ผ่าน
37. ว้าวุ่น	0.92	0.85	-0.96	0.32	<u>18.10</u>	.000***	.721	ผ่าน
38. สำนึกผิด	0.81	0.85	-0.89	0.38	<u>15.76</u>	.000***	.610	ผ่าน
40. ดูหมิ่น	0.71	1.28	-0.65	0.21	<u>9.09</u>	.000***	.521	ผ่าน
$\alpha = .9347$								

หมายเหตุ

***p = .000.

ค่า M และ SD เป็นคะแนนมาตรฐาน (standardized)

ค่า t ที่ขีดเส้นใต้ เป็นการวิเคราะห์โดยแยกความแปรปรวน

20 ข้อ คือ ค่าสหสัมพันธ์รวมของข้อกระทบเมื่อวิเคราะห์ 20 ข้อ

ค่า r วิกฤติ (282, .05, 1-tailed) \approx .095

ค่า CITC คือ ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่นๆ (Corrected Item-Total Correlation)

ตารางที่ ข3

แสดงที่มา และน้ำหนักตัวประกอบในการวิเคราะห์ปัจจัยครั้งที่ 1 ของข้อกระทงในมาตรวัด
ความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกทางลบ

ที่มาของข้อกระทง		ข้อกระทง	น้ำหนักตัวประกอบ	
แปล	คิดเพิ่ม		ปัจจัยที่ 1 (ความรู้สึกทางลบ)	ปัจจัยที่ 2 (ความรู้สึกทางบวก)
-	✓	28. เศร้าโศก	.786	
-	✓	37. ว้าวุ่น	.763	-.143
-	✓	18. เสียใจ	.758	
✓	-	27. กลัว	.745	
-	✓	22. ซึมเศร้า	.736	-.213
✓	-	9. ไม่สบายใจ	.723	
-	✓	14. กระวนกระวาย	.708	
✓	-	36. หวาดกลัว	.698	
-	✓	10. สับสน	.681	-.119
-	✓	16. เครียด	.673	
✓	-	19. วิตกกังวล	.671	
✓	-	34. หดหู่	.663	-.266
✓	-	38. สำนึกผิด	.657	
✓	-	26. ขวัญอ่อน	.657	
-	✓	21. โกรธ	.651	
✓	-	7. ขุ่นเคือง	.633	
✓	-	4. ละอายใจ	.590	.193
-	✓	40. ดูหมิ่น	.555	
✓	-	17. ไม่เป็นมิตร	.482	
-	-	2. ขยะแขยง	.478	
-	✓	30. เบียมไปด้วยพลัง		.823
-	✓	31. สนุกสนาน	-.137	.820
-	✓	29. ร่าเริง	-.165	.792
-	✓	25. ยินดี		.789
-	✓	24. สดใส	-.162	.787
-	✓	32. สุขใจ	-.228	.768

ตารางที่ ข3 (ต่อ)

แสดงที่มา และน้ำหนักตัวประกอบในการวิเคราะห์ปัจจัยครั้งที่ 1 ของข้อกระทงในมาตรวัด
ความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกทางลบ

ที่มาของข้อกระทง		ข้อกระทง	น้ำหนักตัวประกอบ	
แปล	คิดเพิ่ม		ปัจจัยที่ 1 (ความรู้สึกทางลบ)	ปัจจัยที่ 2 (ความรู้สึกทางบวก)
✓	-	35. ภูมิใจ	.139	.722
✓	-	5. เข้มแข็ง	-.112	.689
✓	-	11. ตื่นตัว		.684
-	✓	23. ดีใจ	.113	.675
✓	-	12. ใส่ใจ		.669
✓	-	6. กระตือรือร้น		.667
✓	-	13. เกิดแรงบันดาลใจ	.189	.661
-	✓	39. พอใจ	.163	.613
✓	-	8. คล่องแคล่ว		.632
✓	-	15. แน่วแน่		.623
✓	-	1. สนใจ		.500
✓	-	3. ตื่นเต้น	.281	.475
-	✓	33. จริงใจ	-.107	.457
-	✓	20. สงบ		.379

ตารางที่ ข4

แสดงที่มา ทิศทาง และน้ำหนักตัวประกอบในการวิเคราะห์ปัจจัยครั้งที่ 2 ของข้อกระทงในมาตรวัด
ความรู้สึगतงบวกและความรู้สึगतงลบ

ที่มาของข้อกระทง		ข้อกระทง	น้ำหนักตัวประกอบ	
แปล	คิดเพิ่ม		ปัจจัยที่ 1 (ความรู้สึगतงบวก)	ปัจจัยที่ 2 (ความรู้สึगतงลบ)
-	✓	31. สนุกสนาน	.857	-.149
-	✓	24. สดใส	.851	-.169
-	✓	29. ร่าเริง	.841	-.179
-	✓	30. เปี่ยมไปด้วยพลัง	.823	
-	✓	25. ยินดี	.820	
-	✓	32. สุขใจ	.808	-.237
-	✓	23. ดีใจ	.717	
✓	-	35. ภูมิใจ	.706	.138
✓	-	5. เข้มแข็ง	.679	
✓	-	11. ตื่นตัว	.634	
-	✓	37. ว้าวุ่น	-.135	.805
-	✓	28. เศร้าโศก		.795
-	✓	18. เสียใจ		.776
✓	-	9. ไม่สบายใจ		.769
-	✓	22. ซึมเศร้า	-.196	.751
✓	-	27. กลัว		.738
-	✓	10. สับสน		.737
-	✓	14. กระวนกระวาย		.725
-	✓	16. เครียด		.723
✓	-	36. หวาดกลัว		.687

หมายเหตุ ความรู้สึगतงบวก (10 ข้อ) $\alpha = .9274$

ความรู้สึगतงลบ (10 ข้อ) $\alpha = .9156$

ภาคผนวก ค

ตารางที่ ค1

ผลการวิเคราะห์ข้อกระทงและค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่นๆ ในด้าน
ความสามารถ (performance) ของมาตรวัดภาวะการเห็นคุณค่าในตนเอง

ข้อกระทง	ทิศทาง	การวิเคราะห์ข้อกระทง วิธีกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ				t	p	CITC (N =282) 14 ข้อ	ข้อที่ ผ่าน เกณฑ์
		กลุ่มสูง (n =75)		กลุ่มต่ำ (n =76)					
		M	SD	M	SD				
1. ฉันมั่นใจในความสามารถของฉัน ^E	+	0.64	0.69	-0.68	0.96	<u>9.80</u>	.000***	.460	ผ่าน
4. ฉันรู้สึกไม่มั่นใจในผลงานของฉัน ^E	-	0.80	0.90	-0.63	0.75	10.59	.000***	.469	ผ่าน
7. ฉันรู้สึกว่าฉันมีปัญหาในการทำ ความเข้าใจ สิ่งที่ฉันอ่าน ^E	-	0.57	0.97	-0.51	0.85	7.27	.000***	.371	ผ่าน
10. ฉันรู้ว่าฉันมีความสามารถเท่าๆ กับผู้อื่น ^E	+	0.62	0.87	-0.62	0.95	8.31	.000***	.451	ผ่าน
13. ฉันมั่นใจว่าฉันเข้าใจสิ่งต่างๆ ^E	+	0.69	0.79	-0.62	0.92	9.37	.000***	.450	ผ่าน
16. ในตอนนี้ ฉันรู้สึกว่าฉันมีความรู้ น้อยกว่าคน อื่น ^E	-	0.70	0.93	-0.56	0.76	<u>9.12</u>	.000***	.381	ผ่าน
19. ฉันรู้สึกเหมือนกับว่าตัวเองไม่ประสบ ความสำเร็จ ^E	-	0.66	0.91	-0.82	0.87	10.25	.000***	.536	ผ่าน
22. ฉันเข้าใจสิ่งต่างๆ ได้อย่างง่ายดาย	+	0.56	0.84	-0.65	1.04	7.88	.000***	.448	ผ่าน
25. ฉันตัดสินใจทำสิ่งต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง	+	0.60	0.79	-0.63	1.02	8.25	.000***	.390	ผ่าน
28. ฉันมักทำงานผิดพลาด	-	0.73	0.67	-0.78	0.90	11.66	.000***	.511	ผ่าน
31. ฉันรู้สึกเหมือนกับว่าตนเองจะไม่สามารถ บรรลุเป้าหมายใดๆ	-	0.73	0.82	-0.80	0.93	<u>10.82</u>	.000***	.531	ผ่าน
34. ฉันรู้สึกว่าฉันตกเป็นเป้าสายตาเมื่อกระทำ ผิด	-	0.41	1.10	-0.46	0.83	<u>5.45</u>	.000***	.312	ผ่าน
37. ฉันประสบความสำเร็จทัดเทียมผู้อื่น	+	0.70	0.81	-0.64	0.91	9.58	.000***	.522	ผ่าน
40. ฉันรู้สึกว่าคนอื่นๆ มักคอยจับผิดฉัน	-	0.57	0.91	-0.67	0.97	8.05	.000***	.388	ผ่าน
$\alpha = .8186$									

หมายเหตุ

***p = .000.

^E เป็นข้อกระทงที่แปลมาจากภาษาอังกฤษ

ค่า M และ SD เป็นคะแนนมาตรฐาน (standardized)

ค่า t ที่ขีดเส้นใต้ เป็นการวิเคราะห์โดยแยกความแปรปรวน

14 ข้อ คือ ค่าสหสัมพันธ์รวมของข้อกระทงเมื่อวิเคราะห์ 14 ข้อ

ค่า r วิฤติ (282, .05, 1-tailed) \approx .095

ค่า CITC คือ ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่นๆ (Corrected Item-Total Correlation)

ตารางที่ ค2

ผลการวิเคราะห์ข้อกระทงและค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่นๆ ในด้านสังคม (social) ของมาตรวัดภาวะการเห็นคุณค่าในตนเอง

ข้อกระทง	ทิศทาง	การวิเคราะห์ข้อกระทง วิธีกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ				t	p	CITC (N =282) 14 ข้อ	ข้อที่ ผ่าน เกณฑ์
		กลุ่มสูง (n =75)		กลุ่มต่ำ (n =76)					
		M	SD	M	SD				
2. ฉันกังวลว่าคนจะมองว่าฉันเป็นคนที่ไม่ประสบความสำเร็จหรือเป็นคนที่ไม่ดีหรือไม่ ^E	-	0.66	1.03	-0.62	0.70	8.94	.000***	.410	ผ่าน
5. ฉันรู้สึกกังวลเกี่ยวกับตัวเองตลอดเวลา ^E	-	0.61	0.96	-0.70	0.91	8.54	.000***	.463	ผ่าน
8. ฉันไม่สนใจว่าใครจะคิดกับฉันอย่างไร	+	0.83	0.89	-0.79	0.72	12.22	.000***	.458	ผ่าน
11. ฉันไม่รู้สึกละอายใจเวลาใครๆ จ้องมองมาที่ฉัน	+	0.41	1.02	-0.51	0.84	6.06	.000***	.263	ผ่าน
14. ฉันไม่พอใจตัวฉันเอง ^E	-	0.69	0.75	-0.61	0.91	9.58	.000***	.415	ผ่าน
17. ฉันคิดว่ามันไม่จำเป็นที่ต้องทำตามความคิดเห็นของคนอื่น	+	0.35	1.02	-0.27	0.96	3.85	.000***	.157	ผ่าน
20. ฉันกังวลว่าคนอื่นจะคิดกับฉันอย่างไร ^E	-	1.06	0.85	-0.90	0.55	16.81	.000***	.747	ผ่าน
23. ฉันเป็นตัวของตัวเอง เวลาที่อยู่ในกลุ่มคนหมู่มาก	+	0.71	0.84	-0.53	1.09	7.82	.000***	.404	ผ่าน
26. ฉันไม่สนใจว่าใครจะมองฉันแบบใด	+	0.87	0.98	-0.83	0.69	12.31	.000***	.619	ผ่าน
29. ฉันรู้สึกดีต่อกว่าคนอื่นในตอนนี้อยู่ ^E	-	0.58	0.80	-0.67	1.00	8.43	.000***	.396	ผ่าน
32. ฉันกังวลว่าคนอื่นจะมองฉันอย่างไร ^E	-	1.02	0.79	-0.87	0.65	16.06	.000***	.704	ผ่าน
35. ฉันมั่นใจว่าฉันทำสิ่งต่างๆ ได้อย่างถูกต้องในสายตาของคนทั่วไป	+	0.46	1.08	-0.32	1.01	4.57	.000***	.276	ผ่าน
38. ฉันคิดว่ามันไม่จำเป็นที่จะต้องทำให้ผู้อื่นประทับใจ	+	0.46	1.17	-0.60	0.69	6.78	.000***	.305	ผ่าน
39. ฉันกังวลว่าจะทำอะไรในสายตาของผู้อื่น ^E	-	0.81	1.03	-0.66	0.72	10.11	.000***	.547	ผ่าน
$\alpha = .8192$									

หมายเหตุ ***p = .000.

^E เป็นข้อกระทงที่แปลมาจากภาษาอังกฤษ

ค่า M และ SD เป็นคะแนนมาตรฐาน (standardized)

ค่า t ที่ขีดเส้นใต้ เป็นการวิเคราะห์โดยแยกความแปรปรวน

14 ข้อ คือ ค่าสหสัมพันธ์รวมของข้อกระทงเมื่อวิเคราะห์ 14 ข้อ

ค่า r วิฤติ (282, .05, 1-tailed) \approx .095

ค่า CITC คือ ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่นๆ (Corrected Item-Total Correlation)

ตารางที่ ค3

ผลการวิเคราะห์ข้อกระทบและค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่นๆ ในด้านการปรากฏกาย (appearance) ของมาตรวัดภาวะการเห็นคุณค่าในตนเอง

ข้อกระทบ	ทิศทาง	การวิเคราะห์ข้อกระทบ วิธีกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ				t	p	CITC (N =282)	ข้อที่ผ่านเกณฑ์
		กลุ่มสูง (n =76)		กลุ่มต่ำ (n =75)					
		M	SD	M	SD			12 ข้อ	
3. ฉันพึงพอใจในรูปร่างของฉันในตอนนี ^E	+	0.72	0.82	-0.76	0.99	9.99	.000***	.483	ผ่าน
6. ฉันรู้สึกว่าคุณอื่นต่างให้ความนับถือและชื่นชมฉัน ^E	+	0.60	0.84	-0.51	1.04	<u>7.22</u>	.000***	.389	ผ่าน
9. ฉันไม่พึงพอใจน้ำหนักของฉัน ^E	-	0.74	0.83	-0.47	0.97	8.28	.000***	.417	ผ่าน
12. ฉันรู้สึกว่าใครๆ ต่างไม่นิยมชมชอบในตัวฉัน	-	0.65	0.78	-0.71	0.94	9.63	.000***	.491	ผ่าน
15. ฉันไม่มั่นใจรูปร่างของฉัน	-	0.84	0.71	-0.75	0.94	<u>11.80</u>	.000***	.518	ผ่าน
18. ฉันรู้สึกดีกับตัวเอง ^E	+	0.70	0.73	-0.84	0.88	<u>11.73</u>	.000***	.516	ผ่าน
21. ฉันพอใจกับรูปร่างหน้าตาของฉันในตอนนี ^E	+	0.87	0.70	-0.86	0.88	<u>13.38</u>	.000***	.611	ผ่าน
24. ฉันรู้สึกว่าตัวเองไม่มีอะไรน่าดึงดูดใจ ^E	-	0.70	0.92	-0.68	0.89	9.34	.000***	.522	ผ่าน
27. ฉันรู้สึกว่าเมื่อฉันปรากฏกาย คนอื่นๆ ให้ความสนใจในตัวฉัน	+	0.60	0.96	-0.61	0.98	7.67	.000***	.399	ผ่าน
30. ฉันมีบุคลิกภาพที่ดี	+	0.70	0.68	-0.63	1.04	<u>9.24</u>	.000***	.473	ผ่าน
33. ฉันวิตกกังวลเมื่อต้องปรากฏกายต่อหน้าผู้อื่น	-	0.83	0.79	-0.63	0.87	10.83	.000***	.471	ผ่าน
36. ฉันรู้สึกว่าไม่มีใครสนใจในตัวฉัน	-	0.82	0.64	-0.71	0.88	12.28	.000***	.571	ผ่าน
$\alpha = .8310$									

หมายเหตุ ***p = .000.

^E เป็นข้อกระทบที่แปลมาจากภาษาอังกฤษ

ค่า M และ SD เป็นคะแนนมาตรฐาน (standardized)

ค่า t ที่ขีดเส้นใต้ เป็นการวิเคราะห์โดยแยกความแปรปรวน

12 ข้อ คือ ค่าสหสัมพันธ์รวมของข้อกระทบเมื่อวิเคราะห์ 12 ข้อ

ค่า r วิฤติ (282, .05, 1-tailed) \approx .095

ค่า CITC คือ ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่นๆ (Corrected Item-Total Correlation)

ภาคผนวก ง

สำหรับภาคผนวก ง นี้ เป็นตัวอย่างแบบสอบถามที่ใช้ในการทดลองจริง โดยข้อความที่อยู่ในวงเล็บและเครื่องหมายดอกจัน เป็นข้อความที่ผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติมขึ้นเพื่อให้ผู้อ่านงานวิจัยนี้เข้าใจรายละเอียดได้อย่างชัดเจน แต่ข้อความในวงเล็บและรายละเอียดจากเครื่องหมายดอกจันต่างๆ จะไม่ปรากฏในแบบสอบถามจริงที่ใช้กับผู้ร่วมการทดลอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสำรวจฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการทำวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสำรวจฉบับนี้มีทั้งหมด 7 หน้า และเพื่อให้ผลการวิจัยมีคุณภาพและเชื่อถือได้ ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความร่วมมือจากคุณ **โปรดตอบแบบสำรวจนี้ทุกข้อตามความรู้สึกที่แท้จริงของคุณ และตอบแบบสอบถามไปตามลำดับที่กำหนดไว้** (เริ่มจากข้อมูลส่วนตัวไปจนถึงตอนที่ 5)

สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการทำการวิจัยครั้งนี้ จะสรุปโดยรวม ดังนั้นข้อมูลของคุณ จะถือเป็นความลับ และไม่มีผลกระทบต่อตัวคุณทั้งสิ้น

ขอขอบคุณในความร่วมมือของคุณเป็นอย่างสูง

พิมลรัตน์ ทิศาภาคย์ ผู้วิจัย

ข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง โปรด ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพที่เป็นจริงของคุณ หรือเติมข้อความตามที่เหมาะสม

1. เพศ () หญิง () ชาย	2. อายุ ปี
3. ชั้นปี	4. คณะ
5. มหาวิทยาลัย.....	

ตอนที่ 1

(แบบสอบถามถึงบุคคลที่มีการผูกมัด)

คำชี้แจง* “ขอให้คุณนึกถึงบุคคลบุคคลหนึ่งที่คุณมีการผูกมัดด้วยมากที่สุด กล่าวคือ คุณมีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งแนบแน่นกันมาก และมีความพึงพอใจในความสัมพันธ์นี้มากกว่าความสัมพันธ์อื่น คุณมีความรู้สึกใกล้ชิด ผูกพัน มีการลงทุนลงแรงเพื่อสร้างและสานสัมพันธ์ระหว่างคุณกับบุคคลผู้นั้น เพราะคุณต้องการที่จะรักษาความสัมพันธ์ระหว่างกันไว้ให้ยาวนานที่สุด”

บุคคลผู้นั้นมีความเกี่ยวข้องกับคุณเป็น.....

* คำชี้แจงนี้เป็นคำชี้แจงที่ใช้ในเงื่อนไขการผูกมัดสูง ส่วนคำชี้แจงในเงื่อนไขการผูกมัดต่ำนั้น จะมีข้อความดังนี้

“ขอให้คุณนึกถึงบุคคลบุคคลหนึ่งที่คุณมีการผูกมัดด้วยน้อยที่สุด กล่าวคือ คุณมีความสัมพันธ์กันเพียงผิวเผิน และมีความพึงพอใจในความสัมพันธ์นี้ไม่แตกต่างจากความสัมพันธ์อื่น คุณมีความรู้สึกห่างเหิน ไม่ผูกพัน ไม่ได้ลงทุนลงแรงเพื่อสร้างหรือสานความสัมพันธ์ระหว่างคุณกับบุคคลผู้นั้น เพราะคุณคิดว่าการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างกันไว้ไม่ใช่สิ่งที่สำคัญ ”

ตอนที่ 2

(แบบประเมินการผูกมัดระหว่างบุคคล)

คำชี้แจง “แบบสอบถามตอนนี้ต้องการให้คุณประเมินความรู้สึกของคุณที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างคุณและบุคคลที่คุณได้นึกถึงไปในตอนที่ 1 โดยให้คุณ ✓ ทับตัวเลขที่ ตรงกับความรู้สึกของคุณมากที่สุด และในแต่ละข้อต่อไปนี้จะ ✓ ได้เพียงช่องเดียวเท่านั้น”

1. หากความสัมพันธ์ระหว่างคุณและบุคคลที่คุณนึกถึงจะต้องสิ้นสุดลง คุณจะรู้สึกเสียใจมาก

ไม่จริงที่สุด	1	2	3	4	5	6	7	จริงที่สุด
ทั้ง 2 ข้าง								
พอๆ กัน								

2. หากคุณมีปัญหา คุณจะนึกถึงบุคคลนั้นเป็นบุคคลแรก ๆ

ไม่จริงที่สุด	1	2	3	4	5	6	7	จริงที่สุด
ทั้ง 2 ข้าง								
พอๆ กัน								

3. หากคุณต้องวางแผนการต่างๆ ในอนาคต คุณจะคิดถึงผลที่อาจจะกระทบไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณและบุคคลผู้นั้น

ไม่จริงที่สุด	1	2	3	4	5	6	7	จริงที่สุด
ทั้ง 2 ข้าง								
พอๆ กัน								

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 4 (แบบประเมินการให้อภัย)

คำชี้แจง “แบบสอบถามตอนนี้ต้องการให้คุณประเมิน ความคิดเห็นของคุณ โปรด ลงใน () ที่ ตรงกับความคิดเห็นของคุณมากที่สุด เพียงช่องเดียวเท่านั้น”

เมื่อเหตุการณ์ข้างต้นนั้น ได้เกิดขึ้นมาจริงๆ และคุณตัดสินใจ ให้อภัย บุคคลนั้น คุณคิดว่าคุณและบุคคลที่คุณนึกถึงจะสามารถดำเนินความสัมพันธ์กันต่อไปได้หรือไม่*

() “ได้” () “ไม่ได้”

* ข้อคำถามนี้เป็นคำถามในเงื่อนไขการให้อภัย ส่วนในเงื่อนไขการไม่ให้อภัยนั้น จะมีคำถามดังนี้

เมื่อเหตุการณ์ข้างต้นนั้น ได้เกิดขึ้นมาจริงๆ และคุณตัดสินใจ ไม่ให้อภัย บุคคลนั้น คุณคิดว่าคุณและบุคคลที่คุณนึกถึงจะสามารถดำเนินความสัมพันธ์กันต่อไปได้หรือไม่

ตอนที่ 5 (แบบประเมินความรู้สึกหลังเกิดเหตุการณ์ความขัดแย้ง)

คำชี้แจง** “แบบประเมินนี้ประกอบด้วย 3 ตอนย่อย ขอให้คุณตอบแบบประเมินเหล่านี้ จาก ความคิดและความรู้สึกของคุณที่เกิดขึ้น เมื่อเหตุการณ์ความขัดแย้งนั้น ได้เกิดขึ้นมาจริงๆ และคุณได้ตัดสินใจ ให้อภัย ผู้กระทำผิดที่คุณกล่าวถึงไปในตอนที่ 3”

ตอนที่ 5.1 ขอให้คุณ ทับตัวเลขที่ตรงกับความคิดเห็นของคุณมากที่สุด และในแต่ละข้อต่อไปนี้ คุณจะ ได้เพียงช่องเดียวเท่านั้น

ข้อ	ข้อความ	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ค่อนข้างไม่เห็นด้วย	เห็นด้วยพอๆกัน	ค่อนข้างเห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
	เมื่อความขัดแย้งนั้นได้เกิดขึ้นมาจริงๆ และฉันตัดสินใจให้อภัย บุคคลนั้น ฉันคิดว่า...***	1	2	3	4	5	6	7
1.	ชีวิตของฉันยังไม่เป็นไปในทิศทางที่คาดหวัง	1	2	3	4	5	6	7
2.	สภาพชีวิตของฉันตอนนี้ดีเยี่ยม	1	2	3	4	5	6	7
3.	หากเป็นไปได้ ฉันอยากย้อนเวลาเพื่อกลับไปแก้ไขอดีต	1	2	3	4	5	6	7
4.	ฉันพึงพอใจในชีวิตของฉัน	1	2	3	4	5	6	7
5.	แม้ว่าฉันจะพยายามอย่างมาก แต่ชีวิตของฉันก็ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง	1	2	3	4	5	6	7

ข้อ	ข้อความ	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ค่อนข้างไม่เห็นด้วย	เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยพอๆ กัน	ค่อนข้างเห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
	เมื่อความขัดแย้งนั้นได้เกิดขึ้นมาจริงๆ และฉันตัดสินใจให้อภัยบุคคลนั้น ฉันคิดว่า...***	1	2	3	4	5	6	7
6.	เท่าที่ผ่านมา ฉันได้สิ่งสำคัญๆ ที่ฉันต้องการในชีวิตแล้ว	1	2	3	4	5	6	7
7.	ชีวิตของฉันใกล้เคียงกับอุดมคติของฉันเกือบทุกแง่มุม	1	2	3	4	5	6	7
8.	หากฉันสามารถตั้งต้นชีวิตใหม่ได้อีกครั้ง ฉันเกือบจะไม่เปลี่ยนแปลงสิ่งใดเลย	1	2	3	4	5	6	7
9.	ฉันยังขาดสิ่งที่สำคัญๆ ในชีวิตอยู่มาก	1	2	3	4	5	6	7

ตอนที่ 5.2** คำถามในตอนนี้เป็นประกอบด้วยค่าแสดงความรู้สึกต่างๆ กัน ขอให้ท่านอ่านความรู้สึกในแต่ละข้อ และให้คุณ ✓ ทับบทหมายเลขที่ตรงความรู้สึกที่แท้จริงของคุณ เมื่อคุณตัดสินใจให้อภัย ในความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในตอน 3

ขอให้ท่านตอบคำถามให้ครบทุกข้อ และในแต่ละข้อคุณ จะ ✓ ทับบทหมายเลขได้เพียงหมายเลขเดียวเท่านั้น

ความหมายของหมายเลขคำตอบ 1 = ไม่ตรงอย่างยิ่ง 2 = ไม่ตรง 3 = ค่อนข้างไม่ตรง
4 = ตรงและไม่ตรงพอๆ กัน 5 = ค่อนข้างตรง 6 = ตรง 7 = ตรงอย่างยิ่ง

1. ดีใจ	1	2	3	4	5	6	7
2. ว่างุ่น	1	2	3	4	5	6	7
3. ซึมเศร้า	1	2	3	4	5	6	7
4. สดใส	1	2	3	4	5	6	7
5. สับสน	1	2	3	4	5	6	7
6. ภูมิใจ	1	2	3	4	5	6	7
7. หวาดกลัว	1	2	3	4	5	6	7
8. เบื่อกไปด้วยพลัง	1	2	3	4	5	6	7
9. เสียใจ	1	2	3	4	5	6	7
10. สนุกสนาน	1	2	3	4	5	6	7

11. เศร้าโศก	1	2	3	4	5	6	7
12. ตื่นตัว	1	2	3	4	5	6	7
13. กลัว	1	2	3	4	5	6	7
14. เข้มแข็ง	1	2	3	4	5	6	7
15. ร่าเริง	1	2	3	4	5	6	7
16. ไม่สบายใจ	1	2	3	4	5	6	7
17. ยินดี	1	2	3	4	5	6	7
18. เครียด	1	2	3	4	5	6	7
19. สุขใจ	1	2	3	4	5	6	7
20. กระวนกระวาย	1	2	3	4	5	6	7

ตอนที่ 5.3** ขอให้คุณ ✓ ทับตัวเลขที่ ตรงกับความคิดเห็นที่เกิดขึ้นของคุณมากที่สุด เมื่อคุณได้
ให้อภัย ผู้กระทำผิดที่คุณกล่าวถึงในตอนที 3

ข้อ	ข้อความ	ไม่ เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	ไม่ เห็น ด้วย	ค่อนข้าง ไม่ เห็น ด้วย	เห็น ด้วยและ ไม่เห็น ด้วยพอๆ กัน	ค่อนข้าง เห็น ด้วย	เห็น ด้วย	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง
		1	2	3	4	5	6	7
1.	ฉันมั่นใจในความสามารถของฉัน	1	2	3	4	5	6	7
2.	ฉันกังวลว่าคนอื่นจะมองว่าฉันเป็นคนที่ประสบความสำเร็จ หรือ เป็นคนที่ล้มเหลวหรือไม่	1	2	3	4	5	6	7
3.	ฉันพึงพอใจในรูปร่างของฉันในตอนนี	1	2	3	4	5	6	7
4.	ฉันรู้สึกไม่มั่นใจในผลงานของฉัน	1	2	3	4	5	6	7
5.	ฉันรู้สึกกังวลเกี่ยวกับตัวเองตลอดเวลา	1	2	3	4	5	6	7
6.	ฉันรู้สึกว่าคนอื่นต่างให้ความนับถือและชื่นชมฉัน	1	2	3	4	5	6	7
7.	ฉันรู้สึกว่าฉันมีปัญหาในการทำความเข้าใจสิ่งที่ฉันอ่าน	1	2	3	4	5	6	7
8.	ฉันไม่สนใจว่าใครจะคิดกับฉันอย่างไร	1	2	3	4	5	6	7
9.	ฉันไม่พึงพอใจน้ำหนักของฉัน	1	2	3	4	5	6	7
10.	ฉันรู้ว่าฉันมีความสามารถเท่าๆ กับผู้อื่น	1	2	3	4	5	6	7
11.	ฉันไม่รู้สึกละแ้วเวลาที่ใครๆ จ้องมองมาที่ฉัน	1	2	3	4	5	6	7
12.	ฉันรู้สึกว่าใครๆ ต่างไม่นิยมชมชอบในตัวฉัน	1	2	3	4	5	6	7
13.	ฉันมั่นใจว่าฉันเข้าใจสิ่งต่างๆ	1	2	3	4	5	6	7
14.	ฉันไม่พอใจตัวฉันเอง	1	2	3	4	5	6	7
15.	ฉันไม่มั่นใจรูปร่างของฉัน	1	2	3	4	5	6	7
16.	ในตอนนี ฉันรู้สึกว่าฉันมีความรู้้น้อยกว่าคนอื่น	1	2	3	4	5	6	7
17.	ฉันคิดว่ามันไม่จำเป็นต้องทำตามความคิดเห็นของคนอื่น	1	2	3	4	5	6	7
18.	ฉันรู้สึกดีกับตัวเอง	1	2	3	4	5	6	7
19.	ฉันรู้สึกเหมือนกับว่าตัวเองไม่ประสบความสำเร็จ	1	2	3	4	5	6	7
20.	ฉันกังวลว่าคนอื่นจะคิดกับฉันอย่างไร	1	2	3	4	5	6	7
21.	ฉันพอใจกับรูปร่างหน้าตาของฉันในตอนนี	1	2	3	4	5	6	7
22.	ฉันเข้าใจสิ่งต่างๆ ได้อย่างง่ายดาย	1	2	3	4	5	6	7
23.	ฉันเป็นตัวของตัวเอง เวลาที่อยู่ในกลุ่มคนหมู่มาก	1	2	3	4	5	6	7
24.	ฉันรู้สึกว่าตัวเองไม่มีอะไรน่าดึงดูดใจ	1	2	3	4	5	6	7

ข้อ	ข้อความ	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ค่อนข้างไม่เห็นด้วย	เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยพอๆกัน	ค่อนข้างเห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
	ข้อความ เมื่อความขัดแย้งนั้นได้เกิดขึ้นมาจริงๆ และฉันตัดสินใจ <u>ให้อภัย</u> บุคคลนั้น ฉันคิดว่า...***	1	2	3	4	5	6	7
25.	ฉันตัดสินใจทำสิ่งต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง	1	2	3	4	5	6	7
26.	ฉันไม่สนใจว่าใครจะมองฉันแบบใด	1	2	3	4	5	6	7
27.	ฉันรู้สึกว่ามีคนอื่นปรากฏกาย คนอื่นๆ ให้ความสนใจในตัวฉัน	1	2	3	4	5	6	7
28.	ฉันมักทำงานผิดพลาด	1	2	3	4	5	6	7
29.	ฉันรู้สึกดีต่อกว่าคนอื่นในตอนนี	1	2	3	4	5	6	7
30.	ฉันมีบุคลิกภาพที่ดี	1	2	3	4	5	6	7
31.	ฉันรู้สึกเหมือนกับว่าตนเองจะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายใดๆ	1	2	3	4	5	6	7
32.	ฉันกังวลว่าคนอื่นจะมองฉันอย่างไร	1	2	3	4	5	6	7
33.	ฉันวิตกกังวลเมื่อต้องปรากฏกายต่อหน้าผู้อื่น	1	2	3	4	5	6	7
34.	ฉันรู้สึกว่าฉันตกเป็นเป้าสายตาเมื่อกระทำผิด	1	2	3	4	5	6	7
35.	ฉันมั่นใจว่าฉันทำสิ่งต่างๆ ได้อย่างถูกต้องในสายตาของคนทั่วไป	1	2	3	4	5	6	7
36.	ฉันรู้สึกว่าไม่มีใครสนใจตัวฉัน	1	2	3	4	5	6	7
37.	ฉันประสบความสำเร็จทัดเทียมกับผู้อื่น	1	2	3	4	5	6	7
38.	ฉันคิดว่ามันไม่จำเป็นที่จะต้องทำให้ผู้อื่นประทับใจ	1	2	3	4	5	6	7
39.	ฉันกังวลว่าจะทำอะไรโง่ๆ ในสายตาของผู้อื่น	1	2	3	4	5	6	7
40.	ฉันรู้สึกว่าคนอื่นมักคอยจับผิดฉัน	1	2	3	4	5	6	7

ขอขอบคุณในความร่วมมือของคุณเป็นอย่างสูง

สถาบันวิทยบริการ

** คำชี้แจงในตอนที 5 (5.1-5.3) นี้เป็นคำชี้แจงในเงื่อนไขการให้อภัย ส่วนคำชี้แจงในเงื่อนไขการไม่ให้อภัยนั้น จะเปลี่ยนจาก และคุณได้ตัดสินใจ ให้อภัย ผู้กระทำผิด ไปเป็น และคุณได้ตัดสินใจ ไม่ให้อภัย ผู้กระทำผิด

*** ข้อความในตารางตอนที่ 5.1 และ 5.3 นี้เป็นข้อความในเงื่อนไขการให้อภัย ส่วนข้อความในเงื่อนไขการไม่ให้อภัยนั้น จะเปลี่ยนจาก และฉันตัดสินใจ ให้อภัย บุคคลนั้น ฉันคิดว่า... ไปเป็น และฉันตัดสินใจ ไม่ให้อภัย บุคคลนั้น ฉันคิดว่า...

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวพิมลรัตน์ ทิศาภาคย์ เกิดเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2524 ที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร
ในปีการศึกษา 2547 สำเร็จการศึกษาปริญญาโทเศรษฐศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับสอง) สาขาวิชา
การสื่อสารมวลชน จากคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และได้เข้าศึกษาต่อในหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งใน
ระหว่างศึกษานี้ได้ทำงานผลิตรายการสารคดีโทรทัศน์ที่บริษัท จินตนาการ จำกัด ควบคู่ไปด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย